חנה׳לע
די
נעהערין

לעבענסבילד
אין 4 אקטעז
פאָן
ז. פיינמאַנן.

AMKRAUT & FREUND
Buchhandlung
PRZEMYŚL
1909.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

528

נייעסטער

טהעאטער־קאטאלאג

פון אמקרויט עט פריינד, פשעמישל.

	K	h
יעקב גארדין'ס דראמען.		
דער אמת	—	70
דער מטורף	—	70
שעה'נע מרים	—	70
די שחיטה	—	70
נאַט, מענש אונד טייפעל	—	70
האשע די יתומה	—	70
מירעלע אֶפרת	—	90
ווילדער מענש	—	70
דבורהלע מיוחסת	—	70
יודישער קעניג ליער	—	70
קרייצער סאָנאַטע	—	70
געברידער לוריע	—	70
סאַפּהאָ	—	70
אלישע בן אבויה	—	70
דער אונבעקאנטער	—	70
יאזעף לאטיינער'ס ווערקע.		
יודאלע אדער אמת ושכר	—	70
עזרא דער עוויגער יודע	—	70
די סדר נאכט	—	70
דוד'ס פידאלע	—	60
בלימאלע	—	60
הרבן ירושלים	—	70
חינקע פינקע	—	70
שרה שיינדעל	—	70
מאמאָן דער געלדגאָטט	—	60

	K	h
שלמה גאָרגעל	—	70
פרץ הירשביין'ס דראמען.		
אינטעליגענט	—	70
איינזאַמע וועלטען	—	70
דער תקיעת כף	—	70
דעמערונג	—	50
די נבלה	—	40
די ערד	—	70
וויימזע און נאנטע.	—	35
קברים בלומען	—	60
פערשיעדענע.		
אַננא קאַרענינא	—	70
אוריאל אקאסטא, לערנער	—	60
אבאלע אשכנזי	—	70
אידישער פריץ שמ"ר	—	50
אייזיק שעפטיל, פינסקי	—	80
אייביגער יוד, הייערמאן	—	20
אלגעמיינער שטרייק שטיפט	—	50
ארבייט אין קאפיטאל	—	60
איטשה מאיר צו די וואהלען	—	20
אייביגע ליעד, אַרנשטיין	—	40
בר כוכבא, גאָלדפאַדען	—	60
באַבע מיט דעם אייניקעל	—	60
בן הדור, הארוויטץ	—	70
בית דוד, "	—	60
בוסתנאי, אויערבאך	—	60
באַנאַכט אויפ'ן אַלטען מאַרק, י. ל. פרץ	1	—
בת ירושלים	—	60

ערשטער אקט.

(אַ שיינער זאַל ביי אייק ליליענטהאל, שעהן מעביל ארראנזשירט, אויך איין פייער אויבען).

(ראזא זינגט אין די קוליסען, דער קאָהר אפלאָדירט זי, אויך אין די קוליסען).

ראזא: נאָר איין קוס וועלב׳ איין גענוס
דאָס פערבאָטענע איז זיס } ביס
ווי די פריכטע אין פאַראַדיעס.
ווי געשמאַקפאָל איז די ליעבע
זי פערטרייבט אונז שטונדען טריעבע,
נאָר איין בליק פון זיינע אויגען
וועגען אַלע שמערצען וועקגעפלויגען,
זיין געזיכט נאָר ווי געמאָהלען
ווער קען דאָס בעצאָהלען, ניין ניין ניין, בעצאָהלען
ווי געשמאַקפאָל א. ז. וו.

קאהר: נאָר איין קוס, א. ז. וו.

(אויפטריט ליליענטהאל, קאהן).

ליליענטהאל: הערר קאהן, אייער טאָכטער זינגט אויסגעצייכענט.

קאהן: וואס דען גלויבען זי, מר. ליליענטהאל, ווען מיין טאָכטער האָט דאָס אונגליק געהאַט איהר מוטער נאָך אַלס קינד צו פערליערען, האָט זי דען איהר פאָטער פערנאַכלעסיגט? אָה! זי איז איין פיין קינד און גוט ערצויגען.

ליליענטהאל: הערר קאהן, עס איז אייער טאָכטער?

כאהן: אָה איך הָאבּ גאַנץ פֶּערגֶעסֶען אַז דער פָאטֶער האָט קֵיין רֶעכְט נִישְט זַיין קִינְד צוּ לוֹיבֶּען.

לילִיענטהאל: נוּן צוּר זַאבֶע! וֶעהט איהר, הֶערְר קָאהן, אִיהר הָאט צוּ מִיר אֵיין פְרֵיינְד מִיט אֵיין פְּרָאפָּאזִיצִיאָן גֶעשִׁיקְט, אִיךְ הָאבּ דֶערִיבֶּער נָאכְגֶעדֶענְקְט אוּן וָועה אַיין, עֶס אִיז פַּאסֶענְד.

קאהן: אָה נוּ, מִיר גֶעפֶעלְט אוֹיךְ דִי פַּארְטִיע, אָבֶער בַּיי דֶער יֶעצְטִיגֶע צַייט, מר. לִילִיענְטְהַאל, אִיז נִישְׁט גֶענִיגֶענְד וֶוען מִיר אַלֵיין וֶעגֶען צוּפְרִיעדֶען, אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער הָאבֶּען צְוִוישֶׁען זִיךְ וֶועגֶען אֵיין עֶרְנְסְטֶער צוּקוּנְפט קֵיין וָוארְט נִישְׁט גֶערֶעדְט.

לילִיענטהאל: הֶערְר קָאהן, עָס אִיז גַאנְץ זִיכֶער דָאס אַיעֶר טָאכְטֶער בֶּעהַאלְט אִיהר נַייגוּנְג צוּ מַיין אַרְנָאלְד, אוּן וֶועט זִיךְ אוֹיךְ נִישְׁט ווידֶערְזֶעצֶען דֶעם ווִילֶען פוּן אִיהר פָאטֶער, אִיהר בְּרוֹיכְט אִיהר נָאר דַאפָּאן עֶטְוָואס צוּ זָאגֶען, אוּן אִיהר וֶועט זֶעהן דָאס דִיזֶע נַייגוּנְג וָואס דִי יֶעצְטִיגֶע וֶועלְט נֶענְט לִיעבֶּע, וֶועט זִיךְ זֶעלְבְּסְט אוֹיסְאַרְבֵּייטֶען, אוּן דַאן גֶעשִׁיעהט עֶס נָאךְ דֶער פָאלְשְׁטֶענְדִיגֶען פָארְמַאלִיטֶעט ווִי עֶס דִי יוּגֶענְד פוּן אוּנְז פֶערְלַאנְגְט.

כאהן: הֶער לִילִיעֶנְטְהַאל, אִיהר רֶעדְט זֶעהר פְּרַאקְטִישׁ, דָאךְ דַארְף אִיךְ אַייךְ פְרֶעגֶען וָואס דֶענְקְט דֶערִיבֶּער אַרְנָאלְד? עֶר אִיז דָאךְ נִישְׁט אַזוֹי יוּנְג ווִי מַיין רָאזַא.

לילִיענטהאל: אַרְנָאלְד? עֶר אִיז שׁוֹין אָלְרֵייט! (מען הערט לאכען).

כאהן: אַלְזָא אִיךְ גֶעה צוּרִיק צוּם אוּנְטֶערְהַאלְט, דִי פִינַאנְצִיעֶלֶע פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע, גְלוֹיבֶּע אִיךְ, קֶענְט אִיהר דָאךְ? פוּן אִיהר גָאטְזֶעלִיגֶע מוּטֶער אִיז אִיהר גֶעבְּלִיבֶּען אֵיין פֶערְמֶעגֶען פוּן פִיערְצִיג טוֹיזֶענְד דָאלַאר אֵייגֶענֶס פֶערְמֶעגֶען אוֹיף אִיהר נָאמֶען, נָאךְ דֶעם טֶעסְטַאמֶענְט בֶּעקוּמְט דֶער בְּרֵייטִיגַאם צְוָואנְצִיג טוֹיזֶענְד, אִין טָאג פוּן דֶער פֶערְלָאבּוּנְג, אוּן דִי אַנְדֶערֶע צְוָואנְצִיג טוֹיזֶענְד אֵיין טָאג נָאךְ דֶער הָאכְצֵייט.

לילִיענטהאל: שׁוֹין רֶעכְט, שׁוֹין רֶעכְט! (מען הערט לאכען)

כאהן: אָה מֶען אוּנְטֶערְהַאלְט זִיךְ הִיבְּשׁ! אַלְזָא אִיךְ גֶעה אוּן ווִינְשֶׁע נָאךְ

הַיינְט מִיר דֶעם עֶנְטְשְׁלוּס פוּן דֶעם יוּנְגֶען קַאוַואלִיעֶר מִיטְצוּטֵיילֶען. אויפְ׳ס ווִיעדֶער זֶעהְן, אַדְיֶע! (אב).

לִילִיעֶנְטַהאל: (אליין) מֵיין גָאט! וָואס טְהוּט מֶען, וָואס טְהוּט מֶען? דִיזֶע פַּארְטִיע וָוערֶע אָהְן צְוֵייפֶעל אַ רֶעטוּנְג פַאר מִיר, וָואנְבְּט מוּז דִי פִירְמַא לִילִיעֶנְטְהַאל עֶט ווּהְן בַּאלְד צוּ גְרוּנְדֶע גֶעהְן, יָא, וָואנַאר בַּאנְקְרָאטִירֶען... בַּאנְקְרָאטִירֶען! וָואס פַאר אֵיין שְׁרֶעקְלִיךְ וָוארְט... צְוַואנְצִיג יָאהר הָאבּ אִיךְ מִיךְ דוּרְךְ עֶהרְלִיכְקֵייט אוּן פִּינְקְטְלִיכְקֵייט אִין דֶער גֶעשֶׁעפְטְסְוֶועלְט אוֹיסְגֶעצֵייכֶענְט, אוּן יֶעצְט אוֹיף מַיינֶע עֶלְטֶערֶע יָאהְרֶען אַזוֹי אַ שַׁאנְדֶע! צְוָואנְצִיג טוֹיזֶענְד דָאלַאר דָאס אִיז אַ שֶׁעהְן פֶערְמֶעגֶען, דָאס קָאן מִיךְ בֵּיינַאהֶע רֶעטֶען. אָבֶער מַיין זוּהְן עֶר ווִיל זִיךְ גָאר נִישְׁט לָאזֶען רֶעדֶען... עֶר אִיז פֶערְלִיעבְּט, פֶערְרִיקְט פֶערְצְוֵייפֶעלְט פֶערְלִיעבְּט, אִין וֶועמֶען? אִין אֵיינֶע נֶעהֶערִין, אֵיין אוֹיסְגֶעלַאסֶען אַרְבֵּייטְסְמֶעדְכֶען. אָה שְׁרֶעקְלִיךְ! אָבֶער דָאס דַארְף נִישְׁט גֶעשֶׁעהְן, מֶען מוּז זִי אוֹיס זַיין הֶערְץ אַרוֹיסְרַייסֶען, מֶען מוּז אִיהם בֶּעטְרִיעגֶען מֶען מוּז אוֹיף אִיהר אַלֶער אַרְט פֶערְלֵיימְדוּנְג אַרוֹיף וַוארְפֶען, אוּן דַאן וֶוען זַיין שְׁטָאלְץ אוּן עֶהְרְגֵייץ וָועלֶען זִיךְ בֶּעלֵיידִיגְט גֶעפִינֶען וֶועט עֶר זִיךְ פוּן אִיהר עֶנְטְזַאגֶען!

(אויפטריט ד י ע נ ע ר).

דיענער: הֶערְר לִילִיעֶנְטְהַאל, אַנ׳אַלְטֶער מַאן ווִינְשְׁט זִי צוּ שְׁפְּרֶעכֶען!

לִילִיענטהאל: לָאז אִיהם קוּמֶען (דיענער אב).

(אויפטריט ל ע ו ו ע נ ז א ה ן).

לִילִיענטהאל: אָה גוּטֶען טַאג מר. לֶעווֶענְזָאהן ווִי גֶעהְטְס? וָואס גִיבְּטְס נַייעס?

לֶעוועניזאהן: נִישְׁטָא קֵיין נַייעס, לִיעבֶּער מר. לִילִיעֶנְטְהאל! אַז גָאט הֶעלְפְט אֵיינֶעם וָואס דֶערְלֶעבְּט אַזוֹי אַלְט צוּ וֶוערֶען ווִי אִיךְ, אוּן דַארְף זִיךְ נָאךְ זָארְגֶען בַּיי דִי יָאהְרֶען טֶעגְלִיךְ זַיין שְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט צוּ פֶערְדִיעֶנֶען אִיז אַ וַודְאַי נִישְׁט אַזוֹי גוּט.

לִילִיענטהאל: אַלְזָא וָואס פֶערְלַאנְגְט אִיהר פוּן מִיר, לִיעבֶּער הֶערְר לֶעוֶוענְזָאהן? בִּיטֶע לָאזְט הֶערֶען.

לֶעווענזאהן: אִיךְ... אִיךְ... לִיעבֶּער הֶערְר! אִיךְ הָאבּ אַ לַאנְגֶע צַייט גֶעקֶעמְפְּפְט אוֹיבּ אִיךְ זָאל צוּ אַייךְ קוּמֶען, אָבֶער אַייעֶר פְרֵיינְדְלִיכֶע

אוֹיפְנַאהמֶע גִיט מִיר וִויעדֶער מוּטְה און אוֹיךְ גוּטֶע הָאפְנוּנְג, לִיעבֶּער הֶערְר! אִיךְ קוּם מִיךְ נִישְׁט בֶּעקְלָאגֶען אוֹיף אוּנְזֶער וֶוערְקְפִיהרֶער ווייל אֶפְשַׁר אִיז עֶר גָאר נִישְׁט שׁוּלְדִיג, נָאר וִוי סְ'אִיז ווִיל אִיךְ מִיךְ פוּן אַייךְ אַלֵיין אִיבֶּערְצֵייגֶען. צוּרִיק מִיט צְוֵויי וָואכֶען הָאט דֶער וֶוערְקְפִיהרֶער מַיין טָאכְטֶער פוּן אִיהר אַרְבֵּייט אָבְּגֶעזָאגְט, הָאטְשׁ זִי אִיז דִי בֶּעסְטֶע און פְלֵייסִיגְסְטֶע נֵייטְהוּרֶען, הָאטְשׁ אַלֶע אַרְבֵּייטֶען נָאךְ בִּיז אִיצְט, אַ וַדַאי הָאט דָאס מִיר וֶועהר אַ שְׁטַארְקֶען קְלַאפּ גֶעגֶעבֶּען. דֶען זִי פְּפְלֶעגְט מִיר יֶעדֶער וָואךְ 4 דָאלַאר צוּ שְׁטַייעֶר גֶעבֶּען, נָאר וָואס זָאל מֶען מַאכֶען, אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁוִויגֶען. נֶעכְטֶען הָאט דֶער וֶוערְקְפִיהרֶער אוֹיךְ מִיר מַיינֶע 6 דָאלַאר בֶּעצָאהלְט און מִיר גֶעזָאגְט אַז עֶר הָאט פַאר מִיר אוֹיךְ קֵיין אַרְבֵּייט מֶעהר! אַ דִינֶער הָאט מִיךְ דֶערְשְׁלָאגֶען עֶס אִיז מִיר פִינְסְטֶער גֶעוָוארֶען אִין דִי אוֹיגֶען, אִיךְ הָאבּ גָאר נִישְׁט גֶעזֶעהן וואו אַרוּם פוּן דִי פַאבְּרִיק אַוֶועקְצוּגֶעהן. עֶרְשְׁט אִין דְרוֹיסֶען הָאבּ אִיךְ מִיךְ אַלֵיין גֶעפְרֶעגְט, רבש״ע! פַאר וָואס? אִיךְ בִּין אַהֵיים גֶעקוּמֶען און הָאבּ מִיךְ גוּט אוֹיסְגֶעוֵויינְט און מִיךְ גֶעלָאזְט גֶעהן צוּ אַייךְ און מִיךְ אוּמְגֶעקֶעהרְט. אִיךְ הָאבּ מִיךְ וִויעדֶער גֶעלָאזְט גֶעהן און זִיךְ וִויעדֶער אוּמְגֶעקֶעהרְט, הַא הַא הַא... אִיךְ וֵוייס נִישְׁט הָלֶעבֶּען אַזוֹי אַנְ'אַלְטֶער שַׁארְבֶּען, וָואס דַארְף אִיךְ מִיךְ זָארְגֶען, אִיךְ דַארְף דַארְף דָאךְ שׁוֹין מִיךְ אָן צוּ גְרֵייטֶען הַיינְט מָארְגֶען אָבְּצוּטְרָאגֶען! נָאר וָואס זָאל מֶען טְהוּן, דֶער זִינְדִיגֶער מֶענְשׁ כָּל זְמַן עֶר לֶעבְּט מוּז עֶר דָאךְ פָארְט עֶפִּיס הָאבֶּען און וָואס קֶען שׁוֹין זַיין וֶועניגֶער וִוי זֶעכְּס דָאלַאר אַ וָואךְ? זַייט מִיר מוֹחֵל אִיךְ דוּל אַייךְ שׁוֹין צוּפִיעל דֶעם קָאפּ אִיךְ וִויל אַייךְ נָאר פְרֶעגֶען וָואס הָאט דֶער בֵּייזֶער וֶוערְקְפִיהרֶער צוּ אוּנְז?

לִילִיעֶנְטהאל: הֶערְר לֶעווֶענְזָאהן! דֶער וֶוערְקְפִיהרֶער הָאט קֵיין שׁוּלְד עֶר מוּז טְהוּן זַיינֶע פְּפְלִיכְט. דֶער שֶׁעף הָאט אִיהם גֶעהֵייסֶען עֶנְטְזַאגֶען און עֶר מוּז גֶעהָארְכֶען.

לעווענזאהן: וָואס זְשֶׁע? מֶען הָאט אִיהם גֶעהֵייסֶען אוּנְז אָבְּזָאגֶען? אִיהר הָאט דָאךְ אִיהם נִישְׁט גֶעהֵייסֶען, אַ יָאה נַיין?

לִילִיענטהאל: יָא! אִיךְ הָאבּ אִיהם גֶעהֵייסֶען.

לעווענזאהן: אִיהר? אַנְ'עַוְלָה נוּר מִן הַסְתָּם וַוייסְט אִיהר דָאךְ וָואס אִיהר

טְהוּט. עֶס טְהוּט מִיר אַ וַדַאי וֶועהר שְׁטַארְק וֶועה אִיךְ בִּין אָבֶּער דָאךְ נִישְׁט גֶעוָואהנְט מִיךְ צוּ בֶּעטֶען, הָאט מִיר אַ גוּטֶען טָאג. (לאזט זיך געהן).

לִילִיעַנטהאל: ווִילְט אִיהר גָאר נִישְׁט הֶערֶען דִי אוּרְזַאכֶע?

לעוועַנזאהן: הֶערְסְטוּ. דֶעסְטְווֶעגֶען בִּין אִיךְ דָאךְ צוּ אַייךְ גֶעקוּמֶען.

לִילִיעַנטהאל: הֶערְר לֶעווֶענְזָאהן! אִיהר וֵוייסְט לִיעבֶּער פְרֵיינְד דָאס וַייט דִי לֶעצְטֶע 8 יָאהר, בֵּיינַאהֶע וַייט אִיהר וֶוענְט אִין נֶעווָיארְק. הָאבּ אִיךְ אֵייךְ אִין מֵיין פַאבְּרִיק אוֹיפְגֶענוּמֶען, אוֹיבּ אַרְבֵּייט אָדֶער נִישְׁט, אִיךְ הָאבּ אִימֶער גֶעזָארְגְט אִיהר זָאלְט קֶענֶען אַ לֶעבֶּען מַאכֶען. צוּרִיק מִיט 3 יָאהר הָאט אִיהר מִיר אוֹיךְ אַייעֶר טָאכְטֶער גֶעבְּרַאכְט, אִיךְ הָאבּ אוֹיךְ זִי אוֹיפְגֶענוּמֶען, וֶועמֶען אִיךְ הָאבּ אַ מָאל עֶנְטְזַאגְט, אִיהר הָאבּ אִיךְ רֶעגֶעלְמֶעסִיג גֶעצָאהלְט אוּן עֶס הָאט מִיךְ גֶעפְרֵייט דָאס אַיין אַלְטֶער מַאן מִיט זַיין טָאכְטֶער קֶענֶען זִיךְ דוּרךְ מִיר אַנְשְׁטֶענְדִיג עֶרְנֶעהְרֶע...

לעוועַנזאהן: גָאט זָאל עֶס אַייךְ בֶּעלוֹיהנֶען.

לִילִיעַנטהאל: יָא. אָבֶּער וֵוייסְט אִיהר מִיט וָואס אַייעֶר טָאכְטֶער הָאט מִיר דַאפִיר אָבְּגֶעדַאנְקְט? אָה, ווִי שֶׁענְדְלִיךְ! זִיא הָאט מִיר מַיין זוּהן פֶערְפִיהְרְט.

לעוועַנזאהן: מַיין טָאכְטֶער? מַיין חַנֶה'לֶע? זִי הָאט פֶערְפִיהְרְט אַייעֶר זוּהן אַנְ'עַוְלֶה.

לִילִיעַנטהאל: אַיין פֶערְבְּרֶעכֶען ווִילְט אִיהר זָאגֶען, זַייט דִי לֶעצְטֶע צְווֵיי יָאהר הָאט עֶר מִיט אִיהר אַיין שְׁווֶערֶעס פֶערְמֶעגֶען פֶערְגוּידֶעט אוֹיף בֶּעלֶער, פְּרֶעזֶענְטֶע, לוּקְסוּס, טְהֶעאַטֶער, אוּן צוּ אַלֶער לֶעצְט הָאט זִי נָאךְ אָנְגֶעפַאנְגֶען זִיךְ פַאר יֶעדֶען צוּ רוּהמֶען דָאס בַּאלְד ווִירְד זִי מַיין זוּהן וַוייךַאטֶען, ווִי לֶעבֶּערְלִיךְ אַזוֹי אַיין אוֹיסְגֶעלַאס...

לעוועַנזאהן: הַאלְט! (וויינענד) וָואס הָאט אִיהר צוּ מִיר? אִיהר וֶוענְט דָאךְ אוֹיךְ אַיין אַלְטֶער מַאן, אִיהר וֶוענְט דָאךְ אוֹיךְ אַ פָאטֶער פוּן קִינְדֶער, וֵוייסְט אִיהר? פִיהלְט אִיהר, וָואס אִיהר הָאט אִין מִיר אַצִינְד גֶעטְהוּן? גָאט!... גָאט זָאל עֶס אַייךְ מוֹחֵל זַיין.

לִילִיעַנטהאל: עֶס טְהוּט מִיר וֶועהר לֵייד, אָבֶּער עֶס אִיז קֵיין גֶעהֵיימְנִיס

מֶעהר, בִּיטֶע גֶעהט אִיהר אִין מֵיין פַאבְּרִיק וֶועט אִיהר הֶערֶען ווִי יֶערֶער אַרְבֵּייטֶער עֶרְצֶעהלְט פוּן אִיהרֶע שֶׁענְדְלִיכֶע פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע צוּ מֵיין זוּהן אוּן זָאגַאר נָאךְ מִיט אַנְדֶערֶע...

לֶעווענזאהן: גֶעגנוּג אִיהר כֶּלֶב שֶׁבְּכָל הַכְּלָבִים אִיהר אוּנְמֶענְשׁ אִיהר...

לִילִיענטהאל: הֶער לֶעווֶענְזאהן...

לֶעווענזאהן: זַייט מִיר מוֹחֵל...

לִילִיענטהאל: אִיךְ פֶערְצֵייהֶע אַייךְ, אוּן אוּם אַייךְ צוּ אִיבֶּערְצֵייגֶען דָאס אִיךְ בִּין אַייךְ אַ גוּטֶער פְרֵיינְד, ווִיל אִיךְ אַייךְ פָאלְגֶענְדֶען פָארְשְׁלַאג מַאכֶען, דֶער נָאמֶען פוּן אַייעֶר טָאכְטֶער אִיז גֶעשֶׁענְדֶעט, אִיהר וֶועט נִישְׁט מֶעהר אִים שְׁטַאנְד צוּ אַרְבֵּייטֶען, אַלְזָא אִיךְ גִיב אַייךְ 2000 דָאלַאר, ווֶען אִיהר מִיט אַייעֶר טָאכְטֶער פֶערְלָאזְט נֶעוְויָארְק אוּן פָאהְרְט צוּרִיק קַיין רוּסְלַאנְד, אָבֶּער נִיעמַאנְד זָאל פוּן דֶעם עֶפֶּעס עֶרְפַאהְרֶען.

לֶעווענזאהן: דָאס אִיז וֶועהר שֶׁעהן פוּן אַייךְ, אָבֶּער אַייעֶר פָארְשְׁלַאג אָנְצוּנֶעהמֶען, הֵייסְט, מֵיין טָאכְטֶער בְּלִינְד פֶערְמִשְׁפְּטְ׳ן, אוּן זִי אַלְס שוּלְדִיג עֶרְקְלֶעהרֶען, אִיךְ בִּין אָבֶּער קַיין גֶעשֶׁעפְטְסְמַאן, אִיךְ בִּין נָאר אַיין אַלְטֶער פָאטֶער, אוּן דֶערְפַאר ווִיל אִיךְ אוֹיךְ מֵיין טָאכְטֶער אוֹיסְהֶערֶען, הָאט מִיר אַ גוּטֶען טָאג.

לִילִיענטהאל: הָאפֶענְטְלִיךְ וֶועט אִיהר זִיךְ דִיא זַאךְ אִיבֶּערְלֶעגֶען, נִישְׁט וָואהר?

לֶעווענזאהן: יָא, אִיךְ וֶועל עֶס מִיר שוֹין אִיבֶּערְלֶעגֶען. אִיךְ וֶועל עֶס מִיר אִיבֶּערְלֶעגֶען. גָאט! גָאט זָאל עֶס אַייךְ נִישְׁט רֶעכֶענֶען, הָאט מִיר אַ גוּטֶען טָאג. (אב).

לִילִיענטהאל: מִיר רַייסְט דָאס הַארְץ אִיבֶּער דֶעם אַלְטֶען אוּנְגְלִיקְלִיכֶען מַאן, אָבֶּער גָאט אִיז מֵיין עֵדוּת דָאס אִיךְ קָאן נִישְׁט אַנְדֶערְס, יָא, עֶס אִיז טְרוֹירִיג, וֶועהר טְרוֹירִיג!

(אויפטריט ליזא).

ליזא: הֶער לִילְיֶענְטְהַאל דִי מַאדַאם ווִיל אַייךְ זֶעהן.

לִילִיענטהאל: וֶוענֶען דִי גֶעסְט נָאךְ נִישְׁט פָארְט?

ליזא: הער אין פריילין קאהן ועגען נאך דא, הער ארנאלד איז געקומען מיט א וואגען פון דער פאבריק, ער פיהלט זיך זעהר אונוואהל.

ליליענטהאל: (אפארט) ער איז דא? עס פעננט אן, אלזא איך געה, ליזא מאך איין וועניג פייער דא אין צימער, דען עס איז דא שרעקליך קאלט. (אב).

ליזא: (פייפט) אזוי איז עס, אז ס'ווערט קאלט אין די מאשען, ווערט קאלט אין צימער אויך, (לעגט קוילען אין אויווען) געבען די לעצטע צייט איז אין דעם הויז א גאנץ איבערקעהרעניש געווארען, דער הער איז ביין די מאדאם אויפגעגעגט, הער ארנאלד ווערט יעדען טאג קראנק, נאר הער מאקס איז אימער מונטער (בריהט זיך אב) אוי מאמע... אז זיי קויפען די ערגסטע קוילען, שטונדעלאנג מוז מען זיך פלאגען ביז עס וויל ברענען, און דעם פינגער האב איך נאר צוגעריהרט האט ער זיך שוין אונגעצונדען, געווים האב איך צופיעל פייער, אה מאמע עס ברענט.

(אויפטריט חנה'לע, דורך דעם פענסטער).

חנה'לע: ליזא דו ביזט אליין? איין ווארט.

ליזא: וואס איז מיין טהייערע?

חנה'לע: איז ארנאלד צו הויז?

ליזא: יעסאה! מאמע עס ברענט.

חנה'לע: וואס איז דיר?

ליזא: גאר נישט, מיין פינגער האט זיך צעהיצט, אבער געה שנעלער פארט מען זאל דיך נישט ערבליקען.

חנה'לע: איך האב איהם נאכגעפאלגט ווען ער איז פון דער פאבריק הערויס, ער האט שרעקליך שלעכט אויסגעזעהן, פיהלט ער זיך יעצט בעסער? האסטו איהם געזעהן?

ליזא: יעס! יעס! מארגען פריה ווען איך וועל געהן אין מארק וועל איך זיין ביי דיר, אבער יעצט געה שנעלער פארט מען זאל דיך נישט דערזעהן.

חנה'לע: אה ליזא! איך בין אזוי אונגליקליך, איך ליד אזוי פיעל, שוין צוויי וואכען זייט איך האב איהם נישט געזעהן, אבער ליזא איך בעט

דיך בֶּעהַאלְטִי דאס שְׁרֶעקְלִיכֶע גֶעהֵיימְנִים טיעף אִין דַיין בְּרוּסְט, דֶער צופאל האט דיך צו אֵיין צֵיינֶען גֶעמַאכְט וָואס קֵיין שְׁטֶערְבְּלִיכֶער מֶענְשׁ דַארְף וויסֶען, אִיךְ בֶּעט דיךְ.

ליזא: אוֹי לָאזְט מִיךְ צורוה, וָואס בִּין אִיךְ עֶפִּיס אַ לֶעבְּטְשֶׁערֶע, אָדֶער אַ פְּלַאפְּלֶערְקֶע? אִיךְ פֶּערְגִיעס גֶענוּג טְרֶעהרֶען צוּלִיעב אַייךְ.

הנה׳לע: גָאט זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁען! גוּט נַייט (אב).

ליזא: (קוקט ארויס דורכ׳ן פענסטער) גוּט נַייט אוּן אֵיין גָאט זָאל דִיר הֶעלְפֶען אוּנְגְלִיקְלִיכֶע הַנֶה׳לֶע! דִיר שְׁטֶעהט פָּאר אַ וֶועלְט פוּן לֵיידֶען אוּן שְׁמֶערְץ, גַאנְצֶע טַייכֶען טְרֶעהרֶען וֶועלֶען דַיינֶע אוֹיגֶען אוֹיסְוַויינֶען, אוּן פִיעל, וֶועהר פִיעל הָאסְט דוּ מִיטְצוּמַאכֶען אֵיידֶער דוּ וֶועסְט עֶרְרֵייכֶען דַיין צִיעל, אִיךְ וָואלְט אַלֶעס אִין דֶער וֶועלְט גֶעטְהוּן דִיךְ גְלִיקְלִיךְ צוּ מַאכֶען (דערזעהט אין קוליס טשאלי) סֶע טְשַׁאלִי טְשַׁאלִי... עֶר אַנְטְלוֹיפְט גָאר? אִין דֶעם גַאנְצֶען פֶּערְדְרֶעהֶענִישׁ מַאכְט עֶר זִיךְ דֶערְוַוייל פַּארְגֶעסֶענְדִיג אַז עֶר הָאט מִיר פֶּערְשְׁפְּרָאכֶען מִיךְ צוּ הֵיירַאטֶען! אָבֶער עֶס שַׁאדְט נִישְׁט קֵיינֶע ווִיטְצֶע מִיט לִיזַא, אוֹי דִי מֶענֶער דִי מֶענֶער... אוֹי וֶועה ס׳אִיז שׁוֹין אַזוֹי שְׁפֶּעט אוּן טְשַׁאלִי אִיז נָאךְ נִישְׁט גֶעקוּמֶען, בַּאלְד וֶועל אִיךְ ווִידֶער בֶּעשֶׁעפְטִיגְט זַיין מִיט דִי גֶעסְט, וֶועל אִיךְ ווִיעדֶער קֵיין גֶעלֶעגֶענְהֵייט הָאבֶּען מִיט אִיהם צוּ רֶעדֶען סֶע טְשַׁאלִי טְשַׁאלִי.

טשאלי: (אונטער די קוליסען) אָלְרַייט אַיי קַאם אִין דִיע מֶענִיט!

ליזא: עֶר קְנַאקְט שׁוֹין ווִידֶער עֶנְגְלִישׁ דֶער ווִיסְטֶער גְרִינְהָארְן, עֶרְשְׁט וֶועכְס מָאנַאט אִין אַמֶערִיקַא אוּן וויל נִישְׁט רֶעדֶען אַ וָוארְט יוּדִישׁ, קוּם שׁוֹין שְׁנֶעלֶער הֶערִי נָאפּ.

(אויפטריט טשאלי).

טשאלי: וָואט נָא וָואנְט אַיי גַאד נָא טַיים אַיי מַאשׁ גָא וָוארְקִינְג.

ליזא: אִים גָאטֶעט ווִילֶען רֶעד יוּדִישׁ.

טשאלי: אִיךְ גֶעדֶענְק נִישְׁט אַ וָוארְט, אִיךְ הָאבּ אִין גַאנְצֶען פֶּערְגֶעסֶען.

ליזא: אִיךְ פֶּערְשְׁטֶעה דִיךְ אָבֶער קֵיין וָוארְט.

טשאלי: בִּיזְט דוּ דָאךְ אַ גְרִינְהָארְן.

ליזא: בִּיזְט אַ יָאלְד... אוי שוין וִויעֶדעֶר אויסְגֶעלָאשֶׁען דָאס פַּייעֶר אִין אויוָוען.

טשאלי: אִיךְ בִּין טַאקִי דוּרְשְׁטִיג (טרינקט) פֶּע עֶפִּיס גֶעוַאלְצֶען וַואסֶער, דָאס אִיז גֶעווִיס אויךְ אַ מָאדֶע.

ליזא: טְשַׁאלִי! הֶעלְף מִיר פַאְרָעְבְּטֶען דָאס פַייעֶר עֶס הָאט מִיךְ שוין הַיינְט קְרַאנְק גֶעמַאבְט.

טשאלי: אָלְרַייט מִיסִים.

ליזא: מִיסִים גָאר? אַ יָא אִידִיאָט.

טשאלי: אִידִיאָט דַאכְט זִיךְ גָאר אַ רוּסִישׁ וָוארְט אַנְ'אִידִיאָט עֶר גֶעהט, יָא אַיידִיאָ אִיךְ גֶעה!

ליזא: נָא גֶעה שוין!

טשאלי: זָאג זְשֶׁע אִיךְ זָאל גֶעהן, אִידִיאָט אִיז דָאךְ גָאר עֶר גֶעהט, אוי יָא דוּמֶע גַאנְז וָואס דוּ בִּיזְט... אוי סְ'גְרִימְט מִיךְ עֶפִּיס אִין בּויךְ.

ליזא: אַלְזָא ווִילְסְט דוּ פַארְעֶבְטֶען דָאס פַייעֶר?

טשאלי: אָלְרַייט! וֶועהסְט דוּ אַפִּילוּ צוּ פַייעֶר מוּזְט אִיהר אוּנְז מֶעגֶער אויךְ הָאבֶּען, אוּן דָאךְ בְּרֶענְט איהר וַוייבֶּער אַ הַאלְבֶּע וֶועלְט (טהוט עס) נַא אֶט הָאסְט דוּ פַייעֶר אַיי ווִינְשׁ יָא אַ גוּטֶען גוּד בַּיי אַיי גַאד נָא טַיים אַיי מַאשׁ גָא וָואסְקִינְג (וויל געהן).

ליזא: טְשַׁאלִי אִיךְ בִּין הַיינְט פַארְבַּייגֶעגַאנְגֶען אִין עֶסִיג סְטְרִיט שוּהל הָאבּ אִיךְ גֶעזֶעהן אֶפְּשַׁר פִינְף הֶתּוּנוֹת פוּן דָארְט אַרוֹיס פָאהרֶען.

טשאלי: וָועל! אוי עֶס גְרִימְט מִיךְ אַזוֹי.

ליזא: וֶועל! גֶעדֶענְקְסְט דוּ נָאךְ יוֹם טוֹב וֶוען דוּ הָאסְט מִיר פֶערְשְׁפְּרָאכֶען אַז עֶס וֶועט קַיין אַרְבַּייט זַיין וֶועלֶען מִיר הֲתוּנָה הָאבֶּען?

טשאלי: נָא? אוי סְ'דְרֶעהט מִיר דִי קִישְׁקֶעס.

ליזא: נָא מוּז מֶען זִיךְ דָאךְ שוין אָנְפַאנְגֶען פָארְצוּבֶּערַייטֶען.

טשאלי: אָלְרַייט מַאךְ דִיךְ פֶערְטִיג! אוי גֶעוַואלְד אִיךְ שְׁטַארְבּ.

ליזא: וָואס אִיז? וָואס שְׁרַייסְט דוּ?

טשאלי: גָאר נִישְׁט, אִיךְ הָאבּ עֶפִּיס גְלַאט אַזוֹי אַ גֶעשְׁרַיי גֶעטְהוּן.

ליזא: אַזוֹי שְׁטַארְק אִינְטֶערֶעסִירְט דִיךְ אוּנְזֶער גֶעשְׁפְּרֶעךְ.

טשאַלי: װער זאָגט דען אַז עס אינטערעסירט מיך ניט אױ איך לאַפּנע, ליזאַ װאָס איז דאָרט אין דעם בוטעל?

ליזא: דאָס האָט דער דאָקטער פערשריבען די מאַראַס קאַרלסבאַדער װאַסער צום מאַגען.

טשאַלי: אױ געװאַלד מײן מאַגען איך שטאַרב.

ליזא: װאָס זאָגסט דו ליעבסט דו מיך.

טשאַלי: װאָס דען נײן? אָבער עס איז נאָך דאָ אַזױ פיעל צײט, מיר װעלען זיך איבערשטימען װעל איך בעשטימט זאָגען... אױ איך האַלט עס ניט אױס (מען רופט טשאַלי) אױ גאָט װי דאַנק מען רופט מיך, אָלרײט איך קום אין דער מינוט, אױ איך לאַפּנע... (אַב).

ליזא: װאָס הײסט דאָס? איז ער פערריקט געװאָרען? װאָס איז דאָס פאַר אַ מין ליעבעס-ערקלערונג? אױ איך האַלט עס ניט אױס, אױ איך לאַפּנע, אױ מיר װעלען זיך נאָך זעהן, װאַרט די זאָלד איך װעל דיר װײזען (אַב).

(אױפטריט קאהן, ראָזא).

קאהן: נו, װי האָסט דו דיך הײנט אַמיזירט מײן קינד?

ראזא: אױסגעצײכענט פּאַפּאַ! די פאַמיליע ליליענטהאַל איז זעהר גאַסט־פרײנדליך זעהר אינטעליגענט.

קאהן: ראָזאַ דו האָסט אַ היבשע צײט פערבראַכט אין אײן פּריװאַט־געשפּרעך מיט העררן אַרנאָלד, װאָס האָט איהר דען אײגענטליך דיסקוטירט?

ראזא: אָה פּאַפּאַ! ער איז אײן װעלטענער קאַװאַליער, אַזױ נאָבעל אַזױ נעט, אָה פּאַפּאַ! זײן רעדענסאַרט זײן בענעהמונג, זײן... אָה פּאַפּאַ!

קאהן: אָה פּאַפּאַ? זעה נאָר װי אױפגערעגט דו ביזט און אַזױ שװערמעריש אָה פּאַפּאַ, דאָס האָב איך ניט ערװאַרטעט.

ראזא: אָה פּאַפּאַ איך האָב דיר נאָך גאָר ניט געזאָגט.

קאהן: אָה איך װײס איך װײס!

ראזא: דו װײסט? נו?

קאהן: װאָס װילסט דו?

ראזא: אָה טְהֵייעֶרֶער זִיסֶער פַּאפַּא! לָאז דִיךְ אוּמְאַרְמֶען, לָאז דִיךְ רֶעכְט גוּט קִישֶׁען, אָה אִיךְ וָואלְט דִי גַאנְצֶע וֶועלְט קִישֶׁען.

קאהן: שׁוֹין גוּט שׁוֹין גוּט! רָאזַא אִיךְ גֶעה מִיךְ עֶמְפְּפֶעהלֶען בַּיי דִי מַאדַאם לִילְיֶענְטְהַאל, קוּם מִיר בַּאלְד נָאךְ, דָען צוּ הויז הָאבּ אִיךְ מִיט דִיר אַיין עֶרְנְסְט וָוארְט צוּ רֶעדֶען (אב).

ראזא: אַיין עֶרְנְסְט וָוארְט? מִיר שַׁיינְט דָאס עֶר הָאט אַלֶעס עֶרְפַאהרֶען, אָבֶּער אִיךְ שֶׁעהם מִיךְ נִישְׁט מַיין פַּאטֶער אִיז דָאךְ אַזוֹי גוּט, עֶר לִיעבְּט מִיךְ אַזוֹי הַיים, עֶר אִיז דָאךְ מַיין בֶּעסְטֶער פְרַיינְד, אִיךְ וֶועל זָאגֶען דָאס דָא (ווייזט אויפ'ן הערץ) טְהוּט מִיר וֶועה, עֶס פְּרֶעסְט מִיךְ, עֶס דְרִיקְט מִיךְ, אוּן עֶס אִיז מִיר אַזוֹי גוּט, אָה אַרְנָאלְד! אֶה?... וָואס הָאבּ אִיךְ גֶעזָאגְט? אָה יָא אַרְנָאלְד אִיךְ לִיעבֶּע דִיךְ, אִיךְ לִיעבֶּע אִיהם.

לִיעבּ לִיעבּ אִיז מִיר דֶער מָאמֶענְט
לִיעבּ לִיעבּ זַייט אִיךְ הָאבּ אִיהם דֶערְקֶענְט
עֶס אִיז לִיעבֶּע גֶעוִוים, אִיךְ פִּיהל עֶס אַזוֹי זִיס
אַזוֹי זִיס אִין לַייד אִין שְׁמֶערְץ
נָאךְ אִיהם בֶּענְקֶען, פוּן אִיהם דֶענְקֶען } בּיס
דָארְט וואוּ עֶר אִיז דָאס עֶרְקְוִויקְט מַיין הָערְץ }
אַךְ גָאט, ווִי וַוייט אִיז שׁוֹין דִי צַייט יָא
לִיעבֶּע דִי לִיעבֶּע אִיז וֶועהר זִיס }
לִיעבֶּען אוּן לֶעבֶּען ווִי אִין פַּארַאדִיעס } בּיס
יָא נָאר מִיט אִיהם גֶעהן אוּמֶעדִים }
גֶעלִיעבְּט פוּן אִיהם. }

(אופטריט ארנאלד).

ראזא: מַיין גָאט! דָא קוּמְט עֶר, ווִי בְּלַאס וֶעהט עֶר אוֹיס, ווִי נִיעדֶער-גֶעשְׁלָאגֶען, הָאט עֶר מִיךְ נִישְׁט בֶּעמֶערְקְט (היסט) מר. אַרְנָאלְד.

ארנאלד: ...אָה, עֶנְטְשׁוּלְדִיגֶען זִי! הָאבּ אִיךְ אַייךְ גֶעשְׁטֶערְט?

ראזא: אָה, נַיין, נַיין, אִיהר הָאט מִיר נִישְׁט גֶעשְׁטֶערְט, אִיךְ ווִיל אַייךְ נָאר זָאגֶען דָאס...

ארנאלד: וָואס?

ראזא: פַּאפַּא וַוארְט אוֹיף מִיר אִין צְוֵוייטֶען צִימֶער, אִיךְ גֶעה שׁוֹין.

ארנאלד: פְרײלײן קָאהן!

ראזא: אִיהר ווינְשְׁט.

ארנאלד: אִיהר זָענְט אַזוי יונג, אַזוי שֶׁעהן און אִיךְ... דָאךְ אײן אַנְדֶערְט מָאל.

ראזא: אִיךְ וַוארְט, אִיךְ וַוארְט, אָה אַרְנָאלְד!... נײן נײן נײן, עֶר לִיעבְּט מִיךְ, עֶר לִיעבְּט מִיךְ (אב).

ארנאלד: לוּפְט, לוּפְט, גִיבְּט מִיר לוּפְט, אִיךְ עֶרְשְׁטִיקֶע.

(אויפטריט ליליענטהאל).

ליליענטהאל: מײן זוהן דו בִּיזְט קְרַאנְק, נֶערְוֶועז, אָבֶּער דִי קְרַאנְקְהֵייט קָאן קײן מֶעדִיצִין הֶעלְפֶען, נָאר דֶער מֶענְשׁ אַלײן, גְלוֹיבְּסְטוּ מײן זוהן, דָאס אִיךְ וֶועֶרע אַזוי שְׁטָאלְץ, אָדֶער דום דִיר נִישְׁט צוּ עֶרְלוֹיבֶּען הַנֶהלֶע צוּ הֵייראַטֶען, בְּלוֹיס אוים דֶעם גְרוּנְד וַוייל זִי אִיז אײן אָרֶעם מֶעדְכֶען? מִיר טְהוּט עֶס נָאר וֶועה דָאס אָבְגֶעזֶעהן פוּן אִיהר אַרְמוּטְה און נִיעדְרִיגֶען שְׁטַאנְד, וִויל אַרְנָאלְד לִילִיעֶנְטְהַאל זִיךְ אַרָאבְּלָאזֶען בִּיז צוּ אײנֶער גֶעזוּנְקֶענֶער פֶערְדָארְבֶּענֶער דִירְנֶע?...

ארנאלד: פַאטֶער! גֶענוּג פַאטֶער, דוּ הָאסְט פִיעל, זֶעהר פִיעל גֶעשְׁפְּרָאכֶען און אִיךְ הָאבּ אַלֶעס אוֹיפְמֶערְקְזַאם אוֹיסְגֶעהֶערְט, צְוַואר קָאסְט דָאס פִיעל טְרָאפֶען בְּלוּט פוּן מײן קְרַאנְק הֶערְץ, אָבֶער אִיךְ בְּלַייבּ דָאךְ אַ גֶעהָארְזַאמֶער זוהן, פַאטֶער! וִויפִיעל שְׁלָאפְלָאזֶע נֶעכְטֶע הָאבּ אִיךְ שׁוֹין פֶערְבְּרַאכְט, אִיךְ בֶּעהַאלְט מײן גֶעזִיכְט אִין וַוייכֶען פָּאלְסְטֶער, אַלְס אַרוּם מִיר וֶוערְט פִינְסְטֶער און דוּנְקֶעל אִיךְ הֶער קְרֶעכְצֶען אִיךְ עֶרְוַואכֶע, אָה וָועה! אַלֶע הֶערְצֶענְסְפֶעדֶען זָענֶען גֶערִיסֶען, און ווי אײן קְלֶעגְלִיכֶע גֶעבְּרָאכֶענֶע מֶעלָאדִיע קְלִינְגְט דָאס אִין דֶעם פִינְסְטֶערְן רוּים. אִיךְ לִיעבֶּע זִי, אִיךְ לִיעבֶּע זִי!

ליליענטהאל: טְרוֹירִיגֶע קְלֶעגְלִיכֶע מֶעלָאדִיע.

ארנאלד: נוּן פַאטֶער! ווִילְסְטוּ דֶען בַּיי אַזוי אײן קְרַאנְקֶען גֶעפִינֶען אײן אִיבֶּערְלֶעגְטֶען און קַאלְטֶען פֶערְשְׁטַאנְד? פַאטֶער! עֶס קֶען זַיין דָאס דוּ הָאסְט רֶעכְט, עֶס קֶען זַיין דָאס דִי לִיעבֶּע וֶועט מִיךְ צוּ גְרוּנְדֶע רִיכְטֶען, אָבֶער אִיךְ ווִיל דִי גֶעגֶענְוַוארְט גֶענִיעסֶען, דִי צוּקוּנְפְט ווִי זִי אִיז פַאר אוּנְז בְּלִינְד, אַזוי וֶועל אִיךְ זִי אוֹיךְ נִישְׁט זֶעהן, פַאטֶער!

לָאז מִיךְ לֶעבֶּען, לָאז מִיךְ לִיעבֶּען, לָאז מִיךְ זִי מַיין נֶענֶען, דָען אָהן אִיהר בִּין אִיךְ פֶערְלָארֶען!

לִילִיענטהאל: רִיכְטִיגֶער גֶעזָאגְט הֵייסְט דָאס, פַאטֶער גִיבּ מִיר אֵיין מֶעסֶער אוּן עֶרְלוֹיבּ מִיר מַיין גוּרְגֶעל דוּרְכְצוּשְׁנַיידֶען. יַאוָואהל מַיין זוֹהן, דָאס עֶרְלוֹיבּ אִיךְ דִיר, אָבֶּער וָוען דָאס בְּלוּט וֶועט פוּן דַיינֶע וואוּנְדֶען רִינֶען, דַאן זָאלְסְט נִישְׁט וַואגֶען הִילְף צוּ בֶּעטֶען, אִיבְּרִיגֶענְס דוּ בִּיזְט אַלְט גֶענוּג, טְהוּ ווִי דוּ פֶערְשְׁטֶעהסְט (אב).

(אויפטריט ד ב ו ר ה).

דבורה: טְהוּ ווִי דוּ פֶערְשְׁטֶעהסְט הָאט עֶר גֶעזָאגְט. נַיין, אַזוֹי לַאנְג אִיךְ לֶעבּ וֶועט עֶס נִישְׁט גֶעשֶׁעהֶן, דוּרְכְשְׁנִיטֶען זָאל מַיין הַאלְז וֶוערֶען, בְּלוּטֶען זָאל מַיין קֶערְפֶּער, בְּלוּטֶען פוּן גֶעפֶּעהֶרְלִיבֶע וואוּנְדֶען, בֶּעפָאר אִיךְ זָאל עֶס עֶרְלֶעבֶּען דָאס מַיין זוֹהן, מַיין לִיעבְּלִינְג, זָאל הֵייַראטֶען אֵיין אוֹיסְוואוּרְף וָואס...

ארנאלד: מוּטֶער...

דבורה: יָא אִיךְ בִּין מוּטֶער אוּן בֶּעווִיזְט אֵיין מוּטֶער הֶערְץ, אָבֶּער עֶס בְּלוּטעט, ווִילְסְטוּ דֶען דָאס אַנְשְׁטַאט מוּטֶערְלִיבֶּע זָאל דָאס הֶערְץ אִיבֶּערְפוּלְט וֶוערֶען מִיט הַאס, אַבְשֵׁיי אוּן פֶערְאַכְטוּנְג צוּ דֶענְיֶעניגֶען וֶועלְכֶען אִיךְ הָאבּ אוּנְטֶער מַיין בְּרוּסְט גֶעטְרָאגֶען? וֶוען יָא? דַאן פְלוּךְ דֶער בְּרוּסְט וָועלְכֶע הָאט דִיךְ עֶרְנֶעהרְט, פְלוּךְ אוּן טוֹיזֶענְד מָאל פְלוּךְ!

ארנאלד: מוּטֶער נִישְׁט וֵויינֶען, נוּר נִישְׁט וֵויינֶען מַיינֶע מוּטֶער, אַלְס אִין דֶער וֶועלְט קָאן אִיךְ פֶערְטְרָאגֶען נוּר נִישְׁט דַיינֶע טְרֶעהֶרֶען, אָה צוּקוּנְפְט! ווִי וָועה אִיךְ דִיךְ שׁוֹין אִין דֶער גֶעגֶענְוַוארְט? וֶוער נָאךְ קָאן אַזוֹי פִיעל לַיידֶען ווִי אִיךְ?

דבורה: מַיין זוֹהן!

ארנאלד: אוּן אִיךְ בִּין דַיין זוֹהן? מוּטֶער וָואס הָאסְטוּ גֶעדַאכְט דַאמָאלְס וֶוען דוּ הָאסְט מִיךְ אַלְס קִינְד צוּ דַיין בְּרוּסְט גֶעדְרִיקְט.

דבורה: דִיךְ גְלִיקְלִיךְ צוּ מַאכֶען מַיין זוֹהן.

ארנאלד: נוּן בִּין אִיךְ עֶס אַזוֹי ווִי דוּ הָאסְט עֶס דִיר פָארְגֶעשְׁטֶעלְט?

דבורה: דו בִּיזְט נִישְׁט גְלִיקְלִיךְ וַוייל דו בִּיזְט צו גוט, דו גִיבְּסְט דַיין הֶערְץ צו פִּיעל נָאךְ.

ארנאלד: זָאל אִיךְ דֶען דִי שְׁטִימֶע פון מֵיין הֶערְץ נִישְׁט מֶעהר גֶעהֶארְכֶען?

דבורה: דָאס אֵייגֶענֶע הֶערְץ בֶּעטְרִיעגְט אוֹיךְ מַאנְכֶעס מָאל.

ארנאלד: מַאנְכֶעס מָאל? מוּטֶער אִיךְ דַאנְקֶע דִיר.

דבורה: מֵיין לִיעבְּלִינְג, מֵיין זוהן!

ארנאלד: אֵיין הִימֶעלְרַייךְ פוּל לִיעבֶּע און צֶערְטְלִיכְקֵייט וַואר דֵיין מִילְדֶער בְּלִיק.

דבורה: וֶועסְטוּ דֵיינֶע מוּטֶער נִישְׁט מֶעהר קְרֶענְקֶען?

ארנאלד: נֵיין, קָאסֶע! אַךְ מוּטֶער! גְלִיקְלִיךְ בִּין אִיךְ גֶעוֶוען נור אַן דֵיין בְּרוּסְט! (זי אב) אַזוֹי בְּלַייבְּט עֶס, אִיךְ וֶועל אַייךְ נִישְׁט מֶעהר קְרֶענְקֶען, דִי טְרֶעהְרֶען פוּן מֵיין מוּטֶער זֶענֶען פִּיעל טְהַייעֶרֶער אַלְס דֶער שְׁמֵייכֶעל פוּן אַ גֶעלִיעבְּטֶע... אָה חַנָה'לֶע, חַנָה'לֶע! בִּיזְטוּ ווירְקְלִיךְ אַזוֹי פַאלְש און גֶעזוּנְקֶען ווִי מֵיינֶע עֶלְטֶערְן שְׁטֶעלֶען דִיךְ פָאר? און בִּין אִיךְ ווִירְקְלִיךְ אַזוֹי פֶערְבְּלֶענְדֶעט דָאס נִישְׁט צוּ בֶּעמֶערְקֶען? אָה דָאס אִיז שׁוֹידֶערְהַאפְט (נעמט ארויס א בילד פון דער טאש) ווִי אוּנְשׁוּלְדִיג, ווִי קִינְדִישׁ, ווִי רֵייצֶענְד, ווִי נַאאִיוו, גָאט! אִיךְ בִּין פֶערְרִיקְט!

(ליזא, טשאלי, פון דרויסען).

ליזא: אָה אִיךְ הָאבּ דִיךְ דֶערְטַאפְּט, אַצִינְד וֶועסְט דוּ שׁוֹין אַזוֹי שְׁנֶעל נִישְׁט אַנְטְלוֹיפֶען.

טשאלי: אֵיי גוּט נוֹי טֵיין וַויי מַאש גוֹי וַוארְקוּנְג!

ליזא: אַצִינְד גֶעהְסְט דוּ נִישְׁט מֶעהר (פערשווינדען).

(אויפטריט מאקס לאכענד).

מאקס: הַה הַה הַה אַךְ אִיז דָאס אַ סְצֶענֶע, דִי וֶועל אִיךְ קֵיינְמָאל אִין מַיין לֶעבֶּען פֶערְגֶעסֶען, הַה הַה הַ... הַאלְלָאה אַרְנָאלְד... עֶר הֶערְט נִישְׁט, אַלֶע אִים הוֹיז וֶוענֶען בַּייז און עֶר זִיצְט אוֹיךְ אַרָאבְּגֶעלָאזְט דִי נָאז הַאלְלָאה בְּרוּדֶער!

ארנאלד: (ערהוויעדערנד) הַאלְלָאה מַאקְס! וואו בִּיזְט דוּ גֶעוֶוען אַזוֹי לַאנְג?

מאקס: וואו אִיךְ בִּין גֶעוֶוען? אוֹיף פִּיעל פְּלֶעצער!

ארנאלד: הָאסְט דוּ חַנָה׳לֶע גֶעזֶעהֶן?

מאקס: נַיין!

ארנאלד: מַאקְס!

מאקס: נוּ?

ארנאלד: אִיךְ מוּז זִי זֶעהן, אִיךְ מוּז מִיט אִיהר רֶעדֶען, זָאנְסְט וֶוער אִיךְ פֶּערְרִיקְט.

מאקס: הֶענְג מִיךְ, אוֹיב עֶס לוֹינְט זִיךְ וֶועגֶען דֶעם פֶּערְרִיקְט צוּ וֶוערֶען.

ארנאלד: אָה מַאקְס מֵיין בְּרוּדֶער! דוּ בִּיזְט נָאךְ יוּנְג, נָאךְ הָאט דִי הֵייסֶע גְלוּטָה פוּן דֶער לִיעבֶּע דַיין אוּנְבֶּעוָוארְנְטֶעס הַארְץ בֶּערִיהרְט אָבֶּער אִיךְ בֶּעדוֹיעֶרֶע דִי צַייט וֶוען...

מאקס: וֶוען אִיךְ וֶועל אוֹיךְ אָנְהֵייבֶּען צוּ זִיפְצֶען אוּן צוּ קְרֶעכְצֶען וֶועגֶען אֵיינֶע מִינַא אָדֶער אֵיינֶע חַנָה׳לֶע פּוּנְקְט אַזוֹי וִוי דוּ אַצִינְד, אָה בְּרוּדֶער נִישְׁט אִיךְ! הֶענְג מִיךְ, אוֹיב עֶס לוֹינְט זִיךְ וֶועגֶען אַזוֹי אַ זַאךְ פֶּערְרִיקְט צוּ וֶוערֶען.

ארנאלד: אִיז עֶס מֶעגְלִיךְ בַּיי דִי יָאהרֶען, פַאר אַלֶע פֶּערְגְנִיגוּנְגֶען פוּן דֶער וֶועלְט קַאלְט צוּ זַיין.

מאקס: נִישְׁט אִים גְרִינְגְסְטֶען, אִיךְ לִיעבֶּע דִי וֶועלְט מִיט אַלֶע פֶּערְגְנִיגוּנְגֶען, אִיךְ לִיעבֶּע אוֹיךְ שֶׁעהנֶע יוּנְגֶע דַאמֶען אָבֶּער אַלֶע, נִישְׁט אֵיינֶע, הֶענְג מִיךְ, אוֹיב עֶס לוֹינְט זִיךְ וֶועגֶען אֵיינֶער פֶּערְרִיקְט צוּ וֶוערֶען.

ארנאלד: מַאקְס! אִיךְ הָאבּ דִיךְ שְׁטֶענְדִיג גֶעלִיעבְּט, אוּן אָבְּוָואהל אִיךְ בִּין עֶלְטֶער אַלְס דוּ הָאבּ אִיךְ קֵיינְמָאל גֶעזוּכְט אִיבֶּער דִיר צוּ הֶערְשֶׁען, נִישְׁט וָואהר? מַאקְס! אִיךְ לִיעבּ חַנָה׳לֶע בִּיז צוּם וַואהנְזִין, אֶבֶּער נָאךְ דֶעם שְׁקַאנְדַאל מִיט אִיהר פָאטֶער בַּיי אוּנְז אִין הוֹיז קָאן אִיךְ נִישְׁט פוּן... אָבֶּער אִיךְ מוּז זִי זֶעהן, מִיט אִיהר רֶעדֶען אוּן...

מאקס: דוּ זָאלְסְט...

ארנאלד: וואו? וֶוען? וִוי אַזוֹי?

מאקס: אִיךְ הָאבּ זִי יָא גֶעזֶעהן, זִי הָאט מִיר גֶעזָאגְט דָאס אוּנְזֶער מוּטֶער הָאט אִיהר דוּרְךְ טְשַׁאלִי גֶעלָאזְט זָאגֶען דָאס דוּ רֵייזְט נַאךְ פַּארִיז אוּן

זי דאַרף קיינמאָל מעהר האָפען דיך צו זעהן, זי איז געוועזען שרעקליך אויפגערעגט און האט געזאגט דאס זי מוז אהערקומען אום מיט דיר אליין צו שפּרעכען (מען הערט רעדען) האָרך! וואס זאל דאס בעדייטען? די מוטערס שטימע מיט חנה׳לע, וויים וואס דו האסט צו טהון (אב).

(אויפטריט חנה׳לה, דבורה).

ארנאלד: מוטער וואס זאל דאס בעדייטען?

דבורה: נאך דעם אלעם וואס עס האט דא פּאסירט, וואגט זי נאך אהערצוקומען דיזע ניעדריגע געוועהנליכע אויסגעלאסענע...

ארנאלד: ש. ש. ש. מוטער! נון חנה׳לע, ווארום שווייגסט דו? האסט דו גאר קיין ווארט פאר מיינע מוטער זיך צו פערטיידיגען?

דבורה: די שולד האט קיין פערטיידיגונג, זעהסטו דען נישט מיין זוהן, ווי זי ציטערט גראדע ווי איינע צום טויט פערארורטיילטע פערברעכערין?

חנה׳לע: מאדאם ליליענטהאל! עס איז נישט וואהר, מיין ציטערען בעדייטעט אזוי וואס איהר ווילט נישט אדער קענט נישט פערשטעהן, איהר אבער בענוצט די געלעגענהייט פון מיין אויפרעגונג אום מיר שאנד און שפּאט אין געזיכט צו שלײדערן, ניין מאדאם! איך קען פריי ביז צו אײך ארויפבליקען, און אייך גראדע אין די אויגען קוקען וועל איך טויזענד מאל ווידערהאלען דאס אלע אײערע בעשולדיגונגען זענען פאלש. אה! איך וויים מאדאם, אייך פּאסט נישט דאס ארנאלד ליליענטהאל זאל הייראטען איין ארעם מעדכען, איין נעהערין, אבער גאט איז מיין עדות דאס איך האב אייך אייער זוהן נישט אוועקגענומען, איך בין אריין אין אייער פאבריק גראדע ווי א יעדעס ארבייטסמעדכען אום מיין ברויט צו פערדיענען, ער! ער האט צו מיר אזוי ויעם געשפּראכען, ער האט מיר פארגעשטעלט אזוי א גלענצענדע צוקונפט. וועלכע האט מיך פערוירט און בעטייבט איז דאס א זינדע ווען איך האב איהם געגלויבט? ווייסט איהר וויפיעל מיך קאסט זיין ליעבע? מיין גאנץ הערץ, מיין גאנץ לעבען אבער וואס קימערט דאס אייך, ווען דאס הערץ פון איין ארעם מעדכען בלוטעט? וואס קימערט דאס אייך ווען דאס הערץ פון איין ארמע יתומה ווערט אויף שטיקער צערבראכען? אייך קימערט

נָאר אַייֶער שְׁטָאלְץ, אַייֶער יוּחָס וָ.לֹ בֶּעהִיטֶע גָאט נִישְׁט בֶּעפְלֶעקְט וֶוערֶען, אוּן נוּן קוּמְט אִיהר נָאךְ. מִיר אַזָעלְכֶע בֶּעלַיידִיגוּנְגֶען נָאכצוּשְׁלַיידֶערְן אִין דֶער גֶעגֶענְוַוארְט פוּן דֶעם מַאן וֶועלְכֶער מִיךְ לִיעבְּט? אִין דֶער גֶעגֶענְוַוארְט פוּן דֶעם מַאן וֶועלְכֶען אִיךְ פֶערְגֶעטֶער? אוּמְזָאנְסְט מַאדַאם אִיז אַייֶער מִיה, אַייֶער ווֹהן גֶעהֶערְט מִיר! אִיךְ הָאבּ פַאר אִיהם דָאס טְהַייֶערְסְטֶע אִין דֶער וֶועלְט בֶּעצָאהלְט, פַאר גָאט, פַאר דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט וֶועל אִיךְ עֶס אָפֶען גֶעשְׁטֶעהֶען, אַרְנָאלְד גֶעהֶער מִיר, מִיר אַלַיין אוּן קַיין אַנְדֶערֶע אִין דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט!

דבורה: אָה דוּ שֶׁענְדְלִיכֶע, דֶענְקְסְטוּ וִוירְקְלִיךְ, דָאס אוּנְז דַיין פֶערְגַאנְגֶענְהַייט אוּנְבֶּעקַאנְט אִיז?

חנה'לע: מַיין פֶערְגַאנְגֶענְהַייט? אַיין בִּילְד פוּן עֶלֶענְד אוּן יַאמֶער, זַייט מַיינֶער קִינְדְהַייט הָאבּ אִיךְ קַיין גְלִיקְלִיכֶען טָאג גֶענָאסֶען, וֶוען אִיךְ בִּין צֶעהן יָאהר אַלְט גֶעוֶוען, אִיז מַיין מוּטֶער גֶעשְׁטָארְבֶּען, מַיין פָאטֶער הָאט זִיךְ בַּאלְד גֶעטְרַייסְט אוּן אַיין יוּנְגֶע פְרוֹי גֶעהַיירַאטֶעט, וֶוען אִיךְ בִּין צְוֶועלְף יָאהר אַלְט גֶעוֶוען, הָאט מַיין שְׁטִיעפְמוּטֶער מִיךְ גֶעטְרִיעבֶּען אִיךְ זָאל גֶעהן פֶערְדִיענֶען, ווִי פִיעל טָאג פְלֶעג אִיךְ הֶערוּמְוַואנְדְלֶען אִין דִי נֶעווְיָארְקֶער שְׁטְרַאסֶען אָהן אַיין שְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט צוּ גֶענִיעסֶען? ווִי פִיעל קְלָלוֹת הָאבּ אִיךְ בֶּעקוּמֶען צוּזַאמֶען מִיט דֶעם שְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט, וָואס מַיין שְׁטִיעפְמוּטֶער הָאט מִיר, ווִי אַיינֶעם הוּנְד, צוּגֶעוָוארְפֶען? צוּ מַיין פִיערְצֶעהְן יָאהר הָאט דִי נַאטוּר מִיר מַיין פֶערְשְׁטַאנְד עֶנְטְווִיקֶעלְט, אִיךְ בִּין אַיינְגֶעטְרֶעטֶען אִין אַיין גְרוֹיסְאַרְטִיגֶעס רֶעסְטוֹירַאנְט אַלְס קֶעלְנֶערִין, מַיין פָאטֶער הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעקִימֶערְט ווִי אִיךְ בִּין, מַיין שְׁטִיעפְמוּטֶער אִיז גֶעוֶוען צוּפְרִיעדֶען אַזוֹי לַאנְג אִיךְ הָאבּ אִיהר גֶעלְד גֶעבְּרֶענְגְט, יָא אִין זָאלְכֶע פְלֶעצֶע בִּיעטֶען זִיךְ, פִיעלֶע גֶעלֶעגֶענְהַייטֶען צוּ זִינְקֶען פוּן שְׁטוּפֶע צוּ שְׁטוּפֶע, אָבֶּער גָאט אִיז מַיין עֵדוּת, דָאס נָאךְ דִיעזֶע אַלֶע פְּרָאבֶּען בִּין אִיךְ פוּן דָארְט הֶערוֹיס רַיין אוּן אוּנְשׁוּלְדִיג, בִּיז אִיךְ הָאבּ אַייֶער ווֹהן בֶּעגֶעגְנֶעט. נוּן מַיינֶע רִיכְטֶער! שִׁימְפְּפְט מִיךְ, בֶּעלַיידִיגְט מִיךְ, פֶערְדַאמְט דָאס הִילְפְלָאזֶע וַוייבּ, וַוייל זִי הָאט גֶעוַואגְט זִיךְ צוּ צוּהֶערֶען צוּ דִי זִיסֶע וָוארְטֶע פוּן לִיעבֶּע.

דבורה: וֶועהסְטוּ מַיין קִינְד אִיךְ הָאבּ דִיךְ גַאנְץ רוּהִיג אַנְגֶעהֶערְט, און וֶוען עֶס אִיז אויךְ רִיכְטִיג דָאס דוּ אַיין אַנְשְׁטֶענְדִיגֶעס מֶעדְכֶען בִּיזְט דַארְפְסְטוּ אַלֵיין פֶערְשְׁטֶעהן דָאס לִילְיֶענְטְהַאל אִיז נִישְׁט דַיין גְלַייכֶען, וֶוען דוּ אִיהם אויךְ לִיעבְּסְט, מוּסְט דוּ דִיךְ פוּן אִיהם עֶנְטְזָאגֶען גֶעה חַנָה'לֶע זוּךְ דִיר דַיין גְלַייכֶען און אוּנְס וֶועלֶען דִיךְ און דַיין פָאטֶער נָאךְ קְרֶעפְטֶע שְׁטִיצֶען.

חנה'לע: נַיין מַאדַאם! אַייערע וִיסֶע וֶוערְטֶער קֶענֶען נִישְׁט אוֹיף מִיר מֶעהר ווִירְקֶען, אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה אַלֶע אַייעָרֶע פְּלֶענֶער, אָבֶּער מַיין פְּלַאץ אִיז דָא, דָא נֶעבֶּען אַייעָר זוּהן

דבורה: דַאן טְהוּט עֶס מִיר לַייד אַז אִיךְ וֶועל מוּזֶען אַנְדֶערֶע מִיטֶעל גֶעבְּרוּיכֶען אוּם דִיךְ צוּ אִיבֶּערְצַייגֶען אַז דוּ בִּיזְט נִישְׁט מֶעהר ווִי אַ פְרֶעמְדֶע.

ארנאלד: אָה מוּטֶער! טְהַייעָרֶע מוּטֶער! לָאזְט אוּנְז אַיין אוֹיגֶענְבְּלִיק אַלֵיין, אִיךְ בֶּעט דִיךְ.

דבורה: גוּט מַיין זוּהן, אִיךְ ווִיל עֶס דִיר נִישְׁט עֶנְטְזָאגֶען, אָבֶּער אַרְנָאלְד מַיין זוּהן, אִיךְ הָאבּ דַיין פֶערְשְׁפְּרֶעכֶען. (אב)

חנה'לע: וֶועהסְטוּ מַיין אַרְנָאלְד וָואס אַ פְרוֹי אִיז אִים שְׁטַאנְד צוּ אָפְּפֶערְן פַאר דֶעם מַאן, וָואס זִי לִיעבְּט? אִיךְ הָאבּ דִי גְרֶעסְטֶע מַארְטֶער עֶרְטְרַאגֶען און הָאבּ דָאךְ נִישְׁט עֶנְטְדֶעקְט דָאס דוּ בִּיזְט מַיין גֶעזֶעצְלִיכֶער מַאן!

ארנאלד: אַלְמֶעכְטִיגֶער גָאט!

חנה'לע: וָואס אִיז? הָאסְטוּ פִיעלַייכְט שוֹין פֶערְגֶעסֶען דָאס דוּ הָאסְט מִיךְ נָאךְ דֶעם יוּדִישֶׁען גֶעזֶעץ גֶעהַייראַטֶעט?

ארנאלד: פֶערְפְלוּכְטֶער לַייכְטְזִין, בַּיינַאה פֶערְגֶעסֶען.

חנה'לע: בַּיינַאה פֶערְגֶעסֶען? אָה אַרְנָאלְד, אַרְנָאלְד! דָאךְ וַוארוּם בִּיזְטוּ אַזוֹי אוֹיפְגֶערֶעגְט? וַוארוּם צִיטֶערְסְט דוּ? חַנָה'לֶע ווִיל גֶערְן פַאר דַיין וָואהל שְׁטֶערְבֶּען, מַיינֶע לֶעבֶּע צוּ דִיר אִיז שְׁטַארְקֶער אַלְס דֶער טוֹיט! צֶערְטְרֶעט מִיךְ מִיט דַיינֶע פִיס, הַייראַטֶע מִיט וֶועמֶען דוּ ווִילְסְט, אִיךְ וֶועל קַיינְמָאל נִישְׁט עֶנְטְדֶעקֶען דָאס דוּ גֶעהֶערְסְט גֶעזֶעצְלִיךְ מִיר! דִי הַייראַטְה, וָואס אִיז דִי הַייראַטְה? נִישְׁט מֶעהר אַלְס

אוּם אוּנְז צוּ שִׁיצָען פַאר דִי פֶּערְלֵיימְדוּנְג פוּן בֵייזֶע צוּנְגֶע, אָבֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט וָועט אֵיין טָאגֶענְדְהַאפְטֶע פְרוֹי מִיט גֶעוַואלְט אִיהר רֶעכְט פֶּערְלַאנְגֶען פוּן דֶעם מַאן וָועלְכֶער זִי פֶּערְאַכְטֶעט, אִיךְ וֶועניגְסְטֶענְס נִישְׁט! לִיעבְּסְטוּ מִיךְ נִישְׁט מֶעהר אַרְנָאלְד? אַזוֹי בִּיזְטוּ פוּן יֶעדֶען בּוּנְד פְרֵיי, אִיךְ שְׁוֶוער עֶס דִיר!

ארנאלד: אָה הַנֶה'לֶע, דוּ בִּיזְט אַ גֶעטִין! חַנֶה'לֶע וָואס זָאל אִיךְ טְהוּן?

חנה'לע: הֶערְצֶענְסְגֶעלִיעבְּטֶער אַרְנָאלְד! טְהוּ נָאר דָאס וָואס דִיר גְלִיק פֶּערְשַׁאפֶען זָאל אוּן צוּפְרִיעדֶענְהַייט, נָאר אֵיינְס מֵיין גֶעלִיעבְּטֶער, דוּ וֵוייסְט אִיךְ וֶוער בַּאלְד מוּטֶער, זָאל דֶען מֵיין עֶהרְלִיךְ קִינְד אוּנְשׁוּלְדִיגֶער וַוייזֶע פוּן דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט גֶעטַאדֶעלְט וָוערֶען.

ארנאלד: אַלְמֶעכְטִיגֶער גָאט! אִיז עֶס וָואהר?

חנה'לע: יָא עֶס אִיז וָואהר!

ארנאלד: חַנָה'לֶע לַייקֶען עֶס.

חנה'לע: אִיךְ קֶען נִישְׁט!

ארנאלד: אוּנְגְלִיקְלִיכֶע, לַייקֶען עֶס זָאג אִיךְ!

חנה'לע: דַארְף אוֹיךְ דִי גֶעזֶעצְלִיכֶע פְרוֹי, אִיהר קִינְד פֶּערְלַייקֶענֶען?

ארנאלד: אוּנְגְלִיקְלִיכֶע לַייקֶען עֶס, אָדֶער אִיךְ עֶרְמָארְדֶע דִיךְ.

חנה'לע: אִיךְ קֶען נִישְׁט.

ארנאלד: גָאט, אִיךְ וֶוער וַואהנְזִינִיג!

חנה'לע: מֵיין מַאן!

ארנאלד: שְׁוַויינ אוּנְגְלִיקְלִיכֶע! יֶעצְט קֶען אִיךְ דִיךְ גוּט, מֵיינֶע עֶלְטֶערְן הָאבֶּען רֶעכְט! דַאדוּרְךְ הָאסְטוּ מִיךְ גֶעצְוואוּנְגֶען דִיךְ פַאר מֵיינֶע פְרוֹי צוּ מַאכֶען, אוּם אוֹיף מֵיינֶע רֶעכְנוּנְג אַלֶע שַׁאנְדְטַהאטֶען אוֹיסְאִיבֶּען צוּ קֶענֶען? דוּ הָאסְט מִיךְ גֶעלִיעבְּט וַוייל אִיךְ בִּין גֶעוֶוען דֵיין שְׁקְלַאוֶוע, אוּן פֶּערְטִיג אוֹיף דֵיין וואוּנְשׁ דִי גַאנְצֶע וָועלְט צוּ עֶרְמָארְדֶען, אָבֶער אוּנְטֶער מֵיין רִיקֶען הָאסְטוּ מִיךְ אוֹיסְגֶעלַאכְט אוּן בֶּעטְרָאגֶען!...

חנה'לע: אַלְמֶעכְטִיגֶער גָאט!

ארנאלד: יֶעצְט קוּמְסְטוּ אוּן ווִילְסְט מִיךְ צוּם פַאטֶער מַאכֶען פוּן אֵיין קִינְד, וֶועלְכֶעס וָועט גָאר נִישְׁט מִיר גֶעהֶערֶען.

הנה'לע: אִיךְ עֶרְשְׁטִיקֶע.

ארנאלד: דוּ הָאסְט עֶס שְׁלֶעכְט קַאלְקוּלִיעְרְט, דֶער פְּלַאן אִיז דִיר נִישְׁט גֶעלוּנְגֶען, נִישְׁט גֶעלוּנְגֶען.

הנה'לע: מָארְד אוּן טוֹיט עֶרְפִילְט יֶעצְט אִין מַיין פֶערְוואוּנְדֶערְטֶעס הֶערְץ, אוּנְמֶענְשׁ, בֶּעסֶער וָואלְסְט דוּ מִיךְ טוֹיט גֶעשְׁלָאגֶען, בֶּעפָאר מִיךְ אַזוֹי צוּ בֶּעלֵיידִיגֶען. — גֵייסְט פוּן מַיין פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶער מוּטֶער! זֵיי דוּ מַיין עֲדוּת! אָה הִימֶעל! נֶעהם דִיךְ אָהן פַאר דֶער אוּנְגְלִיקְלִיכֶער יְתוֹמָה שִׁיקֶע דוּנֶער אוּן בְּלִיץ צוּ פֶערְנִיכְטֶען דִיעֶזֶען שֶׁענְדְלִיכֶען פֶערְפִיהְרֶער, שׁוּרְקֶע, אוּנְמֶענְשׁ, בַּאנְדִיט (הייבט די הענד און לאזט זיי פאלען) אִיךְ קָאן נִישְׁט, אִיךְ קָאן נִישְׁט אוֹיפְהֵייבֶּען מַיינֶע הֶענְד אִיבֶּער מַיין הֶערְר, אִיבֶּער דֶען פַאטֶער פוּן מַיין קִינְד, אִיךְ קָאן נִישְׁט אוֹיפְטְרֶעטֶען גֶעגֶען דֶעם מַאן, וָועלְכֶען אִיךְ הָאבּ פַאר גָאט טְרֵיי גֶעשְׁווֹארֶען... פֶערְצֵייהֶע מִיר אַרְנָאלְד!... אָה יַא!... דוּ הָאסְט רֶעכְט אִיךְ הָאבּ עֶס פֶערְדִיעְנְט, פָאלְשְׁטֶענְדִיג פֶערְדִיעְנְט, אָבֶּער דוּ בִּיזְט נִישְׁט בֵּייז, דַיינֶע וָוערְטֶער הָאבֶּען מִיךְ אַבִּיסֶעל בֶּעלֵיידִיגְט אוּן אִיךְ הָאבּ גֶעוַואגְט... דוּ פֶערְצֵייעֶסְט מִיר, נִישְׁט וָואהר? דָא גִיבּ אִיךְ דִיר צוּרִיק דַיין עֶרְשְׁטֶעס גֶעשֶׁענְק (לעגט אנידער א מעדאליאָן אויפ'ן טיש) נֶעהם אוֹיךְ צוּרִיק דֶעם קָאסְטְבַּארֶען פְּרֶעזֶענְט, וֶועלְכֶער הָאט אוּמְגֶעהִילְט מַיין אָרִימֶען קֶערְפֶּער (טהיט אויס דעם מאנטעל) אוּן דָא אוֹיךְ דָאס לֶעצְטֶע דָאס טְהֵייעֶרְסְטֶע (נימט ארוב דעם רינג קישט איהם, לעגט איהם אויפ'ן טיש) יֶעצְט בִּין אִיךְ דִיר גָאר נִישְׁט מֶעהר שׁוּלְדִיג, נִישְׁט וָואהר? אוֹיךְ דוּ מַיין אַרְנָאלְד הָאסְט מִיר עֶהְרְלִיךְ בֶּעצָאהְלְט, נוּ, לֶעבּ וָואהל! הָאסְטוּ קֵיין וָוארְט פַאר דֶער אוּנְגְלִיקְלִיכֶער עֶלֶענְדֶער יְתוֹמָה?... חַ חַ חַ דוּ הָאסְט רֶעכְט... (אב). — (ארנאָלד געהט צו צום טיש נעמט דאס מעדאליאָן, בעטראכט שנעל דאס בילד און וועהרענד חנה ערשיינט ביים פענסטער פאלט ער אין אהנמאכט מיט דעם בילד ביי די ליפען).

פ א ר ה א נ ג.

ענדע פונ'ם ערשטען אקט.

צְוֵויטֶער אַקְט.

ביי מר. קאָהן. — הייבער זאאל, הינטערגרונד איין פֿענסטער אין וועלכען עס וואקסען אריין בלומען, דאנעבען איין דיוואָן אויף וועלכען עס זיצט ראָזא מיט אַ בלום אין די האנד.

ראזא: עֶנְטְפַאלְטֶע דיך אוּנְשׁוּלְדִיגֶע רָאזָא און לָאז דַיין וִיסֶער גְרוּךְ מִיךְ פֶערְגֶעסֶען מַאכֶען אָן אַלֶע מַיינֶע שְׁמֶערְצֶען, וַויינֶע נִישְׁט טְהַייעֶרֶע בְּלוּם איך בִּין נִישְׁט גְלִיקְלִיכֶער אַלְס דוּ, אוֹיךְ אִיךְ וֶועלְקֶע פוּן טָאג צוּ טָאג, דֶעם פוֹילֶען נַאסֶען הֶערְבְּסְט וֶועלֶען מִיר בֵּיידֶע נִישְׁט עֶרְלֶעבֶּען... דָאךְ בִּיזְטוּ גְלִיקְלִיכֶער אַלְס אִיךְ, דַיין פְרִיהלִינְג דֶער וִוירְד שְׁנֶעל צוּרִיקְקֶעהרֶען, אָבֶּער אִיךְ? אַכְט יָאהר, אַכְט לַאנְגֶע שְׁרֶעקְלִיכֶע יָאהר (זיפצט) אָה אַרְנָאלְד!

(אייפטריט מר. קאָהן)

קאהן: רָאזַא מַיין קִינְד!

ראזא: פַאטֶער! (פאלט אויף זיין ברוסט).

קאהן: אוּנְגְלִיקְלִיכֶעס קִינְד וָואס וִוילְסְטוּ? רֶעד דָאךְ אֵיינְמָאהל וִוילְסְטוּ דֶען דֶעם פֵיינֶעם הֶערְרן לִילְיֶענְטְהַאל צְווִינְגֶען דִיךְ צוּ לִיעבֶּען? וואו אִיז דֶען דַיין אֵיינֶגֶעגְלִיעבֶּטֶע? וואו אִיז דֶען דַיין פְרוֹיעֶנְשְׁטָאלְץ?

ראזא: שְׁטָאלְץ? וִוי קָאן מֶען שְׁטָאלְץ זַיין וֶוען דָאס הַארְץ אִיז גֶעבְּרָאכֶען?

קאהן: וֶועה מַיין קִינְד אִיךְ וֶועל דִיךְ נִישְׁט קְרֶענְקֶען, אָבֶּער גְלוֹיב עֶס מִיר, גְלוֹיבֶּע עֶס דַיינֶען פָאטֶער, דָאס דוּ וֶועסְט עֶס בֶּערֵייהֶען, דַיין אוֹיפְפִיהרוּנְג מַאכְט מִיךְ קְרַאנְק אוּן שְׁוַואךְ, אִיךְ פִיהל דָאס מַיינֶע קְרֶעפְטֶע פֶערְלָאזֶען מִיךְ, אוּן בַּאלְד וֶועט מִיךְ דֶער טוֹיט מִיט דַיינֶער גָאטְזֶועלִיגֶען מוּטֶער פֶערְאֵיינִיגֶען.

ראזא: פַּאטֶער!

כאהן: הָאסְטוּ דֶען נִיעמַאלְס דַארַאן גֶעדַאכְט? יָא מַיין קִינְד דַאן יֶועסְטוּ בְּלַייבֶּען עֶלֶענְד, אַלַיין אִין דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט.

ראזא: הַאלְט אַיין פַּאטֶער! דוּ צֶערְבְּרַאכְסְט מִיר מַיין הַארְץ, וָואס זָאל אִיךְ טְהוּן? וָואס זָאל אִיךְ טְהוּן?

כאהן: פָּאלְג דַיין פַּאטֶער אוּן וֶועסְט זֶעהֶען דָאס דוּ וֶועסְט נָאךְ גְלִיקְלִיךְ זַיין! אִיךְ וֶועל אַלֶע אוּנְזֶערֶע הַייזֶער פֶערְקוֹיפֶען, מִיר וֶועלֶען אַ וֶועקְפָאהרֶען נָאךְ אֵיירָאפַּא, דָארְט וֶועסְט דוּ דִיךְ עֶרְהָאלֶען אוּן דַיינֶע יוּגֶענְד וֶועט וִויעדֶער אוֹיפְבְּלִיהֶען וִוי אַמָאהל אִין דֶער גְלִיקְלִיכֶע צַייט.

ראזא: וִוידֶער אוֹיפְבְּלִיהֶען? אָבְוָואהל דֶער הֶערְבְּסְט רִיקְט אָן?

קאהן: וָואס מֵיינְסְטוּ מַיין קִינְד?

ראזא: (ווייזט איהם איהר בלום) זֶעהְסְטוּ לִיעבֶּער פַּאטֶער? זִי וֶועלְקְט, זִי מוּז וֶועלְקֶען.

קאהן: נוּ? ווִילְסְטוּ דֶען אוֹיךְ אַזוֹי הָאפְנוּנְגְסְלָאז פֶערְוֶועלְקֶען? אַכְט יָאהר אִיז זַייט דוּ בִּיזְט מִיט אַרְנָאלְד פֶערְלָאבְט, אוּן עֶר דֶענְקְט נִישְׁט אַמָאהל דִיךְ צוּ הֵייַראטֶען, הֶער מַיין קִינְד! דָא מוּז אַיין שְׁרֶעקְלִיךְ גֶעהֵיימְנִיס אָדֶער אַיין שְׁרֶעקְלִיכֶע לִיעבְּעסְאִינְטְרִיגֶע פֶערְקְנִיפְּפְט זַיין פוּן וֶועלְכֶעם דוּ ווִירְסְט צוּם אָפְּפֶער פַאלֶען, דָאךְ מֶעהר קָאן אִיךְ נִישְׁט רֶעדֶען, אִיךְ הָאבּ גֶענוּג גֶעזָאגְט, טְהוּ וִוי דוּ ווִילְסְט, אוּן גָאט זָאל דִיר הֶעלְפֶען. (אב).

ראזא: פַּאטֶער! (זי בלייבט ביי דער טהיר שטעהן) אוּנְגְלִיקְלִיכֶער פַּאטֶער! אִיךְ ווֵייס וָואס עֶס גֶעהט פָאר אִין דַיין הַארְץ, אִיךְ פִיהל ווִיפִיעל דוּ לַיידֶעסְט, אִיךְ ווִיל צוּ דַיין, ווִי אוֹיךְ צוּ מַיין לַיידֶען אַיין עֶנְדֶע מַאכֶען. (זי נעהמט ארויס פון בוזען איין פראשעק) דָאס אִיז דָאס אֵיינְצִיגֶע אוּן בֶּעסְטֶע מִיטֶעל אוּם פוּן דִיעזֶען לַיידֶען אוֹיף אֵיינְמָאהל בֶּעפְרַייעט צוּ וֶוערֶען (זי שיט דעם פראשעק אין א גלאז וואסער) אִיךְ בִּין פֶּעסְט עֶנְטְשְׁלָאסֶען, דֶער פַּאטֶער וֶועט אַיין קוּרְצֶע צַייט וַויינֶען אָבֶּער נָאכְהֶער וֶועט עֶר אָן אַלֶעם פֶערְגֶעסֶען, לֶעבּ וָואהל פַּאטֶער! פֶערְצֵייהֶע דַיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶעם קִינְד. (זי וויל עס אויסטרינקען).

(עס ערשיינט זאָפּאָרט ליזא קלאָפּ).

ליזא: גוט מאָרגען מוס קאהן, גאָט זאָל אייך בּענטשען.

ראזא: (ערשרעקט, לאָזט פאלען דאס גלאז) וואָס ווילען זי פון מיר? ווער וועגען זי?

ליזא: (אפּאַרט) טאַקע אמת, די וועלט זאָגט אז די ליעבּע פערשטעלט די אויגען, איהר דערקענט מיך נישט? מיין נאָמען איז ליזא קלאָפּ און איך דיען בּיי מיסטער ליליענטהאל.

ראזא: וואָס מאַכט מיסטער ארנאָלד?

ליזא: ער איז קראַנק.

ראזא: מיין גאָט! ער איז קראַנק?

ליזא: (אפּארט) דאס הייסט פערליעבט איבּער די אויערן. נו, וואָס־זשע איז אַזא גדולה אויף דיר ליזא קלאָפּ? בּיזט דו דען נישט פערליעבט? איז דיר דען נישט דיין הערץ צערבּראָכען? (וויינט) אוי טשאַלי, טשאַלי! וואַרט די ווישטער גרינהאָרן, איך וועל דיר ווייזען.

ראזא: וואָס איז מיט אייך? וואָס איז געשעהן?

ליזא: וואָס זאָל זיין? איך זאָג אז אַלע מענער טויגען אויף כּפּרות.

ראזא: אָבער זייט נישט אזוי אויפגערעגט.

ליזא: זיי זענען אַלע נישט גוט.

ראזא: אָבער שרייט דאָך נישט אַזוי.

ליזא: זיי זענען געמיינע ליגנערס. אוי, איך וועל זיי ווייזען ווער מיס קלאָפּ איז. אוי, אונגליקליכע פרויען, שוואַכע לעמילעך. (וויינט).

ראזא: מיס ליזא! וועט איהר מיר ענדליך זאָגען, נאך וואָס איהר זענט צו מיר געקומען?

ליזא: עקסקיוז מיִ מיס קאהן! איך האָבּ שוין בּאַלד פערגעסען, איך בּין געקומען אייך איין זעהר וויכטיגע זאַך צו פערטרויען.

ראזא: און?

ליזא: מיס קאהן זייט נישט בּייז וואָס איין אָרים דיענסט־מיידעל ערלויבּט זיך מיט אייך אזוי צו רעדען, איך בּין געקומען צו אייך וואָרנען און אייך בּעטען איהר זאָלט פערגעסען, און זיך פון קאָפּ אַרויסשלאָגען די ליעבּע צו מיסטער ארנאָלד!

ראזא: וָואס אִיז דָאס פַאר אַ פְרֶעכְהֵייט? וָוער הָאט עֶס אַייךְ עֶרְלוֹיבְּט? וִוי וַואגְט אִיהר אַייךְ מִיט מִיר פוּן אַזוֹי אַ זַאךְ צוּ רֶעדֶען?

ליזא: אִיךְ וֵוייס אַז אִיךְ הָאבּ מִיר עֶרְלוֹיבְּט צוּפִיעל, אָבֶּער מַיין פְרֵיינְדְ-שַׁאפְט צוּ אֵיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶער הָאט מִיךְ דֶערְצוּ גֶעצְווּאוּנְגֶען! מִיס קָאהן, אִיהר וֶוענְט אוֹיךְ נִישְׁט מֶעהר וִוי. אֵיין שְׁוַואכֶעס פְרוֹיעֶנְצִימֶער וָואס וָואלְט אִיהר גֶעזָאגְט וֶוען אַ מַאן זָאל אַייךְ אַנְאֵייבִּיגֶע לִיעבֶּע שְׁוֶוערֶען, וֶוען עֶר זָאל אַייךְ אִין גֶעהֵיים הֵיירַאטֶען, אַייךְ צוּ דֶער מוּטֶער פוּן זַיין קִינְד מַאכֶען, אוּן נָאכְדֶעם אַייךְ פֶערְשְׁטוֹיסֶען, וָואס וָואלְט אִיהר גֶעזָאגְט?

ראזא: וַוייבּ! וָואס וִוילְסְט דוּ? אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה דִיךְ נִישְׁט, פוּן וֶועמֶען הָאסְט דוּ גֶערֶעדְט?

ליזא: פוּן אַרְנָאלְדְ׳ס פְרוֹי!

ראזא: וִוי?! (האפט זי ביים האלז) אוּנְגְלִיקְלִיכֶע אִיךְ עֶרְמָארְדֶע דִיךְ.

ליזא: (רייסט זיך אויס) אֶט הָאבּ אִיךְ מִיךְ אִיבֶּערְגֶעשְׁרָאקֶען.

ראזא: זַיין פְרוֹי? וָוער אִיז זִי?

ליזא: עֶס מַאכְט נִישְׁט וָוער זִי אִיז! אִיךְ וֵוייס אַז זִי אִיז גֶעוֶועזֶען אֵיין אָרִים אָבֶּער אֵיין אוּנְשׁוּלְדִיגֶעס מֵיידֶעל פוּל הָאפְנוּנְג אוּן לֶעבֶּען, אַצִינְד שְׁמַאכְט זִי אִין עֶלֶענְד אוּן אִין אָרִימְקֵייט מִיט אִיהר קִינְד, אוּן דָאךְ שְׁוַוייגְט זִי! זִי הָאט אִיהם אַזוֹי לִיעבּ אַז זִי ווִיל אִיהם קֵיין שְׁלֶעכְטְס טְהוּן, זִי ווִיל לִיעבֶּער אוֹיף אִיהרֶע רֶעכְטֶע פֶערְצִיכְטֶען אוּן שְׁטֶערְבֶּען פַאר הוּנְגֶער אֵיידֶער אִיהם שְׁלֶעכְטְס צוּ טְהוּן, הֶערְט אִיהר דָאס מִיס קָאהן? אֵיין פְרוֹי פֶערְצִיכְטֶעט אוֹיף אִיהר מַאן, וַוייל זִי הָאט אִיהם לִיעבּ, דָאס הֵייסְט אֵיין מוּסְטֶער פוּן עֶהרְלִיכְקֵייט!

ראזא: גָאט! אִיךְ וֶוער פֶערְרִיקְט!

ליזא: אוּן מֵיינְט אִיהר אֶפְשַׁר אַז עֶר הָאט זִי פֵיינְד? עֶר לִיעבְּט זִי נָאר וִוי אַ וַואהנְזִינִיגֶער, נָאר זַיינֶע עֶלְטֶערְן הָאבֶּען אוֹיף אִיהר אַלְדֶעס בֵּייז אוֹיסְגֶערֶעדְט וַוייל זֵיי ווִילֶען עֶר זָאל הֵיירַאטֶען מִיט אַייךְ אָדֶער רִיכְטִיגֶער גֶעזָאגְט מִיט אַייעֶר גֶעלְד וַוייל דִי פִירְמַא הַאלְט בַּיים בְּרֶעכֶען, אוּן דַארוּם אִיז עֶר נָאר וִוי פֶערְרִיקְט, עֶר וַוייסְט נִישְׁט צִי זָאל עֶר רֶעטֶען דִי עֶהרֶע פוּן זַיינֶע אַרִיסְטָאקְרַאטִישֶׁע עֶלְטֶערְן, אָדֶער

זִיךְ פוּן זַיי עֶנְטְזַאגֶען און גֶעהן צוּ זַיין פְרוֹי! נָאר בַּיי אַייךְ אִין דֶער הַאנְד אִיז עֶס דִי אוּנְגְלִיקְלִיכֶע צוּ רֶעטֶען, בַּיי גָאט זַייט אַ גוּט פְרַיילַיין!

ראזא: אוּנְגְלִיקְלִיכֶער אַרְנָאלְד! אַצִינְד פֶערְשְׁטֶעה אִיךְ וִויפִיעל דוּ לַיידֶעסְט, נוּ פַאר וָואס קְלַאפְּט אַזוֹי מַיין הֶערְץ? אַיין פְרוֹי פֶערְצִיכְטֶעט אוֹיף אִיהר אַייגֶענֶעם מַאן וַוייל זִי לִיעבְּט אִיהם, דַאן מוּז דָאךְ דִי גֶעלִיעבְּטֶע אַ וַדַאי פֶערְצִיכְטֶען! נַיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶע אוּנְבֶּעקַאנְטֶע אִיךְ וָועל דִיר נִישְׁט דַיין גְלִיק רוֹיבֶּען, אִיךְ אַלַיין וִויל דִיךְ אִין דִי אַרְמֶע פוּן דַיין מַאן פִיהרֶען! דוּ קָאנְסְט זִי, הָאסְט דוּ גֶעזָאגְט? גוּט דוּ וֶועסְט מִיךְ צוּ אִיהר פִיהרֶען! אִיךְ וִויל זִי זֶעהֶען, זִי טְרַייסְטֶען, אִיהר גְלִיק, וָועט לִינְדֶערְן דִי וואוּנְדֶען וֶועלְכֶע אִיךְ טְרָאג זַייט אַכְט יָאהר אִין מַיין בְּרוּסְט, פַאטֶער! אִיךְ בִּין גֶערֶעטֶעט, גֶעה מַיין קִינְד זָאג אִיהר דָאס דִי אוּנְגְלִיקְלִיכֶע וֶועט נָאר דַאמָאלְס גְלִיקְלִיךְ זַיין, וֶוען זִי וָועט דִי אוּנְגְלִיקְלִיכֶע גְלִיקְלִיךְ זֶעהן (אַב).

ליזא: דָאס אִיז רַייד (אַב).

פערוואנדלונג.

שטראסע. — **ליזא אליין.**

ליזא: אָבֶער אַזֶעלכֶעס קָאן נָאר אִיךְ, נָאר אִיךְ לִיזַא קְלָאפּ. אִיךְ וֶועל מִיר מַאכֶען אַ שֵׁם אִין אַלֶע פִיעֶר עֶקֶען דֶער וֶועלְט, אִין מִזְרָח, אִין מַעֲרָב, אִין צָפוֹן, אִין דָרוֹם.

I,

אִין מִזְרָח אִין מַעֲרָב אִין דָרוֹם אִין צָפוֹן
אִין אַלֶע פִיעֶר עֶקֶען דֶער וֶועלְט
הָאט אִיהר שׁוֹין גֶעזֶעהן אַזַא מוֹיד אוּנְבֶערוּפֶען
וִוי אִיךְ וָואס אַ יֶעדֶען גֶעפֶעלְט
קָאן קָאכֶען קָאן בַּאקֶען קָאן וַואשֶׁען קָאן שְׁטְרִיקֶען
קָאן אַלֶעס וָואס אַ מַאן בֶּעגֶעהְרְט
קָאן אַלְטֶע קָאן יוּנְגֶע מִיט מַיין בְּלִיק עֶנְטְצִיקֶען
אִיךְ הָאבּ אַלֶעס וָואס גָאט הָאט בֶּעשֶׁערְט
אוּן קְרִיעג אִיךְ אַמָאל אַ מַאן
וָואס אִיז נִישְׁט וִוי ס'בֶּעדַארְף צוּ זַיין
אוֹי וֶועט עֶר קְרִיעגֶען
אִיז מִזְרָח אִין מַעֲרָב אִין דָרוֹם אִין צָפוֹן
עֶר זָאל זַיין לֶעבֶּען בֶּערֵייעֶן
אוּן גֶעדֶענְקֶען אַז אִיךְ בִּין אַ מוֹיד אוּנְבֶערוּפֶען
וָואס לָאזְט זִיךְ אִין דֶער קַאשֶׁע נִישְׁט שְׁפַּייעֶן.

II.

חַיָה שָׂרָה דִי גְרָאבֶּע אִיז אוֹיךְ אוּנְבֶערוּפֶען
אַ פְרוֹי פוּן אַ צְוֵויי הוּנְדֶערְט פוּנְט

זִי הָאט גֶעהַאט פִיעָר מֶענֶער גָאט זָאל מִיךְ נִישְׁט שְׁטְרָאפֶען
אוּן אִיז נָאךְ קֵיין ע״ה גֶעוֶוזֶן
אוּן וְוִי זִי הָאט זִיךְ דֶעם פִינְפְטֶען אוֹיסְגֶעוֶועהלְט
הָאט מִיךְ שׁוֹין דִי נַייגִיעֶר גֶעפְּלַאגְט
אִיךְ פְרֶעג זִי מַיין לִיעבֶּע חַיָה שָׂרָה דֶערְצֶעהלְט
וְוִי הָאט אִיהר דִי אַנְדֶערֶע פֶערְפַאקְט
אִיהר מֵיינְט אַוַדְאַי דִי אַנְדֶערֶע פִיעָר
וָואס אִיךְ הָאבּ גֶעהַאט פוּן פְרִיהֶער
זַיי לִיגֶען
אִין מִזְרָח אִין מֶעֲרָב אִין דָרוֹם אִין צָפוֹן
זַיי זָאלֶען זִיךְ פַאר אוּנְז שׁוֹין מִיהֶען
אִיךְ קוֹיף אִיךְ קוֹיף פֶערְשְׁטֶעהט אִיהר מִיךְ הָארְטָאווֶנֶע דִי קְבָרִים
אוּן הָאף אַז דֶער וָועט אויךְ בַּאלְד אַהִין

III.

אִין מִזְרָח אִין מַעֲרָב הָאבּ אִיךְ מִיר עֶרְוָוארְבֶּען פְרֵיינְדֶע
פֶערְעֶהרֶער וָועהר פִיעל
וַוייל אִיךְ הָאבּ נָאךְ קֵיין רָאלֶע פֶערְדָארְבֶּען
עֶס אִיז גַאנְץ עֶגַאל וָואס אִיךְ שְׁפִּיעל
וָועהט אִיהר מִיךְ מִיט דֶעמְזֶעלְבֶּען הוּמָאר אוּן פְלַייס
אַ יֶעדֶעס מָאל וֶוען אִיךְ פַאר אַייךְ עֶרְשַׁיין
דֶען דָאס אַלַיין הָאט גֶענוּג בֶּעוַוייז
דֶען אִיךְ הֶער דִי שְׁטִימֶע דָארְט שְׁרַייעֶן
נוּ אוּן פוּן וַואנֶען קוּמֶען
דֶען דִי גֶעוִויסֶע שְׁטִימֶען
פוּן מִזְרָח אִין מַעֲרָב אִין דָרוֹם אִין צָפוֹן
הָאבּ אִיךְ מַיינֶע פְרַיינְד דֶערְקֶענְט
וַוייל אִין מִזְרָח אִין מַעֲרָב הָאט קֵיינֶער גֶעשְׁלָאפֶען
אוּן קְלִיאַטְשֶׁען מִיר שְׁטַארְק מִיט דִי הֶענְד.

(אייפטריט ט ש א ל י).

ליזא: הוּרַיי פַאר אַלֶע פְרוֹיעֶן.

טשאלי: הוּרַיי פַאר אַלֶע מֶענֶער, הוּרַיי פַאר אַלֶע וָשֶׁענְטֶעלְמֶענֶער.

ליזא: װער װאַנט עס דיזע בעטרינער צו פערטיידיגען? ניעדער מיט דיזע בייזע שלעכטע מענער.

טשאלי: ניעדער מיט די פאלשע קעטץ.

ליזא: אַלע פרויען לאָמיר זיך מאַכען איין האַנד.

טשאלי: אַלע מענער לאָמער זיך מאַכען צװיי הענד.

ליזא: לאָמער זיי אויסדראַפּען די אויגען!

טשאלי: לאָמער זיי אָבשניידען די צינגען.

ליזא: איהר װענט אַלע ליגנער.

טשאלי: און איהר בעטריעגט אונז אונטער די פּלייצעס.

ליזא: איהר צעברעכט אונז די הערצער.

טשאלי: און איהר פערדרעהט אונז די קעפּ.

ליזא: איהר שלאָגט אונז.

טשאלי: און איהר דראַפּעט אונז.

ליזא: מיר װענען אייערע דיענסטען.

טשאלי: און מיר אַרבייטען פאַר אייך װי די עולען.

ליזא: שווייג זאָג איך!

טשאלי: שטיל זאל זיין!

ליזא: ברענג מיך נישט אין כעס!

טשאלי: זיי נישט קיין עזות פּנים!

ליזא: האַלט דאם מויל!

טשאלי: טרעפען זאל דיך א קויל!

ליזא: (בייז) טשאַלי! } ביס
טשאלי: ליזאַ!

ליזא: װען װעלען מיר ביידע חתונה האבען?

טשאלי: טפו זאלסטו װערען האט איהר געװען איין אונגליק? אבער אַלע

מײדען װאָס װעלען אַלט, װעלען נערװעז און שרײען אַלע אויף די צײהן. זאָגזשע אַז דו װילסט חתונה האָבען, אַלרײט! סאָװיסאַ אַ קבצן, מיר װעלען אי"ה בײדע שטאַרבען פאַר הונגער, סיװעט אױש קנאַקען!

ליזא: איך װיל אָבער שױן.

טשאלי: שױן שפּיעל אויף אַ חתונה!

טשאלי: װילסטו חתונה האָבען ליזאַ קלאַפּ.

ליזא: איך װיל, איך װיל, איך װיל, טהו מיר עפּיס.

טשאלי: פערדרעהען װעסטו דיר דעם קאָפּ.

ליזא: װיל איך װיל איך דװקא שױן שױן.

(ביס)

טשאלי: צװײ דליתים האָבען חתונה אָהן אַ פּעני אָהן אַ סענט.

ליזא: און צװײ מתים געהען טאַנצען מיט לײדיגע פּיער הענד.

טשאלי: װאָס זשע זאָגסטו?

ליזא: איך װיל, איך װיל, איך װיל.

טשאלי: שלימזל װאוהין קריכסטו?

ליזא: איך װיל, איך װיל איך װיל.

טשאלי: װוילסטו חתונה האָבען א. ז. װ. (ביז שױן).

טשאלי: נאָך דער חתונה דאַרף מען צאָהלען מיטהע.

ליזא: װאָסזשע געהט מיך אָן.

טשאלי: און דעם העקער, און קלײטעל, און גלאַט אַזױ אַ פּרוטה.

ליזא: װאָסזשע געהט מיך אָן.

טשאלי: און אַז מען צאָהלט קײן מיטהע װאַרפט מען פון דער דירה אַרױס.

ליזא: װאָסזשע געהט מיך אָן.

טשאלי: װאָס װאָס.

ליזא: װער װאָס.

טשאלי: װאָס װאָס.

ליזא: זוך איך מיר אײן אַנדערע דירה אַרױס.

טשאלי: גֶעהֶערְט... און אַז גָאט בֶּענְשְׁט אוּנְז צום יָאהר מִיט אַ קִינְד.

ליזא: ווִיל אִיךְ דַוְקָא דַוְקָא וָוער צווָֹעצְט.

טשאלי: און פוּן יָאהר צום יָאהר וָוערְט אַזוֹי מִיר נִישְׁט דיר נִישְׁט אַ הַאלְבּ מִיץ גֶעשְׁווִינְד.

ליזא: ווִיל אִיךְ דַוְקָא דַוְקָא וָוער צוּ שְׁפְּרִינְגֶען הֶערְסְט טְשַׁאלִי.

טשאלי: יָא עֶם וָועט אַרוֹים אַ טְשַׁאלִי און אַ חַאלִי,
און אַ זָרַח, און אַ בָּרוּךְ,
און אַ יוֹלִיק, און אַ שׁוּלִיק,
און אַ יְרַחֲמִיאֵלִיק, און אַ שְׁמוּאֵלִיק,
עֶם וָועט דִיר אַזְשׁ פִינְסְטֶער וָוערֶען אִין דִי אוֹיגֶען,
איךְ ווִיל ווִיסֶען יָא יָא, נַיין נַיין,
וִוילְסְטוּ חֲתוּנָה הָאבֶּען לִיזַא קְלָאפּ... (ביז שוין. — ביידע אב).

פערוואנדלונג.

(צימער ביי לעווינזאהן). — אויפטריט מאקס.

מאקס: שטיל זיין און צעכטיג, קיין צייכען פון אַרמוטה, און דאך ווייסט ניעמאנד וויפיעל טרערען עס ווערט אונטער די פיער ווענד טעגליך פערגאסען. ביי גאט, מיר רייסט דאס הערץ מיט די אונגליקליכע אָבער איין ווינדער. ווי איז דאס קינד? (זעצט זיך ביים טיש).

(אויפטריט קינד).

קינד: (פערשטעלט מאקס'ן די אויגען) טרעף.

מאקס: חנה'לע.

קינד: ניין!

מאקס: אַרנאָלד?

קינד: ניין.

מאקס: הערי.

קינד: געטראָפען, חַ חַ הַ געטראָפען. (מאקס נעמט דאס קינד אויף די שויס).

(אויפטריט לעווינזאהן).

מאקס: (קישט דאס קינד). חַ חַ חַ דו ליעבעס קינד, אָה גוט מארגען הער לעווענזאהן ענטשולדיגט איך האב אייך נישט בעמערקט.

לעווענזאהן: עס מאכט נישט אויס, שטערט אייך נישט וועגען מיר.

מאקס: נו, ווי געהט עס אייך אַלטער פריינד?

לעווענזאהן: איך מיין אַז מען קוקט מיך אָהן דארף מען שוין אפילו נישט פרעגען ווי אַזוי מיר געהט, נאר וואס זאל מען טהון? מען מיטשעט זיך, מען אַרבייט צו ביסלעך, עס איז נישט גוט.

מאקס: ווי איז חנה'לע?

לעווענזאהן: אַ וַדאי גֶעגַאנְגֶען אַריינְזְוָוארְפֶען אַ בְּרִיעף אִין קֶעסְטִיל, וָואס דֶען זָאל זִי נֶעבִּיךְ טְהוּן? זִי הָאלְט אִין אַיין שְׁרַייבֶּען טָאג אַזוֹי וִוי נַאכְט, אַזוֹי וִוי דִי וַואנְד עֶנְטְפֶערְט אַזוֹי עֶנְטְפֶערְט מֶען אִיהר, עֶס נָאט אַייךְ אַ שְׁמֶעק טַאבַּאק פַאר דֶער הַיינְטִיגֶער וֶועלְט.

מאקס: אִיז זִי שׁוֹין לַאנְג אַ וֶועק?

לעווענזאהן: אִיךְ בִּין אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען הָאבּ אִיךְ זִי שׁוֹין נִישְׁט גֶעטְרָאפֶען, מִיר דַאכְט זִיךְ אַז וֶועניגֶער פוּן מִיר קָאן שׁוֹין קֵיין מֶענְשׁ שְׁלָאפֶען אוּן בִּפְרַט אַ יוּנְגֶער מֶענְשׁ. אוּן זִי? אַיי אַיי טַא מִן הַסְתָם אִיז גָאט גֶערֶעכְט. אַז אִיהר וֶועט אַזוֹי גוּט זַיין אַבִּיסֶעל אוֹיסְוַוארְטֶען וֶועט זִי מִן הַסְתָם בַּאלְד קוּמֶען. הָערְשֶׁעלִי זָאלְסְט נִישְׁט אַוֶועקְגֶעהן בִּיז דִי מַאמֶע וֶועט קוּמֶען, עֶס אִיז שׁוֹין שְׁפֶּעט, אִיךְ מוּז גֶעהן אִין שׁוּהל אַריין דַאוִוינֶען.

קינד: יָא זֵיידֶענְיוּ, גֶעה אִין שׁוּהל אַריין בֶּעט גָאט פַאר דִיר, פַאר מִיר, אוֹיךְ פַאר דִי מַאמַא אוּן פַאר'ן פַּאפַּא.

לעווענזאהן: פַאר'ן פַּאפַּא אוֹיךְ?... אוֹי מַיין אָרִים שֶׁעפֶּעלֶע, פַאר'ן פַּאפַּא אוֹיךְ. טָא לָאז זַיין אַזוֹי.

קינד: זֵיידֶענְיוּ דוּ מַאכְסְט אַיין עֲבֵירָה.

לעווענזאהן: פַאר וָואס מַיין קִינְד.

קינד: דוּ זָאגְסְט דָאךְ אַז מֶען וַויינְט אַ סַךְ טְהוּט מֶען אַיין עֲבֵירָה פַאר גָאט, אוּן וֶוען דִי מַאמַא וַויינְט זָאגְסְטוּ אַז גָאט וֶועט הֶעלְפֶען.

לעווענזאהן: יָא יָא מַיין קִינְד, גָאט וֶועט הֶעלְפֶען, גָאט זָאל אוּנְס אַלֶע הֶעלְפֶען. (וויינט, אב).

קינד: אֶנְקֶעל!

מאקס: נוּן?

קינד: אַ אֶנְקֶעל דוּ הָאסְט אוֹיךְ גֶעוַויינְט?

מאקס: (פערשטעלט זיך דאס פנים) אָה נַיין, אִיךְ וֶועל נִישְׁט טְהוּן אַיין עֲבֵירָה פַאר גָאט (נעמט דאס קינד אויף די שויס) זַיי צֶעבְּרֶעכֶען מַיין הֶערְץ.

קינד: אֶנְקֶעל! פַאר וָואס אִיז דֶער זֵיידֶענְיוּ אוּן מַיין מַאמַא אַזוֹי טְרוֹירִיג?

מאקס: דַיין מַאמַא אִיז טְרוֹירִיג?

הינד: אָה יֶעס, פִיעל מָאהל וָעה אִיךְ זִי אַזוֹי שְׁטַארְק וַויינֶען. אָבֶּער זִי וִויל מִיר גָאר נִישְׁט דֶערְצָעהלֶען.

מאכּס: וַואהרְשֵׁיינְלִיךְ דַארְפְסְטוּ נִישְׁט וִויסֶען.

הינד: אָנְקֶעל!

מאכּס: נוּן?

הינד: פַאר וָואס קוּמְט פַּאפַּא אַזוֹי זֶעלְטֶען צוּ אוּנְז אוּן וָועז עֶר גֶעהט אַוֶועק, ווֵיינְט דִי מַאמַא אַזוֹי שְׁטַארְק.

מאכּס: בַּיי גָאט! אִיךְ עֶרְשְׁטִיקֶע.

הינד: וָואס אִיז דִיר אָנְקֶעל?

מאכּס: גָאר נִישְׁט, גָאר נִישְׁט.

הינד: אָנְקֶעל!

מאכּס: נוּן?

קינד: פַארְוָואס וואהְנְט דָער פַּאפַּא נִישְׁט מִיט אוּנְז צוּזַאמֶען אַזוֹי וִוי לִילְיֶעס פַּאפַּא?

מאקס: וַוייל... לוֹיף אַרוּנְטֶער אוּן בְּרֶענְג מִיר אַ צֵייטוּנְג.

קינד: אָלְרֵייט, גִיב גֶעלְד! (אב).

מאקס: אָח שְׁרֶעקְלִיךְ! שְׁרֶעקְלִיךְ! וָוארוּם קְלַאפְּט מִיר אַזוֹי שְׁרֶעקְלִיךְ מַיין הֶערְץ? מַאקְס! וָואס אִיז מִיט דִיר? דַיין הֶערְץ הָאט אָנְגֶעהוֹיבֶּען עֶפֶּעס זֶעלְטֶענֶעס צוּ פִיהלֶען, נֵיין נֵיין עֶס אִיז נָאר מִיטְלֵייד! עֶס דַארְף דָאךְ אוֹיךְ נִישְׁט עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ זַיין עֶס אִיז נָאר מִיטְלֵייד. (בלייבט זיצען).

(אויפטריט ארנאלד).

ארנאלד: (אונטער איהם) דוּ בִּיזְט דָא אַלֵיין? אוּן אַזוֹי פֶערְלוֹירֶען אִין גֶעדַאנְקֶען.

מאקס: אִיךְ קְלֶער נָאךְ אִיבֶּער דְרַיי פְרַאגֶען וָועלְכֶע אַיין קִינְד הָאט מִיר גֶעשְׁטֶעלְט אוּן בִּין נִישְׁט אִים שְׁטַאנְד דִיעָזעלְבֶע צוּ בֶּעאַנְטְוָוארְטֶען, אֶפְשַׁר בִּיזְט דוּ עֶס אִים שְׁטַאנְד מַיין בְּרוּדֶער?

ארנאלד: אַ וַדַאי נַארִישֶׁע קִינְדִישֶׁע פְרַאגֶען, לָאז מִיךְ הֶערֶען!

מאכּס: הֶערִי הָאט מִיךְ גֶעפְרֶעגְט...

ארנאלד: לָאז גֶעמַאךְ! נִישְׁט אַצִינְד, אַוֶועק מִיט דִיעָזֶע דוּמְהַייטֶען.

מאקס: דומְהַייטֶען? אָה אַרְנָאלְד מַיין בְּרודֶער! אַכְט יָאהר אִיז פָּארִיבֶּער, אַכְט לַאנְגֶע שְׁרֶעקְלִיכֶע יָאהרֶען, אַ צַייט אִין וֶועלְכֶער דוּ בִּיזְט גֶעוֶועזֶען אִים שְׁטַאנְד זִיךְ צוּ אִיבֶּערְצֵייגֶען ווִי שְׁטִיל אָרְדֶענְטְלִיךְ און טְרֵייֶע דִיעֶזֶע פְרוֹי אִיז דִיר און דָאךְ בְּלַייבְּט דַיין הֶערְץ אַזוֹי קַאלְט ווִי מַארְמָאר! אַרְנָאלְד עֶרְרִינֶערֶע דִיךְ אִין דֶער צַייט וֶוען דוּ פְּלֶעגְסְט מִיךְ בֶּעטֶען דִיר צוּ פֶערְשַׁאפֶען דִי מִינְדֶעסְטֶע גֶעלֶעגֶענְהַייט מִיט הַנָה'לֶע צוּ רֶעדֶען.

ארנאלד: אִיךְ בִּין דַאמָאלְס גֶעוֶועזֶען וַואהנְזִינִיג!

מאקס: אַרְנָאלְד בְּרודֶער וואו אִיז דִי גֶערֶעכְטִיגְקֵייט?

ארנאלד: אִיךְ הָאבּ גֶעטְהוּן דָאס וָואס רֶעכְט אִיז.

מאקס: דָאס הַייסְט רֶעכְט דָאס אִין אַ צַייט פוּן אַכְט יָאהר הָאסְט דוּ זִי קוים אַכְט אָדֶער צֶעהן מָאל בֶּעזוּכְט? הַייסְט דָאס רֶעכְט וֶוען דוּ הָאסְט נָאךְ צוּ דֶעם טְהַייעֶרֶען קִינְד נִישְׁט אַיין מָאל אַיין פְרַיינְדְלִיכֶעס וָוארְט גֶערֶעדְט? און הַייסְט דָאס רֶעכְט וֶוען דוּ הָאסְט דִיךְ נָאךְ נִישְׁט גֶעפְרֶעגְט וָואס טְהוּט דִי אוּנְגְלִיקְלִיכֶע, אוּם זִיךְ און דָאס קִינְד צוּ עֶרְנֶעהרֶען.

ארנאלד: אִיךְ הָאבּ אִיהר יֶעדֶעס מָאל גֶעלְד צוּרִיקְגֶעלָאזְט.

מאקס: נִישְׁט אַמָאל גֶענוּג אוֹיף קוֹילֶען און נַאפְט פַאר דֶער צַייט.

ארנאלד: אִיךְ וֶועל אִיהר דָאס לֶעצְטֶע גֶעלְד אַוֶועקְגֶעבֶּען און זִי זָאל אַוֶועקְפָאהרֶען, דַאמִיט אִיךְ זָאל זִי ווִי אוֹיךְ דָאס קִינְד קַיינְמָאל נִישְׁט זֶעהֶען, דוּ הֶערְסְט מַאקְס? קַיינְמָאל! זִי וֶועלְכֶע אִיז דִי אוּרְזַאכֶע פוּן מַיין אוּנְגְלִיק!

מאקס: דָאס וֶועט זִי נִישְׁט טְהוּן.

ארנאלד: ווִי?

מאקס: אִיךְ וֶועל עֶס נִישְׁט צוּלָאזֶען.

ארנאלד: דוּ? מִיט וֶועלְכֶעם רֶעכְט?

מאקס: מִיט דֶעם רֶעכְט וֶועלְכֶעס עֶס קָאן זִיךְ נֶעהמֶען דֶערְיֶענִיגֶער וֶועלְכֶער הָאט זִי מִיט אִיהר קִינְד דִי גַאנְצֶע צַייט גֶעשִׁיצְט, אָבְּוָואהל עֶס אִיז דַיין פְּפְלִיכְט! אָה נַיין! הַנָה'לֶע וֶועט נֶעוְויארְק נִיט פֶערְלָאזֶען.

ארנאלד: איך זאג זי וועט!

מאקס: ניעמאלס!

ארנאלד: זי מוז!

מאקס: דו קאנסט זי צו דעם נישט צווינגען, זי קאן איך אהן דיין הילף זיך און דאס קינד ערנעהרען.

ארנאלד: און ווער איז עס דער עלעגאנטער קאוואליער, דער זיך וועגען איהר אזוי פיעל אינטערעסירען טהוט?

מאקס: איך.

ארנאלד: מאקס, איך מוז היירעטען מיט געלד אום אונזער נאמען צו רעטען, חנה'לע מוז אוועק און מיין פערגאנגענהייט מוז בעגראבען אין געהיימניס בלייבען, נו, ביזטו נאך אימער דאגעגען?

מאקס: יא!

ארנאלד: וואהנזיניגער'...

מאקס: ניין ברודער, נישט וואהנזיניג, גראדע יעצט ווען חנה'לע דארף און קאן קיין הילף פון דיר ערווארטען, גראדע יעצט וועל איך זי נישט פערלאזען; אה מיין ברודער! דיך האבען אונזערע עלטערן ערצויגען אלס איין אריסטאקראט, געשעפטסמאן, מיך דאגעגען אלס ארבייטער און איפזעהער אין זייער פאבריק, איך בין יונג, געזונד און קאן ארבייטען און פערדיענען. און ביי גאט! דען לעצטען, עהרליך און שווער פערדיענטען סענט וועל איך שטעטס פערווענדען די פרוי צו שיטצען, וועלכע איז פאם שיקזאל פערדאמט, דורך מיין ברודער עוויג עלענד און אונגליקליך צו זיין.

ארנאלד: דו ביזט איין שווערמער.

מאקס: איין שווערמער אבער קיין געוויסענסלאזער.

ארנאלד: געוויסענסלאז? אונגליקליכער! וועלכע געוויסען זאל איך פאלגען? צו דיעניגע וועלכע הייסען מיך די פרוי אנערקענען? אדער דיעניגע וועלכע שרייען צו מיר, רעטע דיין פאטער, רעטע דיין שוואכע קראנקע מוטער, איך בין זייער איינציגע שטיצע און בין פערפפליכטעט מיך פאר זייערענטוועגען צו אפפערן. מאקס! וועסטו

דען קענען צוזעהן ווי מען וועט דעם אלטען ערהרענווערטען קויפמאן שימפפען און בעלידיגען? וועסטו דען קענען צוזעהן ווי מען וועט אויף איהם אין אללע שטראסען אנווייזען, דארט געהט דער שענדליכער באנקראטניק? וועסטו דען קענען צוזעהן, דאס אין דעם הויז אין וועלכען מיר זענען געבוירען און יעדעס ווינקאללע וועלכעס איז ביי אונז איין הייליג אנדענקען געווארען, זאל געהערען צו איין פרעמדען? מאקס, האלט מיך נישט פאר אזוי געוויסענלאז, איך ליידע פיעל, זעהר פיעל, אבער איך מוז הייראטען מיט געלד. אכט יאהר לאנג האב איך די האכצייט פערשאבען. נאך איין הערץ האט דאביי געבליט. אונגליקליכע ראזא! איהר קאן איך נור מיין נאמען געבען אבער נישט מיין הערץ, אבער עס מוז געשעהן. איך מוז מיך אפפערן וועגען די עהרע פון אונזערע עלטערן צו רעטען.

מאקס: און חנה׳לע זאל אוועק? ניין איך קען נישט, איך קען נישט.

ארנאלד: וואס איז מיט דיר מאקס? רעד, מאקס! א שרעקליכער געדאנק דורכלויפט מיינע גליעדער, דאס בלוט ערפריהרט אין מיינע אדערן, גאט! ווערע דאס מעגליך? זאל איך עס גלויבען?

מאקס: יאה!

ארנאלד: שרעקליך, שודערהאפט, אונערהערט!

מאקס: נישט וויסענד, נישט וועהענד, נישט בעגרייפענד, ווי אזוי און ווען האבען זיך דיעזע געפיהלע אין דיעזער ברוסט ערוועקט, איהרע טרויריגע ליידען, דעם שרעקליכען קאמפף וואס זי האט אזוי העלדיש ערטראגען, מאכט זי אין מיינע אויגען צו איין היילינע מערטירערין, ערשט מיט א יאהר צוריק האב איך אנגעהויבען צו בעגרייפען אז דאס אלעס וואס בעוועגט מיך אזוי שטארק, איז קיין מיטלייד, נור ליעבע.

ארנאלד: אה גאט!

מאקס: וויפיעל האב איך געשטריטען מיט דיעזע געפיהלע, אין די שרעקליכע שטונדען פון פערצווייפלונג האב איך געוואלט איין ענדע מאכען צו מיין עלענדען דאזיין, פלעצליך אבער איז פאר מיר ערשיענען דאס געטליכע בילד פון דעם אונשולדיגען קינד, און דאס

מָארְד גֶעוָועהר אִיז אוּים מֵיין עֶרְשְׁטַארְטֶער הַאנְד אוֹיף דֶעם בָּאדֶען גֶעפַאלֶען (קניעט) אַרְנָאלְד! שִׁימְפְף מִיךְ, אָה בְּרוּדֶער בְּרוּדֶער (שלוכצט).

ארנאלד: (איראניש) זִי אִיז גֶעוֶוען דֵיין מֶעטְרֶעסֶע.

מאקס: (ווילד) הַא! אַרְנָאלְד! וָואס הָאסְטוּ גֶעזָאגְט? גָאט אִיךְ וָוער פֶּערְרִיקְט, אוּנְגְלִיקְלִיכֶער! מֵיין לִיעבֶּע צוּ אִיהר אִיז דִי רֵיינְסְטֶע אוּן גֶעטְלִיכְסְטֶע אִין דֶער וֶועלְט, דוּ בִּיזְט דֶער עֶרְשְׁטֶער וֶועלְכֶען אִיךְ הָאבּ דָאס גֶעהֵיימְנִיס פֶּערְטְרוֹיט, אַרְנָאלְד, אִיךְ שְׁוֶוער דִיר בֵּיי אוּנְזֶער בְּרוּדֶער-לִיעבֶּע דָאס חַנָה'לֶע וֵוייסְט נִישְׁט אַמָאל פוּן דִיזֶע וַואהנְזִינִיגֶע לִיעבֶּע.

ארנאלד: פֶּערְלָאז מִיךְ.

מאקס: אַרְנָאלְד!

ארנאלד: פֶּערְלָאז מִיךְ.

מאכס: הֶער מִיךְ אוֹיס!

ארנאלד: גֶענוּג! דוּ נִיכְטְסְווִירְדִיגֶער, דַארוּם הָאסְטוּ מִיךְ פַּאסְט מִיט טְרֶעהרֶען אִין דִי אוֹיגֶען גֶעבִּיטֶען אִיךְ זָאל דִי פֶּערְוָוארְפֶענֶע מֵיין נָאמֶען גֶעבֶּען אוּם דַאן... (באלט פויסט).

מאכס: טְהוּ דָאס, פֶּערְבְּלֶענְדֶעטֶער אֵייפֶערְזִיכְטִיגֶער נַאר, אָבֶּער וַואג נִישְׁט מֶעהר צוּ בֶּעלֵיידִיגֶען אוּן עֶרְנִיעדְרִיגֶען דִיזֶע פְרוֹי וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט פֶּערְפִיהְרְט אוּן אִיהר לֶעבֶּען פֶערְגִיפְטֶעט, חַנָה'לֶע וֵוייסְט פוּן גָאר נִישְׁט, חַנָה'לֶע אִיז אוּנְשׁוּלְדִיג, אוּן וִוי הֵייס אִיךְ לִיעבּ זִי! אַרוֹיסְרֵייסֶען וֶועל אִיךְ זִי אוֹיס מֵיין הֶערְץ, אָבֶּער מַאךְ אֵיין עֶנְדֶע צוּ אִיהר לֵיידֶען, אוּן גִיבּ דַיין קִינְד אֵיין עֶהְרְלִיכֶען נָאמֶען, אַרְנָאלְד! יֶעצְט וֶוען דוּ וֵוייסְט שׁוֹין מֵיין שְׁרֶעקְלִיךְ גֶעהֵיימְנִיס בִּיטֶע אִיךְ דִיךְ מַאךְ זִי צוּ דַיין גֶעזֶעצְלִיכֶע פְרוֹי אוּן אִיךְ וֶועל אַוֶועק אִין דֶער וַוייטֶע וֶועלְט אוּם דֵיין פֶּערְדַאכְט צוּ עֶרְשְׁטִיקֶען, נוּן קָאנְסְטוּ דֶען אֵיין גְרֶעסֶער אָפְּפֶער פוּן מִיר פֶּערְלַאנְגֶען? נִישְׁט וָואהר אַרְנָאלְד, דוּ וֶועסְט עֶס טְהוּן? דוּ מוּזְט עֶס טְהוּן!

ארנאלד: גֶענוּג! קֵיין מָארַאל מֶעהר, פֶּערְלָאז מִיךְ!

מאכס: וָואס ווִילְסְטוּ טְהוּן?

ארנאלד: דָאס אִיז נִישְׁט דֵיין זַאךְ, צוּם לֶעצְטֶען מָאל, גֶעה!

מאכס: אַרנאָלד! איך געה דו האָסט עפּיס בייז פּאַר, און זאָל בעהיטע גאָט, די אונגליקליכע עפּיס בייז אין מיין אָבוועזענהייט געשעהן, דאַן בין איך נישט פעראַנטוואָרטליך וואָס איך וועל אין מיין פער־צווייפלונג טהון (ער וויל צו איהם צוגעהן) נון געלאַסען! דו וועהסט דאָך מיין עלטערער ברודער דאס איך פאָלג, איך געה, אַרנאָלד!

ארנאלד: אַרויס!

מאקס: אָלרייט! איך געה, איך געה, איך געה (אב).

ארנאלד: שאַנדע, אונערהערטע שאַנדע! זי מוז, זי וועט, זי זאָל פאַהרען (קלאפט אין טיש) איך וויל עס אַזוי זי מוז פאַהרען (ערבליקט א בריעף) וואָס איז דאָס? מיין ברודערס האַנדשריפט? אַדרעסירט צו חנה'לע (לייענט) טהייערע חנה'לע, איך בין זעהר בעשעפטיגט, און צווייטענס דענק איך דאָס מיינע עלטערן שעפּפען פערדאַכט דאָס איך בעזוך אייך אַזוי אָפט, איך שיק אייך 25 דאָלאַר, דאָס וועט גענוג זיין ביז איך וועל קומען און נאָך דיעזע וואָך געוויס, גריעסע אייך, דעם פאָטער און ה. אייער מאַקס. און דער ניכטסווירדיגער האָט געשוואָרען דאָס ער האָט קיין וואָרט צו איהר גערעדט. אָה, פערראַטה, שענדליכער פערראַטה!

(אויפטריט קינד מיט א ציטונג).

קינד: אָנקעל, דאָ איז די ציטונג.

ארנאלד: פאָרט, פאָרט פון מיינע אויגען.

קינד: (ערשראקען) מאַמאַ מאַמאַ! (אב).

(אויפטריט חנה'לע).

חנה'לע: אַרנאָלד!

ארנאלד: האַ? דו ביזט דאָ? זעהר גוט איך האָב שוין מיט אונגעדולד דיך ערוואַרטעט, איך האָב מיט דיר ערנסט, זעהר ערנסט צו רעדען.

חנה'לע: דיין בליק אַרנאָלד איז ווילד, דו זעהסט שרעקליך אויס, בערוהיג דיך צוערשט.

ארנאלד: ניין! איך קאַן מיך נישט בערוהיגען אַזוי לאַנג דו ביזט דאָ, אָבער היינט זאָל עס אויסגעשפּיעלט ווערען, גענוג, דו מוזט דיך פון

מִיר .עֶנְטְזָאגֶען, דוּ הֶערְסְט? דוּ מוּזְט אַוֶועק, אַוֶועק, דַאמִיט אִיךְ זָאל דִיךְ נִישְׁט מֶעהר זֶעהן.

חנה'לע: מִיט וֶועלְכֶעם רֶעכְט פֶערְלַאנְגְסְט דוּ עֶס פוּן מִיר?

ארנאלד: מִיט דֶעם רֶעכְט פוּן אַזוֹי אַײנֶעם וֶועמֶענְס יוּגֶענְד דוּ הָאסְט צֶעטְרֶעטֶען אוּן פֶערְוִויסְט.

חנה'לע: דַיין יוּגֶענְד הָאבּ אִיךְ צֶעטְרֶעטֶען? אִיךְ? אָה וֶועה! נוּ, וָואס זָאל אִיךְ זָאגֶען? דָאךְ נַיין, אִיךְ וֶועל נִישְׁט קְלָאגֶען, אִיךְ בִּין שׁוֹין מִיט דֶעם גֶעוואוֹהנְט. אוּן וֶוען אִיךְ זָאל זָאגַאר פֶערְזוּכֶען צוּ וַויינֶען אַזוֹי מוּז אִיךְ וַויינֶען מִיט בְּלוּט, וַוייל טְרֶעהרֶען הָאבּ אִיךְ נִישְׁט מֶעהר, אִין דִי לַאנְגֶע אַײנְזַאמֶע אוּן פִינְסְטֶערֶע נֶעכְט, אִיבֶּער מַיין קִינְדְס וִויגֶעלֶע גֶעבֵּייגְט הָאט זִיךְ דִי קְוֶועלֶע פוּן טְרֶעהרֶען עֶרְשֶׁעפְּפְט. אִיךְ בִּין שׁוֹין רוּהִיג, אַלְזָא וָואס בֶּעפֶעהלְט דֶער הֶער לִילְיֶענְטָהַאל.

ארנאלד: מַיין עֶנְטְשְׁלוּס אִיז פֶעסְט, דוּ מוּזְט פָאהרֶען.

חנה'לע: עֶס טְהוּט מִיר וֶועהר לַייד, אָבֶּער אִיךְ בְּלַייבּ דָא.

ארנאלד: נוּ, אַזוֹי וֶועל אִיךְ דִיךְ צְווִינְגֶען.

חנה'לע: צְווִינְגֶען? פַאר וָואס? שְׁטֶעה אִיךְ דֶען דִיר אִים וֶועג? אִיז עֶס דֶען נִישְׁט גֶענוּג בֶּעוַויז דָאס אַכְט לַאנְגֶע שְׁרֶעקְלִיכֶע יָאהר וֶוענֶען פֶערְפְלָאסֶען זַייט מַיין גְלִיקְלִיכֶען הַייראט אוּן אִיךְ הָאבּ עֶס פַאר נִיעמַאנְדֶען עֶנְטְדֶעקְט? אִיךְ הַיים דִי פֶערְהֶעלְטְנִיסֶע צְווִינְגֶען דִיךְ פַאר אַיין אַנְדֶערֶע זִיךְ צוּ אָפְּפֶערְן, אִיךְ הָאבּ גָאר נִישְׁט דַאגֶעגֶען, אָבֶּער אַוֶועקְפָאהרֶען? נִיעמַאלְס! אַיין וואוּנְשׁ בֶּעזִיצְט נָאךְ מַיין גֶעבְּרָאכֶען הֶערְץ, דָאס אִיז, דִיךְ מִיט מַיין קִינְד בַּיי דֶער הַאנְד גֶעפִיהְרְט צוּ טְרוֹיאוּנְג צוּ בֶּעגְלַייטֶען, דִיר גְרַאדֶע אִין דִי אוֹיגֶען קוּקֶען וִוי דוּ וֶועסְט אִיהר בַּיים אַלְטַאר אַײבִּיגֶע טְרַייֶע שְׁוֶוערֶען, דַאן וֶועל אִיךְ צוּפְרִידֶען אַוֶועקְגֶעהן. נוּן מַיין הֶערְר, אִיז עֶס צוּפִיעל פֶערְלַאנְגְט? קֶענְט אִיהר מִיר דָאס גְלִיק אוֹיךְ נִישְׁט גֶעוֶועהרֶען? אָה אַרְנָאלְד! וֶועהסְטוּ דֶען נִישְׁט וִוי מַיין הֶערְץ אִיז גֶעבְּרָאכֶען? אִיךְ פִיהל דָאס אַיין שְׁרֶעקְלִיכֶע שְׁווִינְדְזוּכְט פֶערְצֶעהרְט מַיין בְּרוּסְט, לַאנְג וֶועל אִיךְ נִישְׁט מֶעהר לֶעבֶּען, אָבֶּער מַיין קִינְד, מַיין אוּנְגְלִיקְלִיךְ קִינְד, וָואס זָאל דַארוֹיס וֶוערֶען? אַכְט יָאהר זַייט אִיךְ הָאבּ עֶס אוֹיף דֶער וֶועלְט

גֶעבְּרֶענְגְט, עֶס אִיז אַזוֹי שֶׁעהְן, אַזוֹי בְּלִיהֶענְד, אָבֶּער לֵיידָער וֶועט עֶס אוֹיךְ מִיט יֶעדֶען טָאג מֶעהר פוּן דֶער מוּטֶערְס קְרַאנְקְהַייט אַנְגֶעגְרִיפֶען. הָאסְטוּ עֶס אַמָאל בֶּעטְרַאכְט? הָאסְטוּ עֶס אַמָאל ווִי אַ פָּאטֶער צוּ דַיין בְּרוּסְט גֶעדְרִיקְט? בֵּייזֶע צוּנְגֶע הָאבֶּען מִיךְ פֶּערְלֵיימְדָעט, שְׁוַוארְצֶע פִינְסְטֶערֶע אֵייפֶערְזוּכְט הָאבֶּען זַיי אִין דִיר אֵיינְגֶעפְלִיעסְט, אַרְנָאלְד! קָאן מֶען דֶען אַזוֹי פִיעל לֵיידֶען וֶוען מֶען לִיעבְּט נִישְׁט? אַרְנָאלְד וָואס זָאל אִיךְ טְהוּן, אִיךְ הָאבּ דִיךְ אִימֶער בִּיז צוּם וַואהְנְזִין גֶעלִיעבְּט. אֶה אִיךְ אוּנְגְלִיקְלִיכֶע! אִיךְ לִיעבּ דִיךְ נָאךְ, טֶעדְטֶע מִיךְ אַרְנָאלְד וֶוען מַיין לִיעבֶּע אִיז צוּ דִיר אַיין פֶּערְבְּרֶעכֶען!

ארנאלד: גֶעלִיעבְּט! אוּן דִי גַאנְצֶע צַייט בֶּעזוּכָע פוּן אַיין לִיעבְּהָאבֶּער אַקְצֶעפְּטִיעְרְט!

חנה׳לע: לִיעבְּהָאבֶּער? אִיךְ?

ארנאלד: אוּן וֶועלְכֶער הָאט דִיךְ נָאךְ בֶּעלוֹיהְנְט מִיט גְרוֹיסֶע סוּמֶען, אוּנְגְלִיקְלִיכֶע! וָואס מֶעהר דוּ רֶעדְסְט צוּ מִיר דֶעסְטָא מֶעהר וֶועה אִיךְ דָאךְ ווִי פַאלְשׁ אוּן גֶעווּנְקֶען דוּ בִּיזְט, הָאבּ אִיךְ דֶען נִישְׁט קֵיין לֶעבֶּענְדִיגֶע בֶּעוַוייזֶע? מִיט מַיין אֵייגֶענֶען בְּרוּדֶער הָאסְטוּ דָאךְ שֶׁענְדְלִיךְ גֶעטְרִיעבֶּען, הִינְטֶער מַיין רִיקֶען בִּיסְטוּ גֶעוֶוען זַיין מֶעטְרֶעסֶע.

חנה׳לע: שְׁווַייג דוּ עֶלֶענְדֶער שׁוֹפְט (גיט איהם א פאטש).

ארנאלד: אִיכְוואוּרְף דֶער נַאטוּר, בּוּלֶערִין.

(אויפטריט קינד).

קינד: אֶה פַּאפַּא, שְׁלָאג נִישְׁט דִי מַאמַא!

ארנאלד: פָארְט פוּן מִיר, פָארְט פוּן מַיינֶע אוֹיגֶען!

(אויפטריט מאקס).

מאכס: אַרְנָאלְד! (פאוזיציאן).

(פ א ר ה א נ ג).

(ענדע פונ׳ם צווייטען אקט).

דְרִיטֶער אַקְט.

(צימער ביי לעווענזאָהן, נאַכט).

לעווענזאהן: שוֹין וֶעהר שְׁפֶּעט. שוֹין צַייט אָבְצוּרֶעכְטֶען חֲצוֹת (וואשט זיך די הענד און ווישט זיך אב אין האנדטוך).

הערשעלע: וַייךֶענְיוּ.

לעווענזאהן: שְׁלָאף שְׁלָאף, מַיין אָרֶעם שֶׁעפֶּעלֶע, שְׁלָאף מַיין טְהַייעֶר קִינְד און מַלְאָכִים פוּנְ'ם הִימֶעל זָאלֶען וַואכֶען אִיבֶּער דִיר! (וויל צוגעהן לערנען).

הערשעלע: (נאך דעם אלטענס אומקוקען ערשט) וַייךֶעןְיוּ!

לעווענזאהן: וָואס אִיז מַיין קִינְד, וִוי בְּלַייךְ, וִוי אָבְּגֶעצֶעהְרְט עֶר וֶעהט אוֹיס, עֶר אָטְהֶעמְט אַזוֹי שְׁוֶוער, און דָאס קֶעפֶּעלֶע בְּרֶענְט, נַיין, נַיין דָאס וֶועט נִישְׁט גֶעשֶׁעהן, גָאט אִיז נִישְׁט אַזוֹי שְׁלֶעכְט. וֶועסְטוּ דֶען קֶענֶען צוּוֶעהן אַז אַזַא אַלְטֶער פֶּערְפוּילְטֶער פֶּערְוַויאַנְעטֶער בּוֹים זָאל אִיבֶּערְלֶעבֶּען דָאס יוּנְגֶע בְּלִיהֶענְדֶע צְוַויינֶעלֶע? נַיין נַיין דוּ וֶועסְט עֶס נִישְׁט טְהוּן, נַיין גוּטֶער גָאטֶענְיוּ, דוּ וֶועסְט עֶס נִישְׁט, דוּ וֶועסְט עֶס נִישְׁט טְהוּן (וויינט).

הערשעלע: וַייךֶענְיוּ!

לעווענזאהן: וָואס אִיז מַיין קִינְד?

הערשעלע: וָואס הָאסְטוּ אַזוֹי שְׁטַארְק גֶעוַויינְט?

לעווענזאהן: ... נַיין נַיין מַיין קִינְד, דָאס הָאט גֶעוַויינְט דֶער ווִינְט אִין דְרוֹיסֶען, וָואס בִּיזְטוּ אַזוֹי פֶּערְקְלֶערְט מַיין קִינְד?

הערשעלע: אִיךְ קְלֶער פַאר וָואס הָאט דִי מַאמַא און אִיךְ אַזוֹי שְׁטַארְק לִיעבּ דֶעם פַּאפַּא און עֶר הָאט אוּנְז פַיינְט!

לעווענזאהן: וִוי קוּמֶען צוּ דִיר אַזֶעלְכֶע גֶעדַאנְקֶען מַיין קִינְד?

הערשעלע: האָט ער מיך דען נישט אַוועקגעוואָרפען ווען איך האָב איהם געבעטען ער זאָל די מאַמען נישט שלאָגען?

לעוועןזאהן: גענוג גענוג מיין קינד, אַז די וועסט עלטער ווערען וועסטו אַלעס וויסען.

הערשעלע: זיידעניו, איך וויל דיך עפּעס בעטען.

לעוועןזאהן: וואָס איז מיין קינד?

הערשעלע: אָבער דו מוזט מיר נישט אָבזאָגען ווייל איך בין קראַנק און אַז דו וועסט מיר אָבזאָגען וועל איך דאָך וויינען, ווילסטו זיידעניו איך זאָל וויינען?

לעוועןזאהן: ניין ניין, מיין טהייער יונגעלע, זאָג, זאָג וואָס זאָל איך טהון.

הערשעלע: נעם דיין פידעל, און שפּיעל מיר דאָס שעהנע לידעלע, פון יתומ'ל, דו וועסט שפּיעלען און איך וועל זינגען, ביז איך וועל אַנטשלאָפען ווערען, און אַז איך וועל אויפשטעהן וועל איך שוין זיין אין גאַנצען געזונד.

לעוועןזאהן: איך וויל דאָך אָדער נישט אַז דו זאָלסט דיך אויפרעגען!

הערשעלע: איך וועל זינגען גאַנץ שטיל.

לעוועןזאהן: נו, נו, איך וועל עס דיר צוליעב טהון, אוי אוי ס'גליסט זיך אַ וודאי צו שפּיעלען אין אַזא מאָמענט, נאָר וואָס זאָל מען טהון, וואָס טהוט מען נישט צוליעב אַ קינד, בפרט אַז ס'איז קראַנק, נאָר דו זאָלסט זינגען גאַנץ פּאַוואָלע.

(קינד זינגט).

אַ טאַטעלע אַ מאַמעלע גלעטען, קושען זייער קינד,
דאָס קינד איז קראַנק אוי ווי טהוט זיי באַנג,
און מען רעטעט דאָס געשווינד,
און איך האָב אויך אַ טאַטעלע,
וואַרפט מיך ווי מיסט און בלאָטאַלע,
אוי, אוי, אוי וועה, ווי ברעכט מיין הערץ,
אוי זיידעניו דו פיהלסט מיין שמערץ,
מיך היילען דער מאַמעס טרעהרעלעך,
איך שלינג זיי ווי די פּערעלעך,

אִיךְ לֶעבֶּעדִיג יָתוֹם׳לֶע,
אִיךְ פֶּערְוֶועלְקְטֶעס בֵּיימֶעלֶע. (שלאָפט איין).

(אויפטריט חנה׳לע, בעטראכט דאס קינד).

הנה׳לע: אָה, מֵיין טְהֵייעֶרער אָרִימֶער פָאטֶער! פוּל טְרוֹיעֶר אִיז דֵיין בִּיטֶערֶע עֶלְטֶער, לַיידֶען אוּן שְׁווַייגֶען דָאס אִיז אֵיין וֶועלְטֶענֶע אַייגֶענְשַׁאפְט, דִי וֶועלְטֶענֶע אַייגֶענְשַׁאפְט הָאבּ אִיךְ אוֹיךְ פוּן דִ׳יר גֶעעֶרְבְּט מַיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶער פָאטֶער, מִיר אַלֶע פֶּערְוֶועלְקֶען פוּן טָאג צוּ טָאג, מִיר הָאפֶען בֵּיידֶע, אוּן דָאךְ קֶענֶען מִיר קֵיינֶע גְלִיקְלִיכֶען טָאג עֶרְלֶעבֶען, אָה טְרוֹירִיגֶעס שִׁיקְזָאל (וועקט איהם) פָאטֶער!

לעוועגזאהן: (ערוואכט) הַא?...

קינד: (אין שלאף) אָה פַּאפַּא שְׁלָאג נִישְׁט דִי מַאמַא.

הנה׳לע: גֶעה לִיעבֶּער פָאטֶער שְׁפַּאר דִיךְ צוּ, עֶס אִיז שׁוֹין בַּאלְד טָאג אִיךְ הָאבּ שׁוֹין גֶענוּג גֶעשְׁלָאפֶען.

לעוועגזאהן: שׁוֹין גֶענוּג גֶעשְׁלָאפֶען? אוֹי שְׁלָאפְסְטוּ! יָא, יָא דוּ שְׁלָאפְסְט אִין אַ שָׁעָה אַרִים זָאלְסְטוּ דֶעם קִינְד אֶנְגֶעבֶען דִי מֶעדִיצִין.

הנה׳לע: אַ גוּטֶע נַאכְט טְהֵייעֶרֶער פָאטֶער.

לעוועגזאהן: אַ גוּטֶע נַאכְט! אוֹי דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ וֶוער סְ׳קֶען זִיךְ דֶערְמִיט רִיהמֶען, אִיךְ אָבֶּער? אִיךְ הָאבּ שׁוֹין קֵיין רוּהִיגֶע נַאכְט נִישְׁט גֶעהַאט זַייט... טַא לָאז זַיין אַ גוּטֶע נַאכְט. (אב).

קינד: מוּטֶערְ׳ל.

הנה׳לע: וָואס אַיז מַיין קִינְד.

קינד: אָט דָא טְהוּט מִיר אַזוֹי שְׁטַארְק וֶועה (צייגט אויף די ברוסט) מוּטֶערְ׳ל אִיךְ וִ׳ל שְׁלָאפֶען גֶעבֶען דִיר, מִיר אִיז אַזוֹי גוּט גֶעבֶען דַיין בְּרוּסְט, מוּטֶערְ׳ל דוּ הָאסְט מִיךְ נָאךְ הַיינְט נִישְׁט גֶעקִישְׁט.

הנה׳לע: וָועה וָועה מִיר, עֶס אִיז קְרַאנְק, עֶס אִיז גֶעפֶּעהְרְלִיךְ קְרַאנְק.

טְהֵייעֶר יוּנְג רֵייזֶועלֶע
שְׁמֶעקֶענְדִיג וִיס גְרֶעזֶועלֶע
אָבְּגֶעהַאקְט גָאר
דִ׳יר דַיין יָאהר

וַוייסְט פוּן קֵיין שְׁפּוּר
יָעצְט וָועלְקְסְטוּ מַיין יוּנְג רֵייזָעלֶע
אָרים דַיין הַיימֶעלֶע
אוּנְשׁוּלְדִיג בֵּיימֶעלֶע
וַואקְסֶען פִּיעל דֶערְנֶער פִּיעל דָערְנָער אוּן אַ שְׁעוּר
אוּן דִיךְ נְשָׁמָה
קוּילֶעט מֶען בְּלוּמָע
נֵיין, דוּ וֶעהסְט שׁוֹין מֶעהר נִישְׁט אוּיס וִוי פְּרִיהֶער
מֶענְשֶׁען קְוִויקְסְטוּ
אוּן דֶערְנָאךְ וִוי לִיגְסְטוּ
אִין שְׁטוֹיב פֶּערְוֶועהט
אַ יֶעדֶער דִיךְ טְרֶעט
פֶּערְלִיערְסְט דַיין וֶוערְטְה
קְרִיעֶגְסְט אַ דַאנְק אַ בִּיסֶעל עֶרְד
בְּלוּמֶע מֶעגְסְט אוּיפְוֶועקֶען
רֶעגֶען דִיךְ בֶּערֶעקֶען
וָועסְטוּ נָאךְ אִימֶער שְׁמֶעקֶען
אִין אַלֶע וֶועלְט עֶקֶען
מֶעגְסְט גַאנְץ רוּהִיג רוּהֶען
רֵייזֶעלֶע וֶועסְט בְּלִיהֶען
נָאךְ אוֹי נָאךְ.

(בּיס: the lines from וַואקְסֶען to קוּילֶעט מֶען בְּלוּמָע are marked with a brace and בּיס in the margin)

(אוּיפטריט מאקס).

מאקס: חַנֶה'לֶע!

חנה'לע: אָה מַאקְס, מַאקְס, עֶס וֶועט שְׁטֶערְבֶּען.

מאקס: נֵיין, נֵיין, דָאס דַארְף נִישְׁט זַיין, עֶס אִיז בְּלוֹיז שְׁטַארְק פֶּערְקָעלְטֶעט עֶס וֶועט פָּארְאִיבֶּערְגֶעהן.

חנה'לע: נֵיין, נֵיין, מֵיין מוּטֶערְהֶערְץ זָאגְט מִיר דָאס אִיךְ וֶועל זִי פֶּערְלִיעֶרֶען, אָה מַאקְס! וָואס זָאל דַאן אוּיס מִיר וֶוערֶען?

מאקס: בֶּערוּהִיג דִיךְ בֶּעסְטֶע חַנֶה'לֶע, דַיין קִינְד בְּרוֹיכְט גוּטֶע פְּפְלֶעגֶע אוּן פְרִישֶׁע לוּפְט, אוֹיף דֶעם לַאנְד וֶועט דָאס זִיךְ עֶרְהָאלֶען, דוּ מוּזְט דָערְמִיט פָאהרֶען.

חנה'לע: נֵיין, אִיך קָאן נִישְׁט. וֶוען אִיך וֶועל אַוֶועקְפָאהְרֶען, אַזוֹי פֶערְלִיעְר אִיך בֵּיידֶע, דֶעם פָאטֶער אוּן דָאס קִינְד.

מאַכס: חַנֶה'לֶע, פֶערְגֶעס אָן אַרְנָאלְד! גִיבּ אוֹיף דֶעמֶעַנִיגֶען וֶועלְכֶער הָאט דַיין יוּגֶענְד מִיט דִי פִּיס גֶעטְרֶעטֶען, פֶערְגֶעס אָן אִיהם, דֶען עֶר הָאט דַיין גֶעטְלִיכֶע לִיעבֶּע נִישְׁט פֶערְדִיענְט, גִיבּ אִיהם אוֹיף, אוּן לָאז דִי פֶערְגַאנְגֶענְהַייט זִינְקֶען, זִינְקֶען אִין דִי אֵייבִּיגְקַייט! חַנֶה'לֶע גִיבּ מִיר דִי מֶעגְלִיכְקַייט צוּ זָארְגֶען פַאר דִיר אוּן דַיין קִינְד! חַנֶה'לֶע גִיבּ מִיר דִי מֶעגְלִיכְקַייט גוּט צוּ מַאכֶען דָאס וָואס מַיין בְּרוּדֶער הָאט אִין דֶער יוּגֶענְד פֶערְבְּרָאכֶען. נָאר אֵיין וָוארְט חַנֶה'לֶע, נָאר אֵיין וָוארְט אוּן אַוֶועק וֶוענֶען דִי לַיידֶען. אִיךְ וִויל אַרְבֵּייטֶען פַאר דִיר אוּן דַיין קִינְד, אִיךְ וֶועל נִישְׁט רוּהֶען בִּיז אִיךְ וֶועל דִיר נִישְׁט צוּרִיקְקֶעהְרֶען יוּגֶענְד, רוּהֶע, צוּפְרִיעדֶענְהַייט, אוּן אֵיין גְלִיקְלִיךְ, רוּהִיג פַאמִילִיעֶן-לֶעבֶּען.

חנה'לע: מַאקְס! אוּנְגְלִיקְלִיכֶער פְרֵיינְד! ווייסְטוּ דֶען נִישְׁט דָאס מִיר פְרוֹיעֶן זֶענֶען ווִי אֵיין טְרַייעֶר הוּנְד וֶועלְכֶער קִישְׁט דִי לִינְקֶע הַאנְד פוּן זַיין הֶערְר, ווֶעהרֶענְד דִי רֶעכְטֶע שְׁלָאגְט אִיהם, צְוֵוייטֶענְס וָואס פַאר עֶרְזַאץ זָאל אִיךְ דִיר פַאר דַיין לִיעבֶּע גֶעבֶּען? וֶועהסְטוּ דֶען נִישְׁט דָאס דֶער שְׁטַאם פוּן מַיין לֶעבֶּען אִיז גֶעבְּרָאכֶען? דֶער בּוֹים אוֹיפְגֶע-פְרֶעסֶען אוּן פֶערְפוֹילְט, מַאקְס! גִיבּ מִיר דַיין פְרֵיינְדְשַׁאפְט, דַיין בְּרוּדֶערְשַׁאפְט.

מאַקס: וֶוען נִישְׁט דַארִיבֶּער, טְהוּ עֶס פַאר דַיין קִינְדְסְוֶועגֶען, אִיךְ וִויל דִיר גֶעבֶּען דֶעמְזֶעלְבֶּען נָאמֶען נָאךְ וֶועלְכֶען דוּ הָאסְט אַזוֹי לַאנְג גֶעקֶעמְפְּפְט, צֶעגֶער נִישְׁט גֶעלִיעבְּטֶע, זָאג דָאס בֶּעגְלִיקֶענְדֶע וָוארְט אוּן דַיין קִינְד אִיז גֶערֶעטֶעט!

חנה'לע: גָאט! צוּ וֶועלְכֶער פְּרִיפוּנְג שְׁטֶעלְסְטוּ מִיךְ יֶעצְט?! דוּ וָועסְט עֶס טְהוּן? נִישְׁט וָואהר מַיין אוּנְשׁוּלְדִיגֶער לַיידֶענְדֶער עֶנְגֶעל? יָא דוּ וָועסְט עֶס טְהוּן?

קינד: מַאמַא!

חנה'לע: (ערשראקען) וֶועה מִיר, דוּ הֶערְסְט? זַיין שְׁטִימֶע וָוארֶענְט מִיךְ.

קינד: פַּאפַּא! פַּאפַּא! קִישׁ דַיין הֶערְי עֶר לִיעבְּט דִיךְ, דִי מַאמַא לִיעבְּט דִיךְ אוֹיךְ.

חנה׳לע: יָא אִיך לִיעבּ אִיהם, אִיך לִיעבּ אִיהם.

מאקס: חַנֶה׳לֶע!

חנה׳לע: ש. ש. ש. עֶר רֶעדְט וַייטֶער.

קינד: פַּאפַּא, קִישׁ דַיין הֶערִי אֵיידֶער עֶר שְׁטַארְבְּט.

חנה׳לע: אָה מֵיין אָרֶעם קִינְד (וויל צוגעהן).

מאקס: שְׁטֶעה! אֵיידֶער דוּ גֶעהְסְט צוּ דַיין קִינְד וִויל אִיך דַיין אַנְטְוָוארְט הֶערֶען.

חנה׳לע: צוּ שְׁפֶּעט, צוּ שְׁפֶּעט, יֶעצְט פֶערְלַאנְגְסְטוּ אִיךְ זָאל דִיר מֵיין הֶערְץ גֶעבֶּען? מֵיין הֶערְץ וֶועלְכֶעס אִיז פֶערְוִוּיסְט אוּן פֶערְוואוּנְדֶעט? דַארְף אִיך דָאס? קֶען אִיך עֶס טְהוּן? נֵיין! וֶוען אִיך זָאל דִיך וָאנַאר לִיעבֶּען, וֶוען אִיך זָאל וָאנַאר אִיבֶּערְצֵייגְט זַיין דָאס דִיעֶועס אִיז דֶער אֵיינְצִיגֶער שְׁרִיט, דָאס אֵיינְצִיגֶע מִיטֶעל מֵיין קִינְד בֵּיים לֶעבֶּען צוּ עֶרְהַאלְטֶען, דַארְף אִיך דָאס טְהוּן? אָה, נֵיין נֵיין! מֵיינֶע טֶעג וֶוענֶען גֶעצֶעהלְט, דִי שְׁווִינְדְזוּכְט פוּן וֶועלְכֶען מֵיין קִינְד שְׁטַארְבְּט, נִישְׁט וָואהר, דוּ בִּיזְט נִישְׁט בֵּייז, אָה, וָואלְט אִיך אִימְשְׁטַאנְד גֶעוֶוען דִי פֶערְגַאנְגֶענְהֵייט צוּרִיקְצוּרוּפֶען אוּם פַאר דִיר צוּ עֶרְשֵׁיינֶען דִי יוּנְגֶע, גֶעזוּנְדֶע, רֵיינֶע אוּן אוּנְשוּלְדִיגֶע חַנֶה׳לֶע, וִוי גֶערֶען וָואלְט אִיך דִיר מֵיין הַאנְד גֶערֵייכְט, דֶען דוּ בִּיזְט עֶדֶעל, גוּט, וֶועהרֶענְד... אַזוֹי מַאקְס! קִישׁ מִיךְ אוֹיף מֵיין שְׁטֶערֶען, מֵיין פְרַיינְד מֵיין בְּרוּדֶער.

מאקס: (קישט זי) אָה וִוי אִיך דִיךְ לִיעבֶּע.

קינד: מוּטֶער קוּם צוּ מִיר.

חנה׳לע: אִיך קוּם צוּ דִיר (געהט צו).

מאקס: אוּן אַזוֹי אַיין עֶנְגֶעל הָאט מֵיין בְּרוּדֶער פֶערְשְׁטוֹיסֶען? מֵיין הֶערְץ וֶוערְט צֶערְבְּרָאכֶען, מֵיינֶע גֶעהִירֶען צֶערְשְׁפַּאלְטֶען זִיךְ, גָאט אִיךְ וֶוער פֶערְרִיקְט.

חנה׳לע: מַאקְס עֶר שְׁטַארְבְּט! עֶר שְׁטַארְבְּט! עֶר רוּפְט זַיין פָּאטֶער, עֶר וִויל פוּן אִיהם אַבְשִׁיעד נֶעמֶען, מַאקְס, זָעה מֵיין פֶערְצְוַויפְלוּנְג, בַּיי דַיין לִיעבֶּע צוּ מִיר מַאקְס, בְּרֶענְג אִיהם אַהֶער.

מאקס: עֶר וֶועט נִישְׁט קוּמֶען.

הנה׳לע: אָה וֶועה! דָאס קִינְד וֶועט וַויינֶען, יַאמֶערֶען פַאר גָאטֶס טְרָאהן און זַיין פָּאטֶער בֶּעשׁוּלְדִיגֶען, מַאקְס! בַּיי דַיין בְּרוּדֶערְלִיעבֶּע, לָאז עֶס נִישְׁט צוּ, דוּ הֶערְסְט מַאקְס? עֶר אִיז זַיין פָּאטֶער און עֶר דַארְף דִי וֶועלְט נִישְׁט פֶערְלָאזֶען מִיט אַיין פְלוּךְ אוֹיף זַיינֶע לִיפֶּען.

מאקס: עֶר וֶועט עֶס נִישְׁט טְהוּן.

הנה׳לע: וָואס? אוֹיךְ דָאס וֶועט עֶר נִישְׁט טְהוּן? לוֹיף שְׁנֶעל, זָאג אִיהם דָאס אִיךְ לָאז אִיהם פְרַיי, נוּר לָאז אִיהם קוּמֶען, דוּ הָערְסְט? עֶר מוּז קוּמֶען!

קינד: פַּאפַּא! פַּאפַּא!

הנה׳לע: עֶר רוּפְט אִיהם, אַיין שְׁטֶערְבֶּענְד קִינְד רוּפְט זַיין פָּאטֶער, גָאט אִין הִימֶעל! וואוּ אִיז דִי גֶערֶעכְטִיגְקַייט? וֶוענֶען דֶען אַלֶע הֶערְצֶער פוּן שְׁטַיין? רוּף אִיהם! בְּרֶענְג אִיהם! און גָאט זָאל דִיךְ בֶּעלָאהנֶען!

מאקס: יָא אִיךְ גָעה! קַיין מֶערְטֶע דֶער וֶועלְט זָאל אִיהם צוּרִיקְהַאלְטֶען, עֶר מוּז אַהֶערְקוּמֶען צוּ דֶעם קְרַאנְקֶען לַאגֶער פוּן זַיין קִינְד, עֶר מוּז קוּמֶען אָדֶער אִיךְ עֶרְמָארְדֶע אִיהם! (אב).

הנה׳לע: קְלַאפּ, קְלַאפּ, דוּ אָרֶעם פֶּערְוואוּנְדֶעט הַארְץ, וַויינְט אִיהר קְרַאנְקֶע אוֹיגֶען אוֹיבּ אִיהר קֶענְט נָאךְ גֶעפִינֶען טְרֶערֶען, אָה דוּ שְׁרֶעקְלִיכֶער גָאט! וָואס הָאבּ אִיךְ דִיר גֶעטְהוּן? וָוארוּם לָאזְטוּ מִיךְ אַזוֹי פְּלַאגֶען אוֹיף דַיין פִינְסְטֶערֶער וֶועלְט? אִיךְ קֶען נִישְׁט, אִיךְ ווִיל נִישְׁט מֶעהר לֶעבֶּען (ערבליקט דאס קינד) אָה ווִי פֶערְעֶנְדֶערְט? ווִי בְּלַאס! אִיךְ צִיטֶער אִיהם נֶעהְנְטֶער צוּ בֶּעטְרַאכְטֶען (רופט) פַּאטֶער! פַּאטֶער! וואוּ בִּיזְטוּ אוּנְגְלִיקְלִיכֶער אַלְטֶער קְרַאנְקֶער פַּאטֶער.

(אויפטריט לעווענזאהן).

לעוועזאהן: וֶועה אִיז מִיר וָואס אִיז גֶעשֶׁעהן? וָואס פַאר אַיין אוּנְגְלִיק? וָואס בֶּעטַייט דַיין קְלַאגֶען, דַיין יָאמֶערֶען?

הנה׳לע: פַּאטֶער! מַיין קִינְד שְׁטַארְבְּט! וֶועה, בֶּעטְרַאכְט אִיהם, עֶר אָטֶהעמְט אוּם זַיין לֶעצְטָען לֶעבֶּענְסְהוֹיךְ, עֶר רוּפְט זַיין פָּאטֶער, אָבֶּער עֶר אִיז נָאךְ נִישְׁט דָא, אִיךְ הָאבּ נָאךְ אִיהם גֶעשִׁיקְט אָבֶּער עֶר אִיז נָאךְ נִישְׁט גֶעקוּמֶען, פַּאטֶער עֶס אִיז שׁוֹין צוּפִיעל, אִיךְ קָאן נִישְׁט מֶעהר, אָה פַּאטֶער! מַיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶער פַּאטֶער! (פאלט אויף זיין ברוסט).

לעווענזאהן: (וויינט) אוי אוי אוי גוטער גאטעניו! דו וועהסט אלדינג צו און שווייגסט, נאר האסט א ודאי רעכט, דיך טאר מען נישט פרעגען וואס דו טהוסט דו קענסט אבער נישט פערלאנגען אז אזא גראבער יונג ווי איך זאל זיין מעהר צדיק ווי איוב, דו שניידסט מיין פלייש אין שטיקער און איך זאל שווייגען? דו דערהרגעסט מיינע קינדערלעך און איך זאל נישט זינדיגען? ניין גוטער גאטעניו, איך וויל נישט, איך וויל נישט, איך קען נישט שווייגען.

(אויפטריט ליליענטהאל).

הנה׳לע: (לויפט איהם ענטקעגען) וועט ער קומען? וועט ער איהם זעהן? נישט וואהר, איהר האט אונז פערגעבען? מיר און דעם קינד!

ליליענטהאל: איך פערשטעה נישט וואס דו מיינסט.

הנה׳לע: איהר קאנט מיך נישט פערשטעהן, ווייל איהר האט קיין געפיהל, איהר אייזען, מעטאל, מארמאר, אלזא צו וואס זענט איהר געקומען?

ליליענטהאל: איך בין געקומען אום צו דיין פערשטאנד צו רעדען, איך וויל דיר ערקלעהרען דאס דו טהוסט א גרויס אונרעכט דאמיט וואס דו האפסט נאך אימער אויף מיין זוהן, און דו דענקסט דאס ער וועט דיך הייראטען.

הנה׳לע: נון וואס פערלאנגט איהר פון מיר?

ליליענטהאל: חנה׳לע, איך בין נישט געקומען מיט דיר שטרענג צו רעדען, מיר טהוט עס זעהר וועה צו זעהן דיך אזוי פיעל ליידען איבער דעם לייכטזין פון מיין פערפיהרטען זוהן, אבער דו מוזט צוגעבען דאס ווייטער קאן עס אזוי נישט געהן, ער קען דיך קיינמאל נישט צו זיינער פרוי מאכען.

חנה׳לע: אבער מיין קינד, אונזער קינד.

ליליענטהאל: דאס איז שוין רעכט, איך וויל דאס אלעס גוט מאכען, וואס וועסטו פראפעטירען ווען דו וועסט איהם נאכיאגען, ער קאן דיך נישט הייראטען, דען ער וועט זיך, ווי אויך מיך רואינירען.

לעווענזאהן: גאט איז מיין עדות, אז מיין לעצט ביסעל כוחות האלט איך מיך צוריק אייך קיין ווארט צו ענטפערן, נישט אפילו אין אייער

טְרֵיפָה פַּרְצוּף צוּ קוּקֶען, עֶס אִיז דָאךְ אָבֶּער שׁוֹין נִישְׁט מֶעהר צוּם אוֹיסְהַאלְטֶען, ווִי אַ מְשׁוּגָע׳נֶער הוּנְד וָואס רֵייסְט זִיךְ אָב פוּן דֶער קֵייט, אַזוֹי וָואלְט אִיךְ מִיךְ אִיבֶּער אַייךְ גֶעוָוארְפֶען, אַייךְ צֶעקְרַאצֶען, צֶערַאסְען, צֶעבַּאסֶען, אִיהר הִילְטֵיי, אִיהר כֶּלֶב שֶׁבְּכָל הַכְּלָבִים אִיהר פּוֹשֵׁעַ, אִיהר וֶוענְט נָאךְ גֶערֶעכְט? אַייךְ קוּמְט נָאךְ עֶפֶּעס אַרוֹיס הַא? אַ נוּ, קוּקְט אַהֶער בֶּעטְרַאכְט נֶעבִּיךְ דָאס יוּנְגֶע צְווַייגֶעלֶע, וֶועלְכֶעס הַאלְט בַּיי אַנְבְּרֶעכֶען, קוּקְט אַרַיין אִין אוּנְזֶערֶע הֶערְצֶער, וֶועלְכֶע זֶענֶען צוּשְׁטָאכֶען, צֶעבְּרָאכֶען, דֶעמָאלְט וָועט אִיהר שׁוֹין אִין אַייעֶרֶע גְרוֹיסֶע צָרוֹת אַבִּיסֶעלֶע פֶּערְגֶעסֶען.

חנה׳לע: אָה, ה׳ לִילְיֶענְטְהַאל! עֶר אִיז אַייעֶר בְּלוּט אוּן פְלֵייש, אִיךְ שְׁוֶוער עֶס בַּיי גָאט דָאס עֶר אִיז אַייעֶר קִינְד, עֶר אִיז גֶעפֶעהְרְלִיךְ קְרַאנְק, עֶר שְׁטִירְבְּט לָאזְט אִיהם דָאךְ וֶוענִיגְסְטֶענְס שְׁטֶערְבֶּען אַיין אֶרֶענְטְלִיךְ קִינְד מִיט זַיין פָּאטֶערְס נָאמֶען.

לִילִיענטהאל: דוּ רֶעדְסְט אוּנְזִין.

לעווענזאהן: ווִי רֶעדְט אוּנְזִין? נַיין, אִיהר זָאגְט אַ לִיגֶען! אַצוּנְדֶערְט וֶועל אִיךְ אַלְסְדִינְג אוֹיסְזָאגֶען, מַיין טָאכְטָער אִיז אַיין עֶהרְלִיכֶע פְרוֹי, ווִי אִיז אַייעֶר זוּהְן גֶעוֶעצְלִיכֶע...

חנה׳לע: פַּאטֶער דוּ הָאסְט גֶעשְׁוואוֹרֶען צוּ שְׁוַויגֶען.

לעווענזאהן: יָא אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁוואוֹרֶען, וָועה אִיז צוּ מַיינֶע יָאהר, אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁוואוֹרֶען.

קינד: פַּאפָּא!

חנה׳לע: וֶועט אִיהר קֵיין וָוארְט צוּ אִיהם רֶעדֶען? קֶענְט אִיהר אַזוֹי גְלֵייכְגִילְטִיג זַיין בַּיים עֶרְשְׁטֶען אָנְבְּלִיק פוּן אַייעֶר קִינְדְס שְׁטֶערְבֶּענְדֶעס קִינְד?

לִילִיענטהאל: (געהט צו) יוּנְגֶעלֶע פִיהְלְסְט דִיךְ בֶּעסֶער.

קינד: וֶוער וֶוענְט אִיהר?

חנה׳לע: עֶר אִיז מַיין קִינְד! (ליליענטהאל ווינקט זי זאל נישט רעדען).

לעווענזאהן: נוּ וָואס אִיז, וָואס ווִינְקְט אִיהר אַזוֹי מִיט אַייעֶרֶע גְנֵבִישֶׁע אוֹיגֶען, עֶר אִיז דַיין זֵיידֶע מַיין קִינְד, יָא דַיין זֵיידֶע יִמַח שְׁמוֹ...

קינד: מַיין זֵיידֶע? פַּאפָּאס פָּאטֶער? קוּם אַהֶער זֵיידֶענִיוּ, אִיךְ ווִיל דִיךְ

קִישֶׁען, דוּ וֶועסְט נִישְׁט פֶּערְלָאזֶען מֵיין מַאמַא וֶוען אִיךְ וָועל שְׁטַארְבֶּען, קִישׁ מִיךְ וָוידֶענְיוּ (קישט איהם) אָה מוּטֶער! מִיר אִיז אַזוֹי שְׁלֶעכְט מוּטֶער. וואו בִּיזְטוּ אִיךְ וָועה דִיךְ נִישְׁט.

חנה׳לע: דָא בִּין אִיךְ נֶעבֶּען דִיר מֵיין קִינְד.

קינד: לָאז מִיךְ נִישְׁט אַלֵיין, מִיר אִיז אַזוֹי שְׁלֶעכְט, מִיר אִיז אַזוֹי קַאלְט. אָה מוּטֶער! (וויינט).

חנה׳לע: הֶערִי מֵיין קִינְד, אֵיינְצִיגֶע טְרַייסְט פוּן מֵיין לֶעבֶּען, פֶּערְלָאז מִיךְ נִישְׁט, אִיךְ בְּלַייב אַזוֹי עֶלֶענְד, אַזוֹי עֶלֶענְד.

קינד: אַךְ מִיר אִיז אַזוֹי גוּט, דֶער פַּאפַּא וָועט קוּמֶען אוּן וָועט אוּנְז נֶעמֶען צוּ זִיךְ, מַאמַא!

חנה׳לע: וָואס אִיז מֵיין קִינְד?

קינד: וַוידֶענְיוּ!

ליליענטהאל: (וויל צוגעהן).

קינד: נֵיין, יֶענֶער וַוידֶענְיוּ!

לעוועזאהן: וָואס אִיז מֵיין קִינְד?

קינד: וַוידֶענְיוּ שְׁפִּיעלְ מִיר דָאס ל–ד–אי–א–ש (שטארבט).

ליליענטהאל: עֶר שְׁלָאפְט אַיין.

הנה׳לע: זַיין הַאנְד אִיז קַאלְט (טאפט זי) מֵיין נָאט! הֶערִי מֵיין קִינְד. עֶפֶען דַיינֶע אוֹיגֶען, קוּק מִיךְ אָן, נוּר אֵיין בְּלִיק, נוּר אֵיין שְׁמֵייכֶעלֶע.

ליליענטהאל: (נעמט זיין פולז) עֶר אִיז טוֹיט.

הנה׳לע: טוֹיט? נֵיין נֵיין! וָועהט אִיהר דֶען נִישְׁט זַיין זִיעס שְׁמֵייכֶעלֶע? זַיינֶע לִיפֶּען? עֶר טְרַייטְט פוּן זַיין גְלִיקְלִיכֶער צוּקוּנְפְט, פַאר אִיהם אוּן פַאר זַיינֶע מוּטֶער שַׁ. שַׁ. שְׁטִיל, וָועקְט אִיהם נִישְׁט, אַךְ פַאטֶער! פַּאטֶער!

אויפטרט מאַקס, ארנאלד).

ליליענטהאל: צוּ שְׁפֶּעט, עֶר אִיז טוֹיט!

הנה׳לע: נִישְׁט וָואהר עֶר שְׁלָאפְט, עֶר טְרַיימְט, אַרְנָאלְד! בִּיזְטוּ גֶעקוּמֶען

אִיהם צוּ וֶועהֶען? פוּן אִיהם אַבְּשִׁיעד נֶעהמֶען? רֶעד צוּ אִיהם עֶר וָועט דִיר עֶנְטְפֶערְן, עֶר הָאט אוֹיף דִיר גֶעפְּרֶעגְט. עֶר הָאט דִיךְ גֶערוּפֶען.

ארנאלד: (קניעט נעבען בעט) וַואךְ אוֹיף מֵיין קִינְר! פַּאפַּא אִיז גֶעקוּמֶען צוּ דִיר, עֶר לִיעבְּט דִיךְ, הֶערִי, (שיטעלט דאס קינד) הֶערִי מֵיין קִינְד. (לויפט צום פאטער) אָה פַאטֶער! (ווייזט אויף דער לייכע), פַאטֶער! (פאלט איבערן בעט, חנה אויף לעווענזאהן. — פאָזיציאָן).

פ א ר ה א נ ג.

ענדע פונ'ם דריטען אקט.

פִּיעֶרְטֶער אַקְט.

(דיעזעלבע איינריכטונג ווי אין ערשטען אקט).

(אויפטריט טשאלי, ליזא).

ליזא: שְׁלִימַזָלְדִיגֶער מַאן מַיינֶער דִי אָבְגֶערוּבֶּענֶער בַּעַל מְלָאכָה, וָועֶר בֶּעט דִיךְ אַז דוּ זָאלְסְט דִיךְ מִשֶׁען אִין מַיינֶע זַאכֶען, הָאב אִיךְ דִיךְ גֶעבֶּעטֶען אַז דוּ זָאלְסְט מִיר דָא הֶעלְפֶען?

טשאלי: אַז אַ קְלָאג צוּ דִיר! נִישְׁט גֶענוּג אִיךְ טְהוּ צְוַוייעֶרְלֵיי אַרְבֵּייט. לִיעג אַ גַאנְצֶען טָאג אִין פַאבְּרִיק אוּן דֶערְנָאךְ קוּם אִיךְ צוּ דִיר אויסְהֶעלְפֶען טוּיג דִיר נָאךְ נִישְׁט? דִי גְרָאבְּאַרְטִיגֶע לֶעדִי מַיינֶע.

ליזא: וָואס הָאסְטוּ גֶעזָאגְט יָאלְד? שָׁאק! (קנאקט מיט'ן פינגער).

טשאלי: קוּק אָן אַ גַאנְצֶער מַאבֶער, שַׁאק! מִיטְ'ן פִּינְגֶערִיל אַ קְנַאק, אוּן קַאטְשֶׁעט זִיךְ וִוי אַ רַאק, אוֹי, אַ קְלָאג צוּ מַיינֶע יָאהר, בִּין אִיךְ קְרַאנְק גֶעוֶועהן צוּ בְּלַייבֶּען אַ בָּחוּר? וָואס הָאט מִיר גֶעפֶּעהלְט? וָואס הָאט מִיךְ גֶעהַארְט אַז דוּ בִּיזְט מִיר נָאכְגֶעלָאפֶען אוּן גֶעוַויינְט. טְשַׁאלִי וֶוען וֶועלֶען מִיר בֵּיידֶע הֶתוּנֶה הָאבֶּען? טְשַׁאלִי אִיךְ הָאב גֶעוֶועהן פִּינְף חָתוּנֶה'ס אַרוֹיסְפָּאהרֶען פוּן עֶסִיגְסְטְרִיט שׁוּהל, אוּן אַצִינְד אַ קְלָאג צוּ דַיינֶע יָאהר, אַצִינְד בִּין אִיךְ שׁוֹין נָאר אַ יָאלְד, פֶּע! דָאס פַּאסְט פַאר אַ בֶּעטְלֶערִין, נִישְׁט פַאר אַ לֶעדִי שַׁאק.

ליזא: וָועל! אָ דָאס אִיז עֶס, הֶעלְף דִיר אַז דוּ קֶענְסְט.

טשאלי: גֶעווּיס קֶען אִיךְ מִיר נִישְׁט הֶעלְפֶען, דִי מְדִינָה אִיז דָאךְ נָאר טַאקֶע גֶעשַׁאפֶען פַאר אַ זָועלְכֶע לֶעדִים וִוי דוּ בִּיזְט, אַז אָךְ אוּן וָועה אִיז צוּ קָאלוּמְבּוּסֶען אַז דוּ בִּיזְט אַ לֶעדִי.

ליזא: כֶעה! דו זָאלְכְט אויפְהֶערֶען צו בֶּעלֵיידִיגֶען, וָוארום דו ווַייסְט וֶוער אִיךְ בִּין?

טשאלי: אִיךְ ווֵייס, אִיךְ קֶען דִיךְ, וָואס דֶען? רֵייס מִיר דֶעם אוֹיעֶר, גֶעה מִיר אִיבֶּער דִי קֶעשִׁינֶעס, גֶענוּג גֶעטַשׁעֶנֶה'ט, וָואס טוֹיגֶען דִי רֶעדֶעם? עֶס אִיז אֵייעֶר לַאנְד אִיהר וֶוענְט דָא דִי מַאבֶּערְם (מען הערט שרייען ליזא) אַהַא מִים לֶעדִי, מֶען רוּפְט אַייךְ אִין קֶעךְ אַרֵיין, גֶעהט און קָאכְט ווֶעטְשֶׁערֶע.

ליזא: אָלְרֵייט! עֶס אִיז דַיין גְלִיק וָואס מֶען רוּפְט מִיךְ אַוֶועק, גֶעדֶענְק טְשַׁאלִי, גֶעדֶענְק.

טשאלי: אִיךְ הָאבּ דִיךְ אִין דֶער אַדָמָה.

ליזא: וָואס? דו וֶועסְט דִיךְ וַואגֶען מִיךְ צו שֶׁעלְטֶען? (וויל איהם שלאגען, מען הערט שרייען ליזא) אָלְרֵייט! אִיךְ קוּם אִין דִי מִינוּט. (לאָזט זיך געהן).

טשאלי: סֶעה! לִיזַא, און דִי שֶׁעהמְסְט דִיךְ נִישְׁט הַיינְט אִין פּוּרִים וֶוען דִי גַאנְצֶע וֶועלְט וֶועט עֶסֶען, טְרִינְקֶען, טַאנְצֶען און פְרֶעהלִיךְ זַיין וָואלֶען מִיר זִיךְ בֵּיידֶע גָאר אַרוּמְקְרִיגֶען? אַדְרַבָּא, זָאג דו אַלֵיין וָואס פַאר אַ פָּנִים הָאט אַ פֶערְוַויינְטֶער פּוּרִים? ·

ליזא: טְשַׁאלִי, ווֵייסְטוּ וָואס אִיךְ וֶועל דִיר זָאגֶען? דו הָאסְט רֶעכְט, אִיךְ עֶרְלוֹיבּ דִיר צו קִישֶׁען מַיין הַאנְד. (האנד קאָמיש).

טשאלי: וָואס טוֹיג מִיר דִי הַאנְד, גִיבּ אַהֶער דִי מָארְדֶע (ער קישט זי) אָט אַזוֹי אַצִינְד וֶועל אִיךְ שׁוֹין הָאבֶּען אַ פּוּרֶעל צוּם טַאנְצֶען.

ליזא: ווִי ווִילְסְטוּ דֶען טַאנְצֶען?

טשאלי: וָואס הֵייסְט? ווֵייסְטוּ דֶען נִישְׁט אַז הַיינְט בֵּיי דֶער נַאכְט וֶועט לְכָּבוֹד אַרְנָאלְדְ'ס כַּלָה, בֵּיי אוּנְס זַיין אַ וֶועלְטֶענֶער פּוּרִים מַאסְקֶענְבַּאל?

ליזא: נוּ, וֶועט מֶען דֶען אוּנְז אַרֵיין לָאזֶען?

טשאלי: אוי דִי נַארר, אַלֶע וֶועלֶען דָאךְ זַיין מַאסְקִיעֶרְט וֶועלֶען מִיר זִיךְ אוֹיךְ מַאסְקִיעֶרֶען און מִיר וֶועלֶען טַאנְצֶען מִיט דִי רֵייכְסְטֶע הֶערְרֶן און דַאמֶען.

ליזא: ווִי אַזוֹי וֶועסְטוּ עֶס מַאכֶען?

טשאלי: הֶער אוֹיס, דֶער הֶערר לִילְיֶענְטְהַאל הָאט מִיר גֶעזָאגְט אִיךְ זָאל מִיךְ אוּנְטְהוּן אִין אַ... לִיוְורֶעע, אִיךְ וֶועל אַ וַודַאי מוּזֶען בֶּעדִיעֶנֶען דִי וְשֶׁענְטֶעלְמַאנְס און דוּ וֶועסְט בֶּעדִיעֶנֶען צָרוֹת... נַיין דִי לֵיידֶעס, אַלְזָא אוֹיף מַיין לִיוְורֶעע וֶועל אִיךְ אוֹיף מִיר אַרוֹיף כַּאפֶּען עֶפֶּעס אַ מִין וָועהטוּג און דוּ עֶפֶּעס אַיין אוּנְגְלִיק, וֶועט מֶען דָאךְ מֵיינֶען אַז מִיר וָוענֶען אוֹיךְ גֶעסְט וֶועלֶען מִיר טַאנְצֶען אוֹיף וָואס דִי וֶועלְט שְׁטֵייט.

ליזא: בְּרַאוָוא! טְשַׁאלִי, אִיךְ אוֹיךְ.

טשאלי: נָאר גֶעדֶענְק דוּ זָאלְסְט נִישְׁט טַאנְצֶען מִיט אַ פְּרֶעמְדֶען וָוארְן אִיךְ פַּאטְשׁ!

ליזא: אִיךְ אוֹיךְ.

I,

טשאלי:
הֶער צוּ לִיזַא שֶׁעהֶנֶע,
וָואס אִיךְ זָאג דִיר קְלֵיינֶע,
אַז אִיךְ שְׁלָאף דִי גַאנְצֶע נַאכְט.

ליזא:
אִיךְ אוֹיךְ! נָאר אִיךְ הָאבּ אַ פֶּעהלֶער,
אַזוֹי אָפְט אִיךְ גֶעה אִין קֶעלֶער,
הָאבּ אִיךְ קַיין אויג נִישְׁט צוּגֶעמַאכְט.

טשאלי:
אִיךְ אוֹיךְ! צוּ זִיצֶען לַאנְגְזַאם וִיפֶּען,
בִּיז דֶער וַויין הֵייבְּט אָן צוּ שְׁטִיפֶען,
אוֹי קוּמְט מִיר צוּ אַ שְׁטִיק גֶעזוּנְד.

ליזא:
מִיר אוֹיךְ! אָבֶער אִין דֶער פְּרִיה,
גִיט עֶס בַּיים הֶערְץ אַ בְּרִיה,
און דֶער קָאפּ דְרֶעהט זִיךְ מִיר וִוי דֶער וִוינְד.

טשאלי:
מִיר אָבֶער נִישְׁט!

ביידע:
נוּ גֶעמְזָשֶׁע דִיר אִין מוֹחַ,
און גֶעדֶענְק דָאס וָוארְט נָאר אוֹיךְ
אַזוֹי וֶועלֶען מִיר לֶעבֶּען אוֹיף גָאטְס כֹּחַ
און וָואס עֶס וֶועט זַיין מָארְגֶען,
זָאל זִיךְ נָאר דֶער הֶערְר גָאט זָארְגֶען,
אַזוֹי וֶועלֶען מִיר לֶעבֶּען לַאבֶען אַז ס'וֶועט אַזְש גֶעהן אַ רוֹיךְ.

II.

טשאלי: אַלֶע דאַמֶען הַייטֶע,
מַאכְט עֶס גְרויסֶע פְרֵיידֶע,
זִיךְ צו פִּיצֶען וִוי אַ טָאק.

ליזא: אִיךְ אויךְ! נו וַוייל עֶבֶּען דִי מֶענֶער,
לִיעבֶּען נור וָואס שֶׁענֶער,
אַ יָאה דו קָאפֶּעלְכְט מִיט׳ן שָׁאק.

טשאלי: אִיךְ אויךְ! נִישְׁט דָאס פּוּטְצֶען הַארְט מִיךְ,
כְ׳הָאבּ וָועהר פַּיינְט אַז מֶען נַארְט מִיךְ,
דָאס שְׁמוּעסֶען הָאט דָאךְ גָאר קֵיין צְוֶועק.

ליזא: אִיךְ אויךְ! דו מֵיינְסְט דֶעם פַאלְשֶׁען צוּיבֶּער,
פוּן אוֹיבֶּען אַלֶעם זוּיבֶּער
און צו הויז שְׁוִוימְט זִי וַוייט אִין שְׁמוּץ.

טשאלי: דו אָבֶּער נִישְׁט.

ביידע: נו גֶעמְזֶשֶׁע דִיר אִין מוֹהַ א. אז. וו.

III.

טשאלי: וָואל אִיךְ עֶפִּים בֶּעגֶעהרֶען,
און דו וָאלְסְט מִיךְ נִישְׁט הֶערֶען,
הָאבּ אִיךְ אַ טֶבַע אַז אִיךְ שְׁלָאג.

ליזא: אִיךְ אויךְ! וָאלְסְט אָבֶּער נִישְׁט מֵיינֶען,
אַז אִיךְ וָועל מִיךְ שֶׁעהמֶען,
דִיךְ צו דִישֶׁען בִּיז אִין טָאג.

טשאלי: אִיךְ אויךְ! בְּלַייבְּסְטוּ, לִיעבּ און פֵיין,
וִוי אַ גוּטֶע פְרוֹי דַארְף זַיין,
וָועסְטוּ מִיךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט זֶעהן אִין כַּעַס.

ליזא: מִיךְ אויךְ! און אִיךְ וָועל דִיךְ שְׁטָאפֶּען,
מִיט מַאכָלִים וִוי אִין טְרָאפֶּען,
דו זָאלְסְט וָוערֶען דִיק וִוי אַ פַּאס.

טשאלי: דו אָבֶער אויך.

ביידע: נו נֶעמְזְשֶׁע דיר אין מוהַ א. אז. וו.

IV.

טשאלי: און הָאבֶּען מיר אָבְּגֶעזוּנְגֶען,
און כ'איז אונז גֶעלוּנְגֶען,
רופְט מֶען מיך וויעדֶער אַרוים,

ליזא: מיך אויך! קֶענְסְט זַיי אַלֶע פְרֶעגֶען,
איך הָאבּ נִישְׁט דַאגֶעגֶען,
אַז מִיר גֶעהֶערְט גָאר דֶער אַפְּלויז.

טשאלי: מיר אויך! נו זָאגְט אַדְרַבָּה,
דֶעם רֶבִּי'ן צו דֶעם גַבָּאי,
קומְט דֶער כָּבוד זָאגְט נָאר גֶעךְ.

ליזא: מיך אויך! וָואס בִּיזְטו אָהן לִיעדֶעל,
ווי אַ שְׁמִיטְשִׁיק אָהן אַ פִידֶעל,
די הויפְּטְזַאךְ בִּין דָאךְ נָאר איך.

טשאלי: דֶער שְׁמִיטְשִׁיק אָבֶער אויך!

ביידע: נו נֶעמְזְשֶׁע דיר אין מוהַ א. אז. וו.

(ליזא אב).

טשאלי: עֶס לֶעבְּט און מוטְשֶׁעט זִיךְ, גֶעה זַיי אויף איהר בַּייז אַז זי איז אַזוי שֶׁעהן צוּנ'אַלְדֶע גוטֶע יָאהר. מֶעהרֶערֶע מָאל דֶערְגֶעהט זי מיר אַזוי די יָאהר אַז איך וָואלְט איהר גֶעוָואלְט פֶערְבָּאהרֶען אין פּיסְק אַריין, אַזוי ווי מַיין טַאטֶע כְּלֶעגְט מַיין מַאמֶען גֶעבֶּען אַרִים אין פְּרֶעסֶער אַז זי הָאט אִיהם נִישְׁט גֶעפָּאלְגְט. הָאבּ איך אָבֶער מורָא וַוייל אין דֶער מְדִינָה וֶוערֶען זַיי די מְיוּחָסִים און מיר מֶעגֶער מוזֶען טַאנְצֶען ווי די מוזיק שְׁפִּיעלְט.

I.

די וֶועלְט איז אַיין אָרְקֶעסְטֶער מִיט פֶערְשִׁיעדֶענֶע מוזיק,
און שְׁפִּיעלְט אַיֶעדֶען מֶענְשֶׁען ווי אִיהם פַּאסְט,

אֵיינֶעם שְׁפִּיעלְט זִי פְּרֶעהלִיכֶעס אוּן דֶער לֶעבְּט אוּן לַאכְט אִין גְלִיק,
בֵּיים צְוֵוייטֶען פַּייפְט דֶער דַלוּת אוּן עֶר פַּאסְט,
אֵיינֶער הָאט אַ וַוייבּ אַ צָרָה זִי קְוֶועהלְט אִיהם בִּיז צוּם טוֹידְט,
אוּן אֵיינֶער הָאט זֶעקְס קִינְדֶער אָהן בְּרוֹיט,
אַיֶעדֶער הָאט זַיין בִּינְטֶעל צָרוֹת אוּן טְרָאגְט זִיךְ דֶערְמִיט אַרוּם,
דָאס אָרְקֶעסְטֶער שְׁפִּיעלְט דָאס וֶועלְבֶּע אוּמֶעטוּם,

הֶערְט הֶערְט הֶערְט
וֶוען מֶען וֶוערְט נָאר גֶעבּוֹירֶען,
קְלִינְגְט שׁוֹין אִין דִי אוֹיעֶרֶען,
ווי דִי מוּזִיק שְׁפִּיעלְט,
מֶען לֶעבְּט אִין גֶעטִימֶעל,
מֶען טַאנְצְט צוּ צוּם הִימֶעל,
אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעלְט,
מֶען רֵייסְט זִיךְ, מֶען בֵּייסְט זִיךְ,
מֶען יָאגְט זִיךְ, מֶען שְׁלָאגְט זִיךְ,
אַיֶעדֶער צוּם בֶּעסְטֶען נָאר צִיעלְט,
פְּלוּצִים פַּאלְט מֶען אַנִידֶער,
אוּן מֶען שְׁטַארְבְּט אָהן גֶערִידֶער,
אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעלְט.

II.

אִיךְ הָאבּ אַמָאל גֶעקֶענְט אַ רַייכֶען מַאן, דַוְקָא נִישְׁט קֵיין נַאר,
עֶר הָאט פֶערְשְׁטַאנֶען ווִי צוּ מַאכֶען גֶעלְד,
אִין רוּסְלַאנְד הָאט עֶר גֶעלָאזְט אַ וַוייבּ אִין עֶלֶענְד אוּן צַעַר,
אוּן אִיז אַנְטְלָאפֶען אִין דֶער נַייעֶר וֶועלְט,
אַלְס בָּחוּר הָאט עֶר זִיךְ דָא פַאר אַלֶע פָארְגֶעשְׁטֶעלְט,
אַ כַּלָה הָאט עֶר גֶעקְרִיגֶען מִיט נַדָן,
מִיט אַ גַאנְץ אָרְקֶעסְטֶער הָאט עֶר דָא אַ חוּפָּה גֶעשְׁטֶעלְט,
דָאס עֶרְשְׁטֶע וַוייבִּיל קוּמְט אָן אִין זַאל אַרַיין,

אוֹי אוֹי אוֹי
דֶער חָתָן בְּלַייבְּט שְׁטֶעהְן
אוּן עֶס קְלַאפְּט אִיהם דִי צֵייהְן,

אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעֶלְט,
אִין מִיטֶען דֶער פְרֵיידֶע,
אַנְטְלוֹיפְט עֶר פוּן בֵּיידֶע,
אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעֶלְט,
דֶער מְחוּתָּן דֶער שַׁדְכָן,
דֶער סַארְוֶוער דֶער בַּדְחָן,
שְׁרַייֶען דִי יוֹיךְ וֶוערְט פֶּערְקִיהֶלְט,
דָא בְּלַייבֶּען צְוֵויי קָרְבָּנוֹת,
אֶ שָׁאלְטִיקְס לֵיצָנוֹת,
אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעֶלְט.

III.

אִיךְ הָאבּ אַמָאל גֶעלֶעוֶען אַ טְהֶעאַטֶער צֶעטֶעל אוּן דָארְט אִיז
גֶעוֶוען אַנָאנְסִירְט,
אַז אַ קָאמִיקֶער וֶועט שְׁפִּיעלֶען וֶוער שֶׁעהן,
מֶען הָאט גֶעזָאגְט אַז דֶער קִינְסְטְלֶער אִיז עֶקְסְטְרַא עֶנְגַאזְשִׁירְט,
נַאטִירְלִיךְ בִּין אִיךְ אִיהם גֶעגַאנְגֶען זֶעהן,
דֶער פָארְהַאנְג וַואר שׁוֹין אָפֶען, דֶער טְהֶעאַטֶער פוּל גֶעפַּאקְט,
דָאס פּוּבְּלִיקוּם גֶעשְׁפַּאנְט מִיט וֵייעֶר בְּלִיק,
דִי לִימָאנַאדְקֶע פְּלֶעשְׁלֶעךְ הָאבֶּען אַלֶע מָאל גֶעקְנַאקְט,
אוּן דֶער קָאמִיקֶער עֶרְשֵׁיינְט פַאר אוּנְז מִיט גְלִיק,
אוֹי אוֹי אוֹי
דֶער קָאמִיקֶער פַארְ׳ן עוֹלָם,
בְּלַייבְּט שְׁטֶעהן ווִי אַ גוֹלָם,
אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעֶלְט,
עֶר קוּקְט אַהִין אוּן אַהֶער,
אוּן טַעֲנֶה׳ט צוּם סוּפְלֶער,
אִיהר קֶענְט שׁוֹין פֶערְשְׁטֶעהן וָואס עֶר פִיהלְט.
פְּלוּצִים הֶערְט עֶר אַ גֶעשְׁרֵיי,
אוּן כַאפְּט אַ פוֹיל אֵיי,
אוּן דִי מוּזִיק שְׁפִּיעֶלְט.

(טִשׁאלִי אב).

(אויפטריט ראזא, מאקס באלמעסיג).

ראזא: האט איהר מיין דעפעשע ערהאלטען?

מאקס: איין בעווייז דאס איך בין געקומען.

ראזא: יונגער הערר! איך וויל אייך נישט לאנג אין אנשפרוך נעהמען, דארום וועל איך מיין געשפרעך ווי ווייט מעגליך קירצען. אלזא הערר ליליענטהאל! היינט איז פאר מיר א גרויסער טאג, דען היינט וועל איך די היילינגסטע אויפגאבע פון מיין לעבען ערפילען.

מאקס: גנעדיגעס פרייליין! איהר ווענט אזוי פערווירט. איהר ועהט אזוי שרעקליך נערוועז אוים. ערלויבט מיר צו בעמערקען דאס איך האב אייך נאך נישט פאלשטענדיג פערשטאנען.

ראזא: איהר וועט מיך באלד פערשטעהען, הער ליליענטהאל, איך קום צו אייך מיט א ביטע.

מאקס: צו מיר?

ראזא: יא, איהר ווענט איין עדלער מענש און דארום וועט איהר זיך נישט ענטזאגען מיר אן דער האנד צו געהן אום א בערויבטע איהרע רעכטע צוריקצוגעבען! אום איין אלטען און שרעקליכען פעהלער וויעדער גוט צו מאכען, היינט פיהל איך מיך צום ערשטען מאל בעלעבט, גליקליך און ערלעזט. מיינע וואונדען ווענען פערהיילט, דען היינט וועט די טוגענד טריומפירען, און דער פרויענשטאלץ וועט די גרעסטע עראבערונג מאכען.

מאקס: יא גנעדיגעס פרייליין, אבער...

ראזא: אה! איהר פערשטעהט נאך אימער נישט וואס איך מיין? אלזא גוט, הערר ליליענטהאל, די פערהעלטניסע פון אייער ברודער זענען מיר בעקאנט.

מאקס: אבער מים קאהן...

ראזא: איך וויים דאס ער האט זיך זייט יאהרען מיט איין אונגליקליכע פערבונדען, זי איז געווארען א מוטער פון א קינד וועלכעס האט פאר דער צייט די וועלט פערלאזט.

מאקס: אה...

ראזא: איך האב דיעזע אונגליקליכע קענען געלערנט און איך מוז איהנען

אָפֶען גֶעשְׁטֶעהן דָאס אִיךְ הָאבּ מִיר קֵיינְמָאל נִישְׁט פָאַרְגֶעשְׁטֶעלְט צוּ גֶעפִינֶען אוּנְטֶער דֶער אָרֶעמְסְטֶע קְלַאס אַזוֹי אַ פְרוֹי וִוי חַנָה׳לֶע אִיז, טְרָאץ אַזוֹי פִיעל יָאהר לַיידֶען דְרִיקְט זִיךְ אַיין עֶדְלֶער שְׁטָאלְץ אוֹיף אִיהר גֶעזִיכְט, לַיידֶעט אוּן שְׁוַויינְט, לִיעבְּט אוּן דוּלְדֶעט, זִי אִיז אַיין מִיכְטֶער דֶער פְרוֹיעֶן, אוּן אִיךְ וֶועל נָאר דַאמָאלְס גְלִיקְלִיךְ אוּן שְׁטָאלְץ זַיין וֶוען אִיךְ וֶועל אִים שְׁטַאנְד זַיין צוּ זָאגֶען דָאס דוּרְךְ מִיר הָאט דִיעֶזֶער עֶנְגֶעל וִויעדֶערוּם רוּהֶע אוּן צוּפְרִיעדֶענְהַייט גֶעפוּנֶען.

מאַקס: דַאן וֶוענְט אִיהר אַיין לִיעבֶּענְסְווירְדִיגֶער עֶנְגֶעל.

ראזא: נַיין מֵיין פְרַיינְד, אִיךְ טְהוּ בְּלוֹיז מֵיין פְּפְלִיכְט. דָאךְ צוּ זָאגֶע, אַזוֹי וִוי אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערְט וֶוענְט אִיהר חַנָה׳לֶעס אוֹיפְרִיכְטִיגֶער פְרַיינְד.

מאַקס: יָא דֶער אַיינְצִיגֶער אִין דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט.

ראזא: אַלְזָא אִיהר מוּזְט חַנָה׳לֶע הַיינְט בַּיי נַאכְט אוֹיף דֶעם בַּאל מִיטְבְּרֶענְגֶען.

מאַקס: וָואס? זִי אַהֶערְבְּרֶענְגֶען? אִיהר שְׁפַּאסְט גְנֶעדִיגֶעס פְרֵיילֵיין.

ראזא: נַיין מֵיין פְרַיינְד, יֶעצְט גִילְט קֵיין שְׁפַּאס. הֶערְט! אַרְנָאלְד וֵוייסְט דָאס אוּם דֶעם פְרַייז צוּ גֶעוִוינֶען וֶועל אִיךְ אַלְס אַיין אָבְּגֶעריסֶענֶע בֶּעטְלֶערִין ׳פֶּערְקְלֵיידֶעט זַיין, אִיהר זָאלְט אִיהר פֶּערְשַׁאפֶען אַזוֹי אַיין קָאסְטִיוּם, בְּרֶענְגְט זִי מִיט, אוּן דָאס אִיבְּרִיגֶע אִיבֶּערְלָאזְט מִיר.

מאַקס: גְנֶעדִיגֶעס פְרֵיילֵיין! אָבְּצְוַאר אִיךְ בֶּעגְרֵייף נִישְׁט וָואס אִיהר ווילְט טְהוּן, דָאךְ מוּז אִיךְ גֶעשְׁטֶעהן דָאס אִיהרֶע הַאנְדְלוּנְגֶען זֶענֶען נָאבֶּעל אוּן פָּארְמוּטְהִיג, מִיס קָאהן! עֶרְלוֹיבְּט אִיהר מִיר אִין עֶהְרְפוּרְכְט אַייעֶר הַאנְד צוּ קִישֶׁען.

ראזא: קַאוַואלִיעֶר! עֶס וֶועט מִיר אַיין בֶּעזוּנְדֶער פֶּערְגְנִיגֶען מַאכֶען אַייךְ פִיר דִי צוּקוּנְפְט נֶעהֶער קֶענֶען צוּ לֶערְנֶען (רייכט איהם די האנד) ווילְט אִיהר מִיךְ בֶּעגְלֵייטֶען?

מאַקס: אַה מִיט פֶּערְגְנִיגֶען! מִיט דֶעם גְרֶעסְטֶען פֶּערְגְנִיגֶען, הֶענְגְט מִיךְ אוֹיבּ עֶס אִיז קֵיין פֶּערְגְנִיגֶען! (ביידע אב, מוזיק שפיעלט וואלצער).

(אויפטריט ארנאלד).

ארנאלד: מוזיק, בעלער, לוקסוס, עקוויפאזשען, גלאנץ, רייכטהום, ליכט און לעבען פון אלע זייטען, וועהרענד אין מיין הערץ איז עס וויסט און לעער. מיין פאטער איז גליקליך, מיינע מוטער צופריעדען, עס איז שרעקליך עס נישט צו ערטראגען, אה יאה! אין טאג נאך מיין האכצייט וועל איך איין זעלבסטמארד בעגעהען, דאמיט וועל איך ערלעזט ווערען, און מיינע עלטערן גערעטעט פון...

(אויפטריט ליליענטהאל).

ליליענטהאל: מיין גאט! ארנאלד וואס איז מיט דיר?

ארנאלד: מיין טהייערעס קינד! גאט ערבארמע דיך מיינער!

ליליענטהאל: ארנאלד! וואס איז געשעהן?

ארנאלד: אה איהר ווענט עס מיין פאטער? איהר ווילט וויסען וואס עס איז געשעהען? נישט, גאר נישט! זעהט איהר דען נישט דאס איך בין פאלשטענדיג צום באל פארבערייטעט? נון זעה איך נישט נאבעל אויס, פאטער?

ליליענטהאל: אין מיינע אויגען זעהסטו וואהנזיניג אויס.

ארנאלד: ווען איך בין עס נישט, אזוי וועל איך עס ווערען. 9 יאהר לאנג האט איהר מיך צו דיעזען וואהנזין געטריעבען, גענוג פאטער! מים קאהן ליעב איך נישט און קיינמאל נישט וועל איך זי הייראטען.

ליליענטהאל: וואס? נישט הייראטען ראזא, האסטו געזאגט?

ארנאלד: ניין, פאטער!

ליליענטהאל: שוין וויעדער דיעזע אלטע לייער, אבער דיעזע קאמעדיע מוז איינמאל אויסגעשפיעלט ווערען, חנה'לע די נעהערין וועל איך קיינמאל נישט אלס מיין טאכטער ערקלעהרען, און בלייבסטו דאביי אזוי קענסטו מיט איהם צוזאמען בעטלען געהן.

ארנאלד: פאטער!

ליליענטהאל: מיין הערר! איהר פאטער איז דער אלטער שניידער לעווענזאהן (אב.

ארנאלד: בַּיי גָאט, אִיךְ וֶועלְ וֶוערֶע גְלִיקְלִיךְ וָוען דִיעֶזֶער עֶהְרְוִוירְדִינֶער גְרֵייז זָאל זַיין מַיין פַּאטֶער! אַלְזָא עֶס אִיז גֶעשֶׁעהֶן, וָואס אִיךְ הָאבּ עֶרְוַוארְטֶעט אִיז עֶנְדְלִיךְ גֶעקוּמֶען, יֶעצְט הֵייסְט עֶס נַייעֶר קַאמְפְּף, נַייעֶ לֵיידֶען, נַייעֶ זָארְגֶען, אוּן אִיךְ בִּין שׁוֹין אַזוֹי מִיעד, אָה מַיין קָאפּ, מַיין קָאפּ.

(אוּיפְטְרִיט מַאקְס מִיט בְּלוּמֶען).

מאקס: (נאך פויזע) אַרְנָאלְד! בְּרוּדֶער! גִיבּ מִיר דַיין הַאנְד, דוּ פֶּערְצֵייהסְט מִיר? דוּ הָאסְט פֶּערְגֶעסֶען אָן דֶער שְׁרֶעקְלִיכֶע סְצֶענֶע צְווִישֶׁען בְּרוּדֶער אוּן בְּרוּדֶער? אַרְנָאלְד, דוּ לֵיידְסְט פִיעל, אִיךְ ווֵייס עֶס, הֶער מַיין בְּרוּדֶער (גיבט איהם די בלומען) דָא הָאבּ אִיךְ דִיר גֶעבְּרַאכְט וָואס דִי גוּטֶע מוּטֶער נַאטוּר הָאט גֶעפְּפְלַאנְצְט אוֹיף דֶעם גְרוּבּ פוּן דַיין קִינְד.

ארנאלד: (קישט די בלומען) דוּ בִּיזְט גֶעוֶוען דָארְט?

מאקס: יָא, אַיין קְלֵיינֶער שְׁטֵיין וֶועלְכֶער עֶנְטְהַאלְט צְוֵויי עֶנְגְלֶען מִיט צֶעבְּרָאכֶענֶע פְלִיעגֶעל הָאבּ אִיךְ אִיהם גֶעשְׁטֶעלְט אוּן הָאבּ גֶעלָאזְט אוֹיסְקְרִיצֶען פָאלְגֶענְדֶע וָוערְטֶער: „הִיעֶר רוּהט דֶער קֶערְפֶּער פוּן אַיין קִינְד, אַיין אוּנְשׁוּלְדִיג אוּן אָהן זִינְד עֶר בֶּעט בַּיי גָאט עֶר זָאל פֶּערְגֶעבֶּען דֶעמְיֶענִיגֶען וֶועלְכֶער הָאט אִיהם גֶעגֶעבֶּען אוּן גֶענוּמֶען דָאס לֶעבֶּען!"

ארנאלד: אָה וִוי דִיעֶזֶע צַארְטֶע בְּלוּמֶע הֵיילְט מַיין קְרַאנְק הַארְץ! אִיךְ הֶער דִי שְׁטִימֶע פוּן אַיין קִינְד וֶועלְכֶעס שְׁפְּרִיכְט צוּ מִיר: „נָאךְ הָאסְטוּ צֵייט, דוּ קֶענְסְט נָאךְ אַלֶעס גוּט מַאכֶען", אִיךְ דַאנְקֶע דִיר בְּרוּדֶער, דוּ בִּיזְט עֶדֶעל, דוּ בִּיזְט בְּרַאוו! (מאקס וויל געהן) דוּ גֶעהְסְט שׁוֹין? וואוּהִין?

מאקס: צוּ חַנָה'לֶע?

ארנאלד: הִיעֶר נֶעהם אוֹיךְ דִיעֶזֶע בְּלוּמֶע, זָאג אִיהר דָאס זִי אִיז גֶעוֶוען גֶעדְרוּקְט צוּ מַיין הֶערְץ אוּן אִין נָאמֶען פוּן אוּנְזֶער קִינְד זָאג אִיהר זִי זָאל מִיר פֶּערְצֵייהֶען?

מאקס: אַרְנָאלְד! בְּרוּדֶער! הֶער אִיךְ רֶעכְט? אִיז אַלֶס וָואהר?

ארנאלד: (וויינענד) יָא מַאקְס עֶס אִיז וָואהר! זָאג אִיהר דָאס גֶעדוּלְד בְּרֶענְגְט רָאזֶען, אוּן דִי וַואהרֶע לִיעבֶּע לֶעבְּט אֵייבִּיג!

מאכס: אַרְנאָלְד בְּרוּדֶער! דוּ בִּזְט אַיין עֶנְגֶעל, הֶענְג מִיךְ אוֹיב אִיךְ וָואלְט
נִשְׁט גֶעוָואלְט גוּט וַויינֶען. גוּט בַּיי (אב).

(אויפטריט דבורה).

דבורה: נַיין, עֶס קֶען נִשְׁט זַיין, אַרְנָאלְד מַיין זוּהן! דֶער פָּאטֶער אִיז
שְׁרֶעקְלִיךְ אוֹיפְגֶערֶעגְט, אִיז אַלְס וָואהר?

ארנאלד: יָא מוּטֶער אַלְס אִיז וָואהר, אִיךְ הָאבּ קַיין קְרֶעפְטֶע מֶעהר צוּ
קֶעמְפְּפֶען, מוּטֶער! לָאז מִיךְ אוּמְבְּלֶעטֶערְן אַיין נַיי בְּלַאט אִין מַיין
לֶעבֶּען, אַיין נַייעס, אַיין רַיין, אַיין אוּנְבֶּעפְלֶעקְט בְּלַאט. מוּטֶער! גִיבּ
מִיר דַיין זֶעגֶען.

דבורה: נַיין מַיין זוּהן, אִיךְ בִּין שׁוֹין אַלְט, אִיךְ קֶען דִיךְ נִשְׁט פֶערְלָאזֶען
מַיין אַרְנָאלְד, מַיין לִיעבְּלִינְג, גָאט זָאל דִיךְ זֶעגְנֶען! קוּם מִיט מִיר
אִיךְ וֶועל דֶעם פָאטֶערְס צָארֶען וַוייכֶער מַאכֶען, אָבֶּער בֶּעהאַלְט דִיךְ
הַיינְט רוּהִיג אוּן מָארְגֶען זָאל גָאט דֶער מוּטֶער דֶעם רִיכְטִיגֶען וֶועג
וַוייזֶען, וִוי אַזוֹי אִיהר קִינְד גְלִיקְלִיךְ צוּ מַאכֶען, קוּם מַיין זוּהן.

ארנאלד: יָא, אִיךְ גֶעה! אִיךְ בִּין נַיי בֶּעלֶעבְּט, אִיךְ פִּיהל וִוי דִי יוּגֶענְד
קֶעהְרְט צוּרִיק, אָה מוּטֶער, מַיינֶע מוּטֶער! (אַב מִיט אִיהָר).

(אויפטריט טשאלי מאסקיערט).

טשאלי: אִיךְ מַיין אַז אִיךְ בִּין גוּט מַאסְקִיעְרְט? אוֹי אַ שֶׁעהן פָּנִים וֶועל
אִיךְ הָאבֶּען אַז מֶען זָאל מִיךְ דֶערְקֶענֶען.

(אויפטריט ליזא מאסקיערט).

ליזא: מִיר צִיטֶערְט אַ צָאהן אָן אַ צָאהן, אִיךְ הָאבּ מוֹרָא, אַז מֶען זָאל מִיךְ
נִשְׁט דֶערְקֶענֶען.

טשאלי: שֶׁעהנֶע מַאסְקֶע! דַארְף אִיךְ אַיךְ לַאדֶען צוּם עֶרְשְׁטֶען וַואלְץ?

ליזא: וָואס אִיז דָאס פַאר אַ חַיָה?

טשאלי: מִיר שֵׁיינְט אַז סְ׳אִיז לִיזַא נָאר אִיךְ הָאבּ מִיךְ מוֹרָא צוּ גֶעבֶּען
צוּ דֶערְקֶענֶען אֶפְשַׁר אִיז דָאס גָאר אַ פְרֶעמְדֶער.

ליזא: דָאס אִיז טְשַׁאלִי אָבֶּער אִיךְ וֶועל מִיךְ נִשְׁט גֶעבֶּען צוּ דֶערְקֶענֶען
דַאמִיט עֶר זָאל נִשְׁט אַייפֶערְזִיכְטִיג זַיין אַז אִיךְ וֶועל טַאנְצֶען מִיט
אַיין אַנְדֶערְן.

(מוזיק טוש).

(אויפטריט ליליענטהאל (אלס אברהם), קאהן (אלס שרה) ראזא).

טשאלי: אַבְרָהָם אָבִינוּ וֶועט גֶעהן אַ פְרֶעהלִיכֶעס מִיט דֶער מוּטֶער שָׂרָה, און דֶער שָׂטָן מִיטְ'ן קָאלְפִּיק וֶועט זִיךְ דְרֶעהֶען אִין דֶער מִיט.

(מוזיק טוש).

(אויפטריט מאקס (אלס קעניג ליער) חנה'לע (אלס בעטלערין).

טשאלי: דֶער יוּדִישֶׁער קֶענִיג לִיעֶר מִיט דֶער בֶּעטְלֶערִין פוּן רָחֵל און לֵאָה ווִי אִיז זִיךְ דָאס צוּזַאמֶען ?

(מוזיק טוש).

(אויפטריט ארנאלד (אלס גבאי), דבורה (אלס חנה לאה).

ריזא: רבש"ע! דִי וֶועלְט הָאט זִיךְ אִיבֶּערְגֶעקֶעהרְט! דֶער גַבַּאי פוּנְ'ם צֶעהנְטֶען גֶעבָּאט מִיט דֶער אַלְטִיטְשְׁקֶע חַנָה לֵאָה טַאנְצֶען אִין קָאהן ?

ארנאלד: וֶוען אִיךְ הָאבּ קֵיין אִירְטְהוּם זָאל מִיס קָאהן זִיךְ מַאסְקִירֶען אַלְס אָבְגֶערִיסֶענֶע בֶּעטְלֶערִין, ווִי מִיר שֵׁיינְט אִיז עֶס יֶענֶע מַאסְקֶע דָארְט, אִיךְ וֶועל מִיט אִיהר טַאנְצֶען און דַאבֵּיי אִיהר עֶרְקְלֶעהרֶען דָאס אִיךְ הַאסֶע זִי, יָא, אַזוֹי אִיז עֶס, טַאנְצֶענְד און נָאבֶּעל מוּז דִי וֶועלְט צוּ גְרוּנְדֶע גֶעהן. (מוזיק וואלצער) מִיס קָאהן, פָאלְגְט מֵיין רַאטְה און עֶנְטְזָאגְט זִיךְ פוּן דִיעֶזֶער פַּארְטִיע, דֶען אִיךְ הַאסֶע אַייךְ... און וֶועט אִיהר מִיךְ צְווִינְגֶען אַייךְ צוּ הֵיירַאטֶען, אַזוֹי וֶועט אִיהר אוֹיף אִימֶער אוּנְגְלִיקְלִיךְ זַיין... אִיךְ לִיעבֶּע אֵיין אַנְדֶערֶע שׁוֹין זֵייט פִיעלֶע יָאהרֶען, און בִּין מִיט אִיהר גֶעזֶעצְלִיךְ פֶערְהֵייראַטֶעט.

ליליענטהאל: צְוֶועלְף אוּהר, מַאסְקֶען הֶערוּנְטֶער!

(טראמפעטענשאל, דעמאסקירונג).

אלע: חַנֶה'לֶע דִי נֶעהֶערִין הִיעֶר ? (איבערראשונג).

ליליענטהאל: אָה דִיעֶזֶע שַׁאנְדֶע! ווִי הָאסְטוּ גֶעוַואגְט? וֶוער הָאט עֶס דִיר עֶרְלוֹיבְּט הִיעֶר זִיךְ אֵיינְצוּשְׁלֵייכֶען ? דוּ שֶׁענְדְרִיכֶע.

ראזא: הַאלְט ! מר. לִילִיעֶנְטְהַאל ! בֶּעלֵיידִיגְט נִישְׁט אִיהר אֵייגֶען בְּלוּט און פְלֵייש (אלעס שטוינט) יָא, דִיעֶזֶע עֶדְלֶע דַאמֶע אִיז אַייֶער שְׁווִיעגֶער-טָאכְטֶער!

אלע: וָואס ?

ראזא: אִיהר וואוּנְדֶערְט אַייךְ מֵיינֶע פְרֵיינְדֶע? אָה וֶוען אִיהר זָאלְט

נור וויסען וויפיעל ליעבע עס ליעגט בעהאלטען אין דיעזען פרויענהערץ דאן וואלט איהר דיעזען קאפ מיט דיאמאנטען בעזעצט, און וי געקרעהנט צום מוסטער פון דעם פרויענגעשלעכט! ארנאלד ליליענטהאל קען שטאלציערען מיט דער ליעבע פון דיעזער פרוי!

ארנאלד: מיין גאט! וואס געהט דא פאר?

ראזא: איהר הערר ליליענטהאל, איהר האט געוואוסט דאס אייער זוהן ליעבט און ליידעט, אבער די אומשטענדע האבען איך געצוואונגען אייער זוהן צו אימפאנירען מיט מיר אדער מיט מיינעם געלד זיך צו פערלאבען, ער איז אבער צו עדעל און האט נישט געקענט קיין דאפעלראלע שפיעלען! וואס מיך אנבעטרעפט? איך פערציכטע אויף די רעכטע וועלכע דער פאטער האט מיר געגעבען, דען אויף דעם זוהן איין רעכט האט זי נור אליין, זי איז זיין געזעצליכע פרוי.

(פיהרט חנה׳לע צו צו ארנאלד).

ליליענטהאל: אבער איך פערזיכערע איך מיינע פריינדע דאס מיין זוהן האט דיעזע פרוי קיינמאל נישט געהייראטעט.

(אויפטריט לעוועגזאהן).

לעוועגזאהן: (מיט צוויי פאפיערע) דא האט איהר די פאפיערע פון דעם געריכט און אט איז די כתובה פון דעם רב, איין עהרליכע פרוי, מר. ליליענטהאל האט זיך געלאזט שימפפען, ניין יאהר געליטען און געשוויגען, האט שוין אמאל גאט אין הערצען און לאזט שוין זיין גענוג.

ליליענטהאל: דאס האב איך נישט געוואוסט, חנה׳לע! דיין פאטער שטעהט בעשעהמט און ערניעדריגט געגען דיין טוגענד, מיין קינד פערצייהע מיר.

דבורה: זיס קינד, טהייערע מאכטער! (קושט זי).

ראזא: חנה׳לע די נעהערין! די געזעלשאפט נעמט איך מיט פריידע אויף אין איהרע מיטע, און איך וועל מיך שטאלץ און גליקליך פיהלען פון נון אן איהר שוועסטער צו זיין.

טשאלי: הורא! עס לעבע חנה׳לע די נעהערין, הורא הורא! (פאזיציאן).

פ א ר ה א נ ג.

	K	h
ברורים, איין אַקטער,		
פון קאַצענעלזאָהן	—	45
גאָטט פון נקמה, ש. אַש	—	90
געבראָכענע הערצער,		
ז. ליבין	—	70
גליק'ס פערגעכענע, פינסקי	—	30
ד"ר אַלמאָסאַדאָ גאלדפאדען	—	60
דעקאדענט איין-אַקטער,		
פון קאַצענעלזאָהן	—	45
דאָרא, שליפערשטיין	—	60
דוד אין דער וויסטע,		
עפעלבערג	—	60
דאס ברענענדע הויז	—	70
די גייסטער, איבסען	—	90
די פרוי פון ים "	1	—
דער דאָקטאָר, שלום עליכם	—	30
די יודען טשירקאוו	—	80
די וועבער, הויפטמאן	—	80
דער שדכן, עפעלבערג	—	30
די עגונה, לערנער	—	70
דער הונגער, יושקעוויטש	—	70
די מוטער, שטיינבערג	—	70
דער גט, שלום עליכם	—	30
הערצאלע מיוחס, ריכטער	—	60
הדסה די חלוצה	—	70
ווילנער בעל הבית'ל		
ארנשטיין	1	20
זשידאָווקא, לערנער	—	60
זשאן און מאנדלענא, מירבא	—	70
חפני ופנחס, שארקאַווסקי	—	70
טאַטע מאַמעס צרות		
פֿון געבעל	—	50

	K	h
ישיבה בחור, גארדאן	—	70
יודישע אקטערין איף רייזע	—	45
כישוף-מאַכערין, גאָלדפֿאַדען	—	60
כל נדרי, שארקאנסקי	—	70
לא תחמוד, גאלדפֿאַדען	—	60
לעצטע השמונאים וואהלמאן	--	70
מאַטי מלך דער **סטאַליער**		
דראַמאַ פון קאָרנבליט	—	70
משית'ס צייטען, ש. אַש	—	90
משה היט, ריכטער	—	60
מזל טוב, שלום עליכם	—	30
משיח'ס צייטען, גאָלדפֿאַדען	—	60
נאבן שטרייק, טשורני	—	45
עקידת יצחק גאָלדפֿאַדען	—	60
עתליהו, הארוויטץ	—	50
עזריה גבור חיל	—	70
פאמיליע צבי, פינסקי	—	40
צוזעעט און צושפרייט,		
שלום עליכם	—	80
צווייטער המן, שמ"ר	—	70
קאָקעטטע דאמען, שמ"ר	—	60
קעניג אחשורוש גאָלדפֿאדען	—	60
קעניג הורדוס, לאנדוי	—	70
קבצענזאָהן עט הונגערמאנן	—	60
קוני לעמעל, גאָלדפֿאַדען	—	60
רעפעטוציע, רייזען	—	20
שולמית, גאָלדפֿאַדען	—	60
שלום בית, ריכטער	—	60
שמענדריק, גאָלדפֿאַדען	—	40
שמע ישראל, דימאוו	—	70
שבת קודש, פיינמאן	—	70
שטן אין גן עדן	—	70

עס דרוקט זיך דאס בעריהמטע ווערק
על נהרות בבל
ביבל. דראַממאַ אין 4 אקטען. — פון י. לאטיינער.

BUCHHANDLUNG AMKRAUT & FREUND, PRZEMYŚL.

אויסצוג פון אונזער הויפּטקאַטאלאג איבער

די נייעסטע זשארגאָן ליטעראטור

(פרייזע: קראָנען און העללער).

יובילעאום'ס אויסגאבע.

שלום עליכם'ס נייעסטע ווערקע	
צוויי בענדע	5 —
י. ל. פרץ'ס נייעסטע ווערקע	
צוויי בענדע	5 —
א. רייזען'ס נייעסטע ווערקע	
צוויי בענדע	6 —
שפּעקטאָר'ס שריפטען	
צוויי בענדע	5 —
שלום אש, יוגענד	1 50
„ „ אַ שטעדטיל	1 80
„ „ מאָמענטען	—40
גראָטץ יודישע געשיכטע זשארגאָן נייע אויסגאבע	7.50
דינעזאָן'ס וועלט געשיכטע	
4 טייל	5 —
„ הערשאַלע ראָמאַן	1 40
„ יאָסאַלע „	1 40
„ אבן נגף „	2 40
פינסקי, זשאַרגאָן פרעמד	
ווערטערבוך	2 50
א. רייזען, קונסט און לעבען	
3 טייל	2 —
„ „ ליעדער פון לעבען	1 25
„ „ צייט ליעדער	—60
„ „ זשאַרגאָן גראַמאַטיק	1 —
„ „ חריסטאָמאַטיע זאַרגאָן	1 25

שלום עליכם'ס ווערקע

(אויסגאבע אין העפטען)

פונ'ם פריזיוו, מאָנאָלאָג	15 —
פּעטער פיני מיט דער מומעררייזע	15 —
פישל דער מלמד	20 —
גימנאזיע	15 —
פערשפיעלטער ל"ג בעומר	15 —
גרינס אויף שבועות	15 —
דאס טעפיל	15 —
באַשערט א אומגליק	15 —
האָדל (טוביע מילכיגער)	30 —
אנ'עצה	20 —
ביים דאָקטאר	15 —
א גרינגער תענית	15 —
געציל, אַ מעשה מיט נים	15 —
א מלך מיט צוויי מלכות	15 —
כפרות-שטרייק	15 —

שלום עליכם'ס נייע ביבליאָטעק.

פעסאלע דעם רבי'נס	15 —
פינף און זיעבציג טויזענד	45 —
אלמנה נומר 1	15 —
„ „ 2	15 —
„ „ 3	15 —
דער דייטש	15 —
א ווינגרישנער בילעט	45 —
שמואליק	15 —
יוסף דער דזענטעלמאן	30 —
שפרינצע	15 —
די יורשים	15 —
מיט'ן עטאַפּ	45 —

בעשטעללונגען ווערען געגען אנגאבע רעסט נאכנאהמע, פינקטליך עקספעדיערט

אַמקרויט עט פריינד, בוכהאנדלונג, פשעמישל.